

Kmečka zveza se kljub konkurenci drugih narodnjakov dokončno spreminja v Ljudsko stranko. Marjan Podobnik je zato prišel na idejo, da bi znotraj stranke ustanovili še kmečki sindikat, ki bi sodeloval tudi v pogajanjih o socialnem paktu. Srečko Čater v komentarju piše, da bi to bilo isto, kot če bi lastnik firme postal tudi predsednik sindikata. Kmečki sindikat znotraj stranke bi se moral pogovarjati z vlado, katere pomemben podporni steber je prav kmečka zveza. Več v Poročevalcu.

časopis slovenskih delavcev

Direktor
in glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Urednik Sindikalnega
zaupnika
Andrej Agnič

Urednik Poročevalca
Franček Kavčič

Urednik Kažipota
Damjan Križnik

Telefon
311-956, 313-942
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

Ljubljana, 31. januarja 1992, št. 5, letnik 51, cena 50 tolarjev

ŽELEZNIČARSKA POGODBA BURI DUHOVE

2. STRAN

DE, (četrtek)
14⁰⁰

Slovensko andragoško središče

V Ljubljani, na Šmartinski cesti, so slovesno odprli Andragoški center Republike Slovenije, žarišče prihodnjega, za razvoj države tako pomembnega izobraževanja odraslih. Ob navzočnosti številnih strokovnjakov, ministrov in predstavnikov mednarodnih ustanov za izobraževanje odraslih je imel slavnostni govor predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan. Na sliki: predsednik Kučan si z v.d. direktorja andragoškega centra Zoranom Jelencem ogleduje razstavljeno strokovno literaturo.

Slika: Sašo Bernardi

OBRAČUN

Posamezniki v vodstvu EM Hidromontaža iz Maribora so začeli odkrit obračun s sindikalisti Neodvisnega sindikata Slovenije. Gre za konflikt med delom in kapitalom ali skušajo posamezniki pod krinko tega spora reševati svoje nečedne posle? Več o tem na 4. in 15. strani, kjer objavljamo stališče Rastka Plohla.

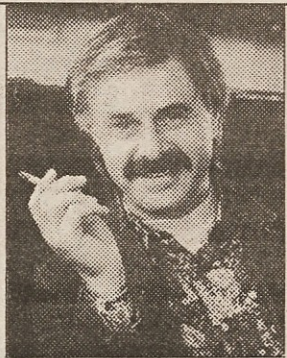
Na današnjem pogovoru o socialnem sporazumu je vlada razkrila karte glede potrebnosti zakona o zamrznitvi plač in tako utemeljila svoj odnos do zahtev delavcev in njihovih sindikatov. S tem je pravzaprav dokazala, da ji socialno premirje vsiljujejo drugi.

Ko so vsi sindikati zahtevali odpravo zakona o zamrznitvi plač, se je vlada izmuznila s tezo, da bi morala iz proračuna primakniti denar za plače po kolektivnih pogodbah, saj številna podjetja tega denarja nimajo. Joža Puhar, Matija Malešič, Izidor Rejc so vztrajno trdili, da je vlada enotna o tem, da neobstoječega denarja ni mogoče deliti. Joža Puhar pa je v svojo obrambo pred sindikati dodala, da so jo dve leti napadali, ker njeno ministrstvo ni obvladovalo delitvene sfere. Dagmar Šuster je k temu hudomušno pritaknil še tezo, da naj vlada predpiše kar vse plače.

Rezultat nedokončanega pogovora je skorajda nič. Sindikati zahtevajo ukinitev zakona o plačah in veljavo kolektivnih pogodb, vlada bi na to pristala, če... in če direktorji tega ne bi izkoristili za vnovično povečanje svojih previsokih plač. Gospodarska zbornica bi lahko bila bliže sindikatu kot vladi, saj zahteva novo ekonomsko politiko in zmanjšanje proračuna, čeprav se strinja z direktorji, ki bi plače povečali le toliko, kolikor bodo odpustili delavcev.

Socialno premirje je le politična fikcija in zdi se, da vanj danes nihče več ne verjame. Se pa še bodo pogovarjali.

OD SKLEPA DO VABILA

Piše: Ciril Brajer

»...S CILJEM VEČJE OBVEŠČENOSTI IN USPOSOBJENOSTI SINDIKALNIH ZAUPNIKOV SO SINDIKATI PODJETIJ IN DRUGIH OBLIK ORGANIZIRANJA DELA DOLŽNI ZAGOTOVITI SINDIKALNIM ZAUPNIKOM PREJEMANJE DE IZ PRIPADAJOČIH SREDSTEV SINDIKALNE ČLANARINE SINDIKATA PODJETJA...«

To sem prepisal iz sklepov, ki jih je svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije sprejel na svoji 17. seji 23. 1. 1992 v Radovljici.

In pri tem sem imel na moč mešane občutke. Iz sklepa namreč brez dvoma veje skrb sindikalnega vrha za obveščenost in akcijsko usposobljenost članstva. Kot uredniku časopisa, ki ima ambicijo postati časopis vseh delavcev, pa mi je kajpak zoprno objavljati tako zavezujoč sklep.

Občutek imam, da vsem v svobodnih sindikatih še zdaj ni povsem jasno, kaj in zakaj storiti z DE. Pri tem, ko se sami zavzemajo za sindikalni pluralizem, se na DE še kar usipajo očitki, da je premalo glasilo svobodnih sindikatov, in da preveč prostora odmerja drugim. Od teh drugih jih spet poslušamo, da smo premalo odprti in široki... Ob vseh teh načelnih pomislekih smo za povrh prisiljeni v tržno bitko za vsakega bralca!

In v tem se skriva kavelj. Ne le da ozek in zaprt časopis dandanašnji ne more preživeti na trgu. Prvo in najpomembnejše je, da nikomur ne koristi.

Tako za svobodne kot za vse druge sindikate (razen redkih, ki se vežejo na stranko oziroma aktualno oblast in toč črpajo svojo navidežno moč) namreč velja, da so se znašli na odprtem prostoru, po katerem brizgajo rafali vladnih in sploh oblastnih mitraljezov. Dclavci so pač zajci, ki med njimi begajo.

Vsaka oblika sindikalnega pluralizma je dobrodošla – do te meje! Ko gre za zaščito tega praznega prostora, je pluralizma konec in vsak sindikat, ki mu do članov, do delavcev ni zgolj v lepih besedah, mora pristati na enotnost. Zdaj gre namreč res za glavo, ali vsaj za želodec.

In prav tu že lep čas vidimo osnovno poslanstvo DE! Časopis, ki iz tedna v teden razgalja vse nevarnosti odprtega prostora, na katerem so se znašli delavci, bi moral objektivno združiti sindikate v tej skupni točki, in to ne glede na vse razlike med njimi.

Ce pa to počne še subjektivno, s svojo uredniško politiko, katere širino, odprtost in združevalnost je končno podprl tudi ustanovitelj!

Težko verjamem, da smo bili naivni. Računali smo namreč na vso podporo. Prav zaradi naštetega.

S podporo je pa tako – kritizirajo nas tisti, ki so jim strani DE povsem odprte. In prav je tako. Kot smo namreč odprti za prispevke, smo tudi za kritiko, upravičeno zahtevo, predlog...

Le še – naročite se na DE! Verjamemo namreč, da je naš trg prav v poslanstvu, ki ga časopis slovenskih delavcev želi in ga opravlja in o katerem pišem kot o klicu k sodelovanju.

Draga Aleksis!

Tudi Tvoj glas je hripav, vendar ne kronično, akutno si zavedena. Zakaj neki sta bila lahko tako dolgo Brlek in Arnič vršilca dolžnosti v osrednji slovenski umetniški ustanovi? Sta morda spretno krmarila svoj čolnič med politiki in kulturniki? Se nikoli ne vprašaš, na čigavi strani je upravnik SNG, gospod Balazič? Je morda tudi on spreten čolnar? On ti sigurno ni poslal tega pisma!

Draga Aleksis, Arnič je »dal na papir« to svojo veliko skrb glede svojega umetniškega vodenja, stanje pa mu je res poznano že 20 let, in to kot kreativnemu kadru, ne kot opazovalcu (n. pr. baletnemu zboristu).

Res se lahko čudimo, da je opera in baletna dejavnost v Ljubljani sploh preživela. Morda pa gre zahvala za to le operim in baletnim solistom, obema zboroma in potrpežljivim orkestršem, ki so vsak po svoje dobro delali (glej razne kritike) in se niso pustili vedno spletati v venčke intrig.

Glede planiranja pa to-le: – če planirajo po mednarodnih standardih, morajo plane tudi realizirati, ne pa jih stalno spreminjati (podirati). Spreminjanje plana je velik strošek. Kdor je zanj kriv, je odgovoren za nastale finančne stroške. Torej je slab gospodar!

Glede orkestra Te pa ne razumem. Ali ne poznaš njegovega kontrolorja – glavne pozavne? Zaradi njega in njegove vestne natančnosti ter odkritosti (Brleku) so člani orkestra edini, ki imajo zahtevano stopnjo izobrazbe, so edini delovno disciplinirani (ne uživajo alkoholnih pijač med predstavami in vajami in so sploh na delu popolnoma trezni). No, pa orkester je sploh O. K., tudi zato, ker ga bo tudi v bodoče vodil Arnič, tudi ko ga bo kot instrumentalist ubogal sedanji v. d. direktorja, ko bo sedel v orkestru (za kar je visoko usposobljen). To je takrat, ko oba v.d.-ja ne bosta več v. d.-ja in bosta opravljala svoj poklic glede na svojo izobrazbo. Dober instrumentalist naj sede v orkester in pokaže, kaj zna, dober dirigent pa naj se kar najbolj izkazuje za domačim dirigentskim pultom. Kaj pa »čencas« o grehih medijev? Loti se raje kritikov, v. d. umetniškemu vodji to početje ni tuje.

Odvečna je tvoja skrb glede nacionalistične opredeljenosti. Ljuba duša, Ti pa res nič ne veš, ali pa samo dobro igraš! Ne veš, da je v Operi solistka (ni slovenskega rodu, poročena pa je s Slovencem), ki vsak mesec s mirno vestjo prejme osební dohodek za svoje nedelo v Operi, saj je angažirana v tujini. Ta dama se verjetno res ne boji soočanja z današnjimi profesionalnimi evropskimi umetniki in strokovnimi normativi, ker ima materialno varnost zagotovljeno v domači hiši.

O skrajno prostaških reakcijah pa je TV publika govorila že lani, v zvezi z Arničovo izjavo na TV, »da moraš imeti jajca« (moda), da lahko delaš kot velik operni umetnik. Ubogi ženski del opernega in baletnega ansambla.

Moj znanec, tudi poznavalec, je branje tega govora komentiral tako: Nekaj gnilega je v operni hiši in že zelo smrdi. Ob tej njegovi izjavi mi misli uhajajo k vsem poznanemu stavku: RIBA VEDNO ZASMRDI PRI GLAVI.

Naša iskrena solidarnost s prizadevanji srbskih mirovnikov za zakon o amnestiji je eden od načinov, kako spremeniti vojno v mir, sovraštvo v spravo, medsebojno izolacijo v novo, tokrat enakopravno sodelovanje.

Ženska frakcija SDP

Delavska stranka tudi v Celju

Dan zatem, ko je bila ustanovljena podružnica Delavske stranke Primorske v Novi Gorici, je bil tudi v Storah ustanovni zbor stranke za celjsko regijo. Glavni pobudnik organizacije je bil sam predsednik DSS Vlado Rancigaj. Prisotnim na zboru je razložil program stranke in slikovito prikazal zdajšnje nevzdržno stanje slovenskih delavcev, pa tudi upokojencev in mladine. Kot drugod, imajo tudi v Celju problem s pro-

Morda je zasmrdela pred devetimi meseci in zato sedaj smrdi že po celi hiši.

Moje želji Tebi, moja draga Aleksis:

ne bodi hripava in povrhu še naglušna in slabovidna, predvsem pa ne bodi kronično naivna.

Pa še to: Umetniško vodstvo je ribarilo v kalnih vodah in imelo zato slab ulov. Zato se ne more pohvaliti s trofejami, kot so: izoblikovanje jasnega opernega in baletnega koncepta v prihodnjih dveh letih, izpolnjevanje plana in dosega priznanja, da sta Opera in balet SNG glavni nacionalni kulturni ustanovi.

Mogoče se sedanje kulturno ministrstvo ne vede, kot da te hiše ni, ampak se stanju v njej ogiba kot »kužnega« bolnika. Ministrstvo in vodstvo naj se domenita in dogovorita za skupno pot k uspehu. Z roko v roki bosta to tudi dosegla. Samo ne vem, ali bo uspelo vodstvu operne hiše prav kadrovati na kulturnem ministrstvu (poskušali bodo gotovo).

No tako, draga Aleksis. Ne zagovarjaj Arniča samo zato, ker ima ja... Drugič napiši, da ima vest, srce in močgane.

Pa lepo pozdravljena in ne pozabi, da nisi sama, vedno mislim nate

Kristl kot je napisano v spremnem pismu, v imenu večine članov Opere in baleta SNG

Pogodba absurda ali če ne razumeš, vprašaj!

V 2. številki DE, dne 17. januarja 1992, je v rubriki »Prejeli smo« izšel članek gospoda Franca Juha, iz sekcije za TVD Železniškega gospodarstva Slovenije Divača, pod naslovom »Pogodba absurda«. Pisec se »strokovnjaško« loteva »strokovne« kritike tarifnega dela kolektivne pogodbe za železniško dejavnost.

Precej časa smo se odločali o tem, ali naj pisanje jemljemo resno, polresno ali pa se ob njem le nasmehujemo. Danes smo se vendarle odločili, da na vsebino reagiramo, vendar ne zaradi pisca, marveč zavoljo tistih bralcev, ki nimajo dovolj informacij, da bi si lahko ustvarili pravo sliko dejanskega stanja.

Gospod Juh ni uspel dojeti bistva prve kolektivne pogodbe za železniško dejavnost po drugi vojni in tudi osnovnega smisla njene vsebine ne. Po izrazu sodeč tudi nima izkušenj avtorjev članikov, ki na kulturn način posredujejo svoje misli javnosti. Pa nič za to. Tudi tega se človek počasi nauči.

Ker so, in še bodo, prispevek brali, s posebnim zanimanjem seveda, predvsem delavci ŽG, želimo opozoriti na določene točke tarifnega dela »sporne« kolektivne pogodbe.

1. Zahtevnost vseh delovnih mest na ŽG je ugotovljena po enotni metodologiji ITEO, prirejeni za železniško dejavnost.

2. Pri dajanju podatkov o zahtevnosti delovnih mest so sodelovali predstavniki vseh sindikatov, ki delujejo na ŽG, ter strokovni vodstveni delavci, ki temeljito poznajo značilnosti posameznih delovnih mest.

3. V metodologiji so bile uporabljene izkušnje avstrijskih, nemških in italijanskih železnic.

4. Za osnovo kolektivne pogodbe železniške dejavnosti je služila Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo RS (Ur. list RS

storom. Upajo, da ga bodo rešili s pomočjo območnega Svobodnega sindikata. Doslej pa se je Odbor sestajal v delavskih Storah, kjer je bila lani tudi ustanovljena Delavska stranka Slovenije. Regijski odbor bo storil vse, da bo ob volitvah Delavska stranka dobila svoje poslance, ki bodo lahko predstavljali večinsko delavsko populacijo celjskega industrijskega bazena, saj je dosedanje delo voljenih reprezentantov ljudstva regije vsaj za delavce eno samo razočaranje.

Informacije o Delavski stranki lahko dobite oziroma se vključite vanjo pri predsedniku Odbora DSS Celje Jožetu Kraglju na začasnem naslovu: Udarniška 2, Store.

Jože Kragelj, predsednik regijskega odbora DSS

in uradov v Celju

štev. 31. – 24. VIII. 1990).

5. Za razliko od nekaterih kolektivnih pogodb drugih dejavnosti v RS, so v količniku zahtevnosti delovnih mest v ŽG upoštevani tudi povečani napori in vplivi okolja. Zaradi tega je količnik tistih delovnih mest, kjer izvajalci

delajo pod slabšimi delovnimi pogoji, narasel.

Primerjali bomo delovni mesti vodje tehnične operative TVD in vozovnega preglednika, ki sta menda Slavko in Mirko v omenjenem članku.

Odnosi med posameznimi sestavinami zahtevnosti			
Z. št.	Sestavina zahtevnosti	Vodja TO TVD (dipl. inž.)	Vozovni preglednik (tehnik)
1.	Strokovna usposobljenost (izobrazba in funk. zn.)	76%	60%
2.	Odgovornost in umski napor	21%	16%
3.	Drugi napori in vplivi okolja	3%	24%
4.	Končno razmerje	3,17 1,16	2,73 1,00
5.	Končno razmerje brez vpl. okolja po KP ŽG	3,07 1,42	2,16 1,00
6.	Izhodiščno razmerje po splošni KP	2,10 1,35	1,55 1,00
7.	Izhodiščno razmerje po KP ŽG	2,22 1,35	1,65 1,00

Iz točke 5. »Končno razmerje brez vplivov okolja po KP ŽG«, kjer je razmerje med obema delovnimi mestoma 1,00 : 1,42, se jasno vidi, da je, glede na splošno kolektivno pogodbo in kolektivno pogodbo ŽG, razmerje ugodnejše za 6 % v korist višje strokovne usposobljenosti in je očitek v članku s tem demantiran. Vplivi okolja iz dejavnosti, ki smo ga registrirali in upoštevali pri vsakem delovnem mestu, kjer nastopa in so za njegovo prisotnost jamčili strokovnjaki ŽG oz. predstavniki neposrednih izvajalcev dela. Delovno mesto, ki nima neugodnih vplivov okolja, ne more namesto njih pre-

seči vse razumne meje izhodiščnega količnika po KP z drugimi elementi zahtevnosti. Pri obravnavanem primeru gre kar za 42 % večji izhodiščni količnik DM vodje TO TVD od količnika DM vozovnega preglednika. Kljub temu je rezultat v mejah rezultatov iz primerjalih sistemov delitve plač.

6. Na ostale čudne trditve iz pisanja ne kanimo odgovarjati, saj so zares primerne le za zabavo vnukom pri topli peči ob dolgih zimskih večerih.

Sindikati, podpisniki kolektivne pogodbe za dejavnost železniškega prometa

Quod scripsi, scripsi

Mislím, da je nesmiselno nadaljnje replicirati o absurdnem tarifnem delu kolektivne pogodbe za železniško dejavnost z mag. Janezom Zenijem, Mirom Anterčičem oz. ITEO-jem iz Ljubljane, ker če bralec primerja moj tekst in tekst zgoraj omenjenih, si bo kaj kmalu na jasnem, da svoje delo sedaj »sesuvajo« že sami oz. da mojega teksta sploh niso prebrali.

V svojem tekstu nisem govoril o nepravilnem vrednotenju strokovnjakov in vodilnih delovnih mestih, temveč sem trdil, da so delovna mesta, ki se »fizično« vežejo na sam promet, previsoko vrednotena nasproti ostalim na Železnici (primer v tragikomedijskem navedel samo za ilustracijo, ne pa kot pokazatelj za prenizko oceno vrednosti delovnega mesta vodje VTO nasproti vozovnemu pregledniku!) in da je bil ključ za vrednotenje delovnih mest prilagoden koži sindikatov, ki te poklice in njim sorodne združujejo.

Namreč, v svoji repliki ITEO trdi, da so za oceno del. mest upoštevali izmensko delo, dežurstva, vpliv okolja ..., jaz pa sem v tekstu trdil, da je izmensko delo, dežurstvo ... še dodatno plačano in da na osnovi izmenskega dela oz. del. pogojev za taka del. mesta velja beneficirana doba. (Beri: 12 mesecev = 14 oz. 15! Torej: izmensko delo in delovni pogoji ne morejo biti financirani dvakrat (!), potem pa še beneficirana del. doba. To je absurd (!) do drugih del na Železnici.

Nadalje replicirajo, da se lahko vsakemu delavcu, če izpolnjuje pogoje, poveča OD za 10 plačilnih razredov. Seveda, samo če »startaš« kot strojevodja v interno priznani peti stopnji strokovne izobrazbe, v plačilnem razredu št. 37, boš, če 100-odstotno izpolnju-

ješ pogoje, »pristal« v 47. pl. r., če pa »startaš« v šesti stopnji str. izobrazbe z nazivom: referent za plan v sekciji, pl. r. št. 30, boš »pristal« največ v pl. r. št. 40. In tako bo lahko strojevodja »prihlačal« do »startne« osnove šefa v področju trženja, vozovni preglednik do osnove predstavniku ŽG v tujini, da o dispečerju, 39. pl. r. + 10 pl. r., raje ne govorim, ker oni bodo »išli« že magistre! Seveda pa ne smemo pozabiti še dodatkov za nočno delo ..., in benefikacijo. In to naj bi bila stimulacija za izobraževanje!? Da pa ne bom stalno poudarjal samo poklicev, ki imajo interno priznano peto stopnjo strokovne izobrazbe in jih primerjal z višjo in visoko izobrazbo, bi rad povedal, da je na Železnici zaposlenih še »gora« ljudi, ki opravljajo dela, ki so zajeta v 1., 2., 3., 4. in 5. stopnji strokovne izobrazbe, pa so ovrednotena nasproti poklicem, ki se »fizično« vežejo na sam promet, prav absurdno (!) nizko. In ko ravno govorim o izmenskem delu, vplivu okolja ..., bi rad vprašal avtorje tega tarifnega dela kolektivne pogodbe, če so pozabili na delovne pogoje bralcev in čistilcev voz?! Me prav zanima, kaj je bolj zdravju škodljivo kot delo s korozivnimi in hlapljivimi pralnimi sredstvi, čiščenje vagonških WC školjk itd. In to vse se opravlja ročno!!

In tega tarifnega dela kolektivne pogodbe za železniško dejavnost se res ne da modificirati, ta del kolektivne pogodbe je treba na novo izdelati!

No, za konec pa še prevod naslova tega dopisa, s katerim končujem polemiko z ITEO-jem. V slovenščini se glasi: Kar sem napisal, sem napisal, in to drži! Pa lep pozdrav in brez zamere!

Franc Juh, Sekcija za TVD, Divača

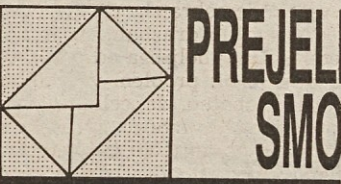
Izjava

Delavska stranka Slovenije, Demokratična stranka upokojencev Slovenije in Stranka krščanskih socialistov Slovenije ugotavljajo, da v sedanjem strankarskem in parlamentarnem delovanju niso v ospredju vprašanja, ki bi zagotavljala dostojno raven življenja delavcev, upokojencev, starostnikov in drugih socialno ogroženih kategorij prebivalstva. Zato bomo v letošnjem volilnem letu na skupnih programskih izhodiščih združili moči in zagotovili poslanske mesta za predstavnike naših strank v parlamentu. Podpirali bomo vsakokratno demokratično izvoljeno vlado v njenih prizadevanjih za reševanje ekonomskega in socialnega položaja delavcev in upokojencev ter uveljavljanja njihovih pravic. Hkrati bomo zastavljali tudi vprašanja odgovornosti, če vlada in pristojni državni ter drugi organi ne bodo teh vprašanj učinkovito reševali. Od nove vlade pričakujemo, da bo preprečila padec standarda večine slovenskih delavcev in upokojencev pod življenjski minimum ter z odločnim gospodarskim preobratom odprla vsem nam pot v ekonomsko uspešno in socialno pravično družbo.

Predsednik Delavske stranke Slovenije Vlado Rancigaj

Predsednik Demokratične stranke upokojencev Slovenije Drago Lipič

Predsednik Stranke krščanskih socialistov Slovenije Matija Kovačič

Slovenski upokojenci so razočarani

Slovenski upokojenci se čutilo razočarani in ogoljufane, ker se v skupščini Republike Slovenije tako zavlačuje sprejetje zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Zato se je Zveza društev upokojencev Slovenije s posebnim pismom obrnila na predsednike vseh treh skupščinskih zborov, naj vendar ta zakon čimprej sprejmejo.

Ker zakon ni bil sprejet že decembra, so upokojenci gmotno občutno prizadeti, saj z januarsko uskladitvijo pokojnin niso dobili razlike tudi za mesec november, kar predstavlja 11,5 % enome-sečne pokojnine. Ne korektno do upokojencev, ki tvorijo približno 30 % vseh volilcev, da se na njihovih hrbtih in na njihov račun rešujejo nespornosti med zbori in poslanci različnih parlamentarnih strank. Če ne upoštevamo nezaposlenih, je vsaj dobra polovica upokojencev gmotno in socialno najbolj prizadeti del prebivalstva. Spremembe načina usklajevanja pokojnin, sprejete jeseni 1990 in februarja 1991, so razmerje med povprečno pokojnino in povprečnim osebnim dohodkom znižale za dobrih 20 %. Ker pa tudi povprečni osebni dohodki zaposlenih ne sledijo splošnemu dvigu življenjskih stroškov, je položaj upokojencev vse slabši. Iz vsega tega je razvidno, da postaja njihov socialni položaj vedno bolj kritičen.

Zveza društev upokojencev Slovenije prosi predsednike zborov,

da storijo vse, kar je v njihovi moči, da bo zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju sprejet takoj, že na prihodnjem zasedanju skupščine Republike Slovenije.

Kopije pisma predsednikom vseh treh zborov so prejeli tudi vsi vodje klubov delegatov skupščine RS.

Pričakujemo, da poziv ZDUS ne bo naletel na gluha ušesa delegatov.

Stanko Hvale,

predsednik

Zveze društev upokojencev

Slovenije

Solidarnost s srbskimi mirovniki

Slovenska javnost komaj kaj ve o mirovni prizadevanjih Centra za protivno akcijo iz Beograda. Ta center je, poleg že tradicionalnega prižiganja sveč v spomin in znamenje obžalovanja vseh žrtev nesmiselne vojne na Hrvaškem ter zbiranja podpisov za mirovni referendum v Srbiji, te dni sprožil tudi veliko pobudo za zakon o amnestiji. V tej pobudi zahteva amnestijo za vse, ki se v Srbiji niso odzvali pozivu, ki se izogibajo vojaški obveznosti, ki so samovoljno zapustili vojsko ali pobegnili iz oboroženih sil. Ta zakon bi moral omogočiti opustitev kazenskega pregona, prekinitve nedokončanih sodnih procesov in izpustitev na svobodo že obsojenih fantov in mož, ki so v Srbiji zavrnili sodelovanje v kruti in bedasti vojni.

Sto tisoč v glavnem mladih državljanov Srbije je namesto ubijanja svojih dočerašnjih sodržavljanov izbralo pobeg v tujino in tam žive v nemogočih razmerah. Desettisoči se doma skrivajo pri svojih prijateljih ali sorodnikih; ostali so brez dela in brez perspektive; tisoči so žrtve potekajočih ali že končanih drakonskih sodnih procesov.

PREDVOLILNA ARENA

V vse gostejši džungli vabljenih obljub večjih ali manjših strankarskih veljakov, ki so večinoma brez kritja, takšni in drugačni »branilci« delavskih interesov niti niso tako redki. Dejstvo pa je, da so v parlamentu, kjer se na splošni (zakonodajni) ravni kroji življenje, »delavski glasovi« zelo redki in osamljeni.

Tudi delavci so upniki

Stečaj podjetja je zagotovo ena tistih stvari, ki v temelju ogroža (še) zaposlene delavce. Toda tako kot predlagatelj novega zakona o stečaju (vlada) je na to pozabila tudi velika večina poslancev. Tako so o odrinjenosti delavcev kot upravičenih upnikov v stečajnem postopku govorili le trije poslanci. Med njimi je na to »pomankljivost« zakona opozoril magister **Dušan Semolič**:

»Zmanjševanje števila zaposlenih delavcev kot oblike finančne reorganizacije podjetja je treba črtati iz zakona. Vsako odpustanje mora teči skladno z zakonom o delovnih razmerjih... Vse zaposlene je treba določiti za upnike v stečajnem postopku in jim omogočiti njihovo ustrezno predstavništvo v upniškem odboru. V dozdajšnjih stečajih se je namreč pokazalo, da so zaposleni pomemben upnik podjetja. Njihove terjatve, ki jih določa panožna kolektivna pogodba, se morajo uveljavljati prednostno...

Če odštejemo tresenje praznih orehov, nam je dolgoletni sekretar Skupščine SFRJ in zdaj poslanec socialistične stranke v slovenskem parlamentu le potrdil vse tisto, kar je bilo v tej rubriki zapisano pred štirinajstimi dnevi.

(Jože Poglajen)

Gospod Janez Lukač iz Polšnika nam je po telefaksu z oznakami Skupščine Republike Slovenije poslal zahtevo, da na istem mestu objavimo njegov odgovor na v tej rubriki objavljene »laži, podtikanja in spreobračanja nekaterih dogodkov«:

»Delavska enotnost že ves povolilni čas brez potrebe postaja glasilo političnih strank opozicije ter njihovih interesov, ki so v večini primerov skregani z interesi zaposlenih, zlasti delavcev. Čeprav so tudi izjeme, nekateri člankarji le ne morejo spoznati, da je najboljša novica resnična novica. Da je taka tudi videti, se mora avtor predstaviti oziroma podpisati. To je najboljši način prevzemanja odgovornosti za javno besedo. Na ta način se lažnivcem in politikantom lahko prepreči, da pod plaščem anonimnosti skrivajo laži, podtikanja in potvarjanja dejstev. Zato se je avtor zapisa o meni – »Socialist v Demosu« – skril za začetnicami »JP«. Le malo korajže bi moral imeti in že bi bila njegova novica vsaj na videz »poštena«. Če bi pisec ocenjeval dogajanja v slovenskem parlamentu malo bolj objektivno, bi moral bralce obvestiti, da se za delavčeve pravice zavzemajo predvsem nekatere stranke prejšnje in sedanje obnovljene koalicije Demosa, ki jim v teh prizadevanjih, skladno z mojo moralo, pritegnem.

Ni mogoče slepomišiti in odreči Demosu vse upornosti

Samovšečno ogledalo

in vztrajnosti, s katero je celo »posilil« opozicijo pri »kovanju« suverene slovenske države. Pri tem sem pa bil prav gotovo na Demosovi strani! Zdi se, da je tu jedro vse pišeeve bolečine, kajti še do danes ni spoznal, da lahko Slovenci in drugi slovenski državljani uveljavimo svoje interese le v svoji državi. To so predvsem interesi zaposlenih državljanov, torej delavcev, da si zagotovijo svojo varnost, pravičen zaslužek in dostojanstvo pri uveljavljanju vseh svojih pravic.

DRUGIČ PA PAMET V ROKE!

Volitve bodo, aprila '92 ali nekaj mesecev pozneje. Kar se Lojzeta Peterleta tiče, so lahko že aprila. Njegova stranka je pripravljena in članstvo goreče. Obisk pri kanclerju Kohlu (27. 1. 1992) mu je po prevladani vladni krizi, ki naj bi ga bila odpavila s prizorišča, podal še državniško avreolo. Kar se ostalih parlamentarnih strank tiče, bi jim bolj ustrezal skupščinski puč, ki bi nanovo razdelil stolčke spremenjeni ekipi obstoječe politične elite. Pri vseh treh – pri aktualnem predsedniku vlade Peterletu in pri možnih mandatarjih – Drnovšku oziroma Bavčarju – gre za veliko igro. Gre namreč za to, da bo v naslednjem razdobju dominantna politična struktura vzpostavila nov model »družbeno-ekonomskih odnosov«.

Kdo bo to izpeljal in kako, je ključnega pomena za podobo Slovenije in slovenske politike. Diskusija o »lastninjenju« ni samo teoretske narave, ampak gre za razporeditev bodoče ekonomske, s tem pa seveda tudi politične moči. Da bo pri tem »ta kratko« potegnulo delavstvo, je sedaj jasno. Peterletov model ponuja »hitro rešitev«, toliko hvaljeni Mencingerjev model pa obljublja dolgo prehodno obdobje. Mencinger je osebno simpatičen gospod, inteligenčen sogovornik in dober ekonomski analitik; toda medijski imidž ne sme zaslepiti javnosti glede vsebine njegovega predloga »lastninjenja«. Če je Mencinger realist, ki ve, da vsi ne morejo biti kapitalisti oz. lastniki kapitala, je to na ravni teorije lepo. Toda če njegov predlog dejansko omogoča tehnomenedžerskim strukturnam upravljanje podjetij kot prvo fazo pretvorbe menedžerjev (seveda »rdečih direktorjev«, saj brez knjižice nihče ni mogel postati šef) v kapitaliste, potem se moramo vprašati, kaj je socialdemokratskega na tem njegovem predlogu? Konec koncev je dr. Mencinger član Pučnikove SDSS ali je to vsaj bil, ko je bil še minister. Peterle je za paravanom Mencingerjevega zakonskega predloga in z avtoriteto samega J. Sachsa poskušal spraviti skozi demosovski glasovalni stroj drugačno koncepcijo, namreč koncepcijo »mutualizma« oz. vzajemnih skladov. To ne bi bilo niti klasično poddržavljenje (ki ga je zagovarjal Bavčarjev krog iz ČKZ prosto po Marxu, Engelsu, Leninu in ostalih klasikih) niti klerikalni korporativizem. Lastništvo večine gospodarstva s strani raznih skladov bi kombiniralo načelo »solidarnosti« iz krščanske socialnega nauka in »tržno ekonomijo« na neki novi vzhodnoevropski način. Zanimivo je, da senčna »vlada« EMP-ja (sedaj deklariranega ubežnika iz SDP) ni premogla boljšega predloga od tistega s sončne strani parlamentarnih klopi; le razmerja delitve je oblikovala bolj »socialno«. Ostali predlogi dejansko (še) niso v igri (LDS-ovski, krščansko socialistični in Ribnikarjev).

Piše: Mladen A. Svarc

EVROPA SOCIALNE PRAVIČNOSTI

Boj za ekonomsko demokracijo (2.)

Pa si oglejmo še drug primer soodločanja, t. i. »enakopravno soodločanje«, kot se na splošno imenuje in je bilo leta 1951 zakonsko sprejeto v ZR Nemčiji za področje rudarske, železarske in jeklarske industrije. V tem primeru zakon določa, da je sestava nadzornega odbora podjetja paritetna, to je iz enakega števila predstavnikov kapitala (delničarjev) in zaposlenih. Če vzamemo za primer nadzorni odbor z dvajsetimi člani, mora biti od desetih delavskih predstavnikov sedem delavcev, ki so zaposleni v podjetju. Trije delavski predstavniki so lahko imenovani izključno s strani sindikatov, kar pomeni, da so lahko od zunaj, torej ne delavci, zaposleni v podjetju. V praksi so to običajno polno zaposleni sindikalni funkcionarji.

Poleg tega je določena zahteva po imenovanju takoiimenovanega »delavskega direktorja«, ki je član upravnega odbora in ki po zakonu ne more biti imenovan in razrešen mimo večinske odločitve delavskih predstavnikov v nadzornem odboru. To pa seveda pomeni, da je delavski direktor odvisen izključno od sindikatov.

Pomembno je tudi, da mora biti med delavskimi predstavniki, to je delavci, zaposlenimi v podjetju, sorazmerno število predstavnikov fizičnih in nefizičnih delavcev in starejših vodstvenih delavcev, pri čemer je minimalno število po en predstavnik za vsako skupino delavcev. Vsaka od teh skupin ima pravico imenovati svojega predstavnika izključno po svoji presoji.

Danes je takšna oblika soodločanja, ki je nastala kot rezultat posebnih okoliščin, uveljavljena v 29 podjetjih v premogovništvu, železarski in rudarski industriji. Ker pa je za vsako zakonsko reši-

tev pomembna predvsem njena praktična uporabnost, si oglejmo prednosti, ki jih prinaša »enakopravno soodločanje«.

Za nemško jeklarsko industrijo je značilno, da je že več let v težki gospodarski krizi, ki je ogrozila obstoj mnogih podjetij. Veliko delavcev je doslej že ostalo brez dela. Kljub temu pa so delavci na podlagi zakona o soodločanju za rudarsko panogo uspeli doslej rešiti pred stečajem že marsikatero podjetje. To velja zlasti za jeklarsko industrijo v Saarlandu, za katero so že večkrat menili, da je mrtva. S pomočjo države in z vlado socialistične stranke Nemčije (SPD) pod vodstvom Oskarja Lafontainea ter na podlagi omenjenega zakona je delavcem uspelo preprečiti likvidacijo podjetij in s tem ohraniti na tisoče delovnih mest.

Veljavnost te ureditve pa je seveda omejena na navedene tri industrijske panoge in tako nima velikega vpliva na ekonomske in socialne razmere v Nemčiji. Ima pa velik politični vpliv, saj si nemški sindikati že trideset let prizadevajo to obliko soodločanja razširiti na vsa velika podjetja. Delodajalci se temu seveda odločno upirajo. Dejstvo je namreč, da imajo zaposleni po tem zakonu dosti močnejšo vlogo v pogajanjih z delodajalci in državo kot pa po zakonu o soodločanju iz leta 1976. Po slednjem je namreč imenovanje delavskega direktorja povsem enako kot pri imenovanju kateregakoli drugega člana upravnega odbora. To pomeni, da je z odločilnim glasom predsednika nadzornega odbora delavski direktor imenovan kljub nasprotovanju ali celo nasprotujočemu glasovanju delavskih predstavnikov v nadzornem odboru. V prvi fazi veljavnosti zakona so sindikati pri imenovanju de-

lavskega direktorja upoštevali predvsem osebe, ki so simpatizirale s sindikati in njihovo ideologijo, uporabljajoč kot primer delavskega direktorja iz premogovniške, železarske in rudarske industrije. Četudi so se primeri takšnega soodločanja v privatnem sektorju izjalovili, so bili sindikati zadovoljni z uvedbo soodločanja po zakonu o soodločanju iz leta 1951 v posameznih državnih podjetjih in njihovih hčerah.

Praksa kaže, da paritetna sestava predstavnikov v nadzornem odboru omogoča delodajalski strani učinkovitost poslovanja v pogojih tržne ekonomije. Na splošno pa lahko rečemo, da postaja odločanje vedno bolj zapleteno. Praktični učinki zakona o soodločanju so predvsem na področju informiranja. Udeležba delavskih predstavnikov v nadzornem odboru v praksi delavski strani dejansko omogoča, da pridobi več informacij in s tem tudi lažje uporabi že obstoječe pravice do informiranja. Posebej pomembno vlogo pri informiranju imajo prav sindikalni predstavniki.

Vendar pa izkušnje uveljavljanja zakona o soodločanju kažejo, da je učinkovitost zakona v največji meri odvisna od pripravljenosti obeh strani, tako delavcev kot delodajalcev, da kooperativno sodelujejo v skladu z interesi podjetja. To pa seveda ne izključuje občasnih konfliktov. Želja sindikatov, da bi razširili »enakopravno soodločanje« na velika podjetja v vseh sektorjih, pa še vedno ostaja. Nemški delodajalci se tej želji odločno upirajo in trdovratno vztrajajo pri svoji zahtevi, ki jo narekujejo tudi pogoji tržne ekonomije, da uveljavljajo svojo pravico do končnih odločitev.

Branka Preželj

SUSPENZ IN DISCIPLINSKI POSTOPKI

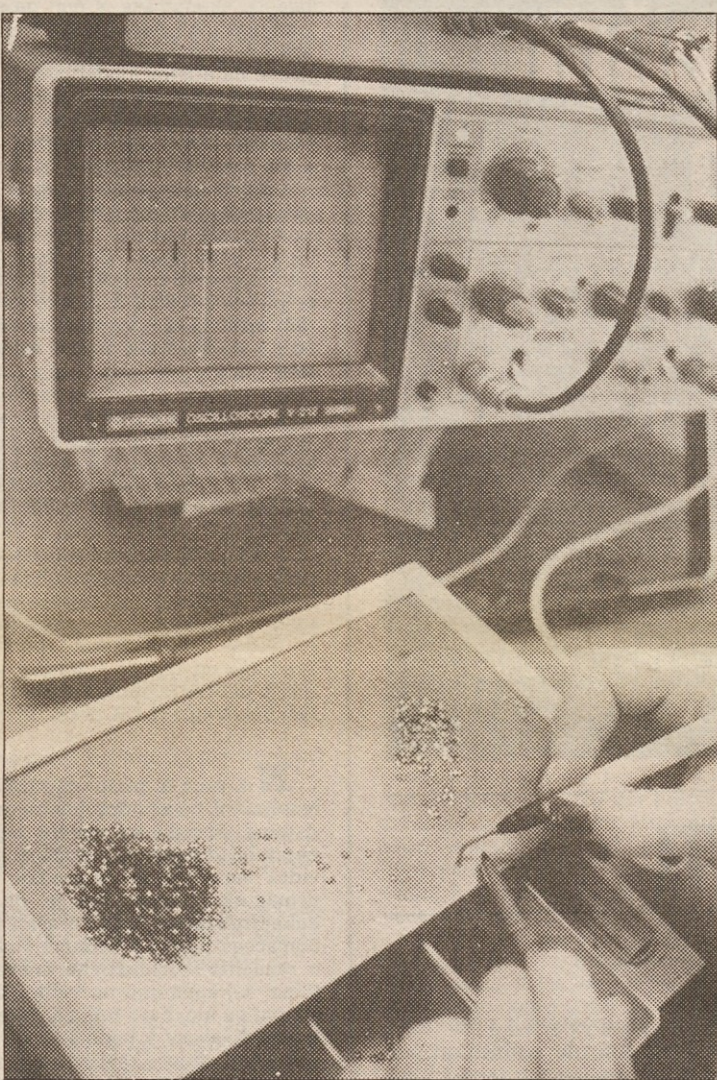
V Mariboru je bila prva prava stavka delavcev v »novem času« junija 1988, ko so jo začeli delavci TAM-a in so se jim pridružili še nekateri drugi kolektivi. Od takrat je bilo stavk in drugih prekinitev dela, tudi zaradi vse večje krize, kdo ve koliko. Zadnja je bila januarja letos v Metalni.

Pač pa tačas nekoliko buri duhove sporočilo predsednika Neodvisnih sindikatov Slovenije Rastka Plohla o šikaniranju sindikalnih funkcionarjev v mariborskem podjetju EM Hidromontaža, in to zaradi stavke v sektorju izdelave tega podjetja konec lanskega decembra, ki ga objavljamo v »Ravbarko-mandi«.

Decembrsko tridnevno stavko delavcev obrata Studenci zaradi kasnitve izplačila osebnih dohodkov je na seji 16. januarja obravnaval delavski svet podjetja EM Hidromontaža. Ta je ugotovil, da stavka ni bila organizirana in vodena skladno z zakonom o stavki, zato delavcem, ki so stavkali (teh je bilo okoli sto), ne pripada za tiste tri dni osebni dohodek. Ker pa obstaja sum, da je bilo v času prekinitev dela storjeno več hujših kršitev delovnih obveznosti, ustavnih in zakonskih pravic ter svoboščin človeka, je delavski svet to dejanje najostreje obsodil in zadalžil vršilca dolžnosti generalnega direktorja, da disciplinsko ukrepa.

Oskar Gornik, vršilec dolžnosti generalnega direktorja Hidromontaže, je zato izdal 17. januarja sklep o suspenzu z delovnega mesta za člana predsedstva podružnice NSS v Hidromontaži diplomirane inženirja **Herberta Sivko** in hkrati vložil tudi zahtevo za disciplinski postopek proti njemu. Zahtevek za uvedbo disciplinskega postopka je doletel tudi **Manico Sancin**, magistro kemije in predsednico podružnice NSS, in **Milana Jarca**, predsednika svobodnih sindikatov v podjetju. Glede na to, da je bilo v januarju nekaj delavcev premeščenih iz Maribora na gradbišča zunaj mesta, denimo v Ljubljano, in to delovcev, ki so (po naključju?) bili tudi člani stavkovnega odbora ali pa med

stavko malce »glasnejši«, sindikalisti sumijo, da so tudi njih premestili kazensko.

Oprema in znanje – temelja kakovosti

Vodilnim sindikalnim funkcionarjem očitajo v prvi vrsti organiziranje prekinitve dela proti določilom zakona o stavki, širjenje dezinformacij, zavajanje delavcev, povzročitev materialne škode in krnjenje ugleda firme, Herbertu Sivki (mimogrede rečeno – ta se je pred časom tudi prijavil na razpis za generalnega direktorja Hidromontaže) pa poleg tega očitajo še nevestno in malomarno opravljanje delovnih dolžnosti, nagovarjanje delavcev k stavki, ustvarjanje nerazpoloženja delavcev do vodstva podjetja in še vrsto drugih grehov.

Predsednik Svobodnega sindikata Milan Jarc pravi, da so stavko v sektorju izdelave v obratu Studenci najavili 29. novembra na seji delavskega sveta podjetja in s pisnim zapisom. Stavka naj bi bila 19. decembra, če 18. ne bi bili izplačani osebni dohodki za november. Delavci v sektorju iz-

delave se tako niso strinjali z dogovorom med vodstvi podjetja in obeh sindikatov v njem, da bo plača 23. decembra, ker prej ni mogoče zagotoviti denarja. Tudi s tem, ne da bo možno izplačilo zaostajanja plač po eskalacijski stopnji, niso bili zadovoljni, terjali pa so tudi dvakrat po 15 odstotkov od plače posameznika, ki so jih delavci lani februarja in marca namenili kot svoj delež k izboljšanju likvidnosti podjetja. Zraven so zahtevali še izplačilo ostanka regresa za letni dopust. Če te zahteve ne bodo uresničene, naj bi odgovorni delavci odstopili.

Končalo se je 23. decembra, ko so delavci dobili plačo ob izteku delovnega časa, tako da je nekateri niso dobili tisti dan, nadaljevalo pa, kot že rečeno, z zasedanjem delavskega sveta in odločitvami ter zahtevki v.d. generalnega direktorja.

Zadovoljna seveda ni nobena stran, kdo ima (bolj) prav, pa bo pokazal najbrž šele nadaljnji potek dogodkov.

Za konec dodajmo le še to, da vsega seveda ni bilo moč spraviti na papir, saj so sogovorniki povedali še marsikaj. Plača za december so v Hidromontaži dobili 28. januarja. Tistim, ki so stavkali, so plačali delovne ure iz naslova neporabljenih ur sindikalnih zapnikov (s tem sta se strinjala oba sindikata), če pa je kaj manjkalo, pa naj bi postrgali še iz sindikalne članarine,

Mnogo koristnih učinkov

Oblast je že napravila prve korake pri prestrukturiranju slovenskega gospodarstva. Resda so skromni, vendar – neke je treba začeti. Začela pa je z uvajanjem nekdanj zelo znanega in cenjenega poklica peric. Kako? S preprosto potezo – podražitvijo električne energije (resda za zdaj v mnogo manjšem znesku, kot je želelo elektrogospodarstvo, ki bi tako še učinkoviteje prestrukturiralo gospodarstvo) – in s tem, da je dalo gospodinjstvom možnost, da uporabljajo 10-kilovatno glavno varovalko. S tako varovalko, je nedavno tega razlagal nekdo iz elektrogospodarstva razveseljenim radijskim poslušalcem, resda ni mogoče prati na stroj, ne kuhati na elektriko, ne ogrevati vode. Zato pa lahko poslušamo radio, prižgemo kakšno luč in tudi TV spored lahko pogledamo. Učinki bodo večkratni. Ne le da bodo občani, ki ne bodo mogli plačati za večjo priključno moč, odkrili že davno pozabljen, nekdanj koristen in cenjen poklic peric v naših potokih in rekah. Novega dela se bodo lahko oprijeli mnoge delavke, ki so delo izgubile. Ker bo ponudba pranja na roke najbrže precej velika, bodo kmalu tudi tista gospodinjstva, ki si bodo uporabo pralnega stroja še lahko privoščila, odkrila prednosti cenene pranja perila z živimi pralnimi stroji. S tem pa bo ministrstvo za energetiko že bliže cilju, ki si ga je pogumno zastavilo na začetku mandata – zmanjšanje porabe elektrike. In še tega ne smemo prezreti: življenje se bo pocenilo! S posledico (ki pa bi jo kazalo izkoristiti tudi na mnogih drugih področjih): življenjski stroški utegnejo tudi v resnici pasti na raven, o kateri sanja vlada, da je sprejemljiva. Na tak način bi vlada lahko pomirila tudi sindikate, saj bodo plače povsem dostojne stroškom življenja ...

B. R.

o čemer pa se sindikalisti niso izrekli. Kakšen bo razplet disciplinskih postopkov, ne želimo predvidevati in soditi, sprašujemo pa se, če nam bo s takšnimi zadevami uspelo preživeti v toliko opevani svobodni, samostojni, medna-

rodno priznani državi in vsaj z drobnim korakom kmalu prestopiti evropski prag.

Marsikaj od opisanega, pa bi bilo brez dvoma mogoče rešiti tudi drugače!

D. V.

ZSSS NE UPORABLJA NIZKIH UDARCEV

Svobodni sindikati si v podjetjih kovinske in elektroindustrije prizadevamo uveljaviti določila kolektivne pogodbe in ne postavljamo drugačnih zahtev. Delavcem ne obljublamo nemogočega, zato da bi jih pridobili za svoje člane, niti se v ta namen ne poslužujemo nizkih udarcev drugim sindikatom. Naša politika je izpopolnjevanje dolgoročnih koristi delavcev, ne pa naš prestiž ali nabiranje članstva na kakršen koli način.

To je povzetek krajšega pogovora z Albertom Vodovnikom, predsednikom SKEI. Vodovnika smo namreč poprosili, naj komentira ocene iz gospodarske zbornice (splošnega združenja kovinske industrije) ter posamičnih direktorjev, češ da se sindikati v podjetjih bojujejo za medsebojni prestiž in prevlado, nabirajo člane na način, ki podjetju škodi. Skratka, da se razdiralni virus sindikatov po podjetjih širi.

Da prihaja do omenjenih pojavov takorekoč vsepovsod, je Vodovnik priznal, vendar takoj dodal, da zanje Svobodni sindikati niso krivi. »Naši delajo po sprejetem programu, če pa si prizadevamo povečati članstvo, je razumljivo, saj je tudi to naš cilj,« je dodal Vodovnik. »Prizadevamo si, tako kot naši vzorniki v Nemčiji, sindikat IG Metall, da bi vsi delavci v tej nevarnosti, tudi zaposleni pri zasebnih podjetjih, postali člani SKEI. Sindikalni pluralizem je po mojem mnenju demagogija in prepričan sem, da sindikat lahko dobro dela le, če je v podjetju le en sindikat.«

Nasprotno temu pa si zlasti tomšičevci pri-

zadevajo na vse mogoče načine in z nizkimi udarci zvabiti k sebi delavce. Dogovori na republiški ravni med sindikati so tako eno, praksa v podjetjih pa drugo. Tomšičevci si celo prizadevajo blokirati sindikate, ki si prizadevajo menjati vladno politiko do delavcev.

»Zato pride do kratkih stikov,« pravi Vodovnik. »Oni se poslužujejo takih metod, da organizirajo stavke, lepijo naokoli plakate z vsemi nemogočimi svinjarijami. Celotomšič je šel v Belt organizirat stavko zato, da bi nabral nekaj članov.«

»Sindikatom očitajo, da obljublja delavcem vse mogoče in še bolj nemogoče, samo da bi jih pridobili za člane. Kaj obljublja poverjeniki SKEI?«

»Nič ne obljublja. Nasprotno pa tomšičevci celo takrat, ko si prizadevamo za uresničitev kolektivne pogodbe, z od zunaj pripeljanim aktivistom organizirajo štrajk, od vodstva pa terjajo nemogoče – tisoč mark plače in še 1000 mark regresa. To se je lani zgodilo v železarni Ravne. Plače po kolektivni pogodbi pa bi bile povsem uresničljive, ne da bi se podjetje potopilo. Takih metod se mi ne poslužujemo. Prizadevamo si za dolgoročne koristi delavcev.«

Direktorjem, ki se boje razdiralnega virusa sindikatov, pa je Albert Vodovnik priporočil, naj pazijo, da ne bi prišlo do epidemije. Kdor vodi poslovanje, mora paziti, da ne bo izbral napačne vakcine, je pol v šali, pol zares dejal predsednik SKEI.

Boris Rugelj

POGLED OD SPODAJ

Na vsak problem, pravijo poznavalci, je mogoče gledati z več strani. Ker je bil problematičen tudi dosedanji davčni sistem s svojimi mnogimi stopnjami obdavčitev in premnogimi oprostitvami plačevanja prometnega davka ter zaradi neverjetnega razpona od nič do 750-odstotne obremenitve, je mogoče na novi davčni sistem gledati z več koncev. Denimo od tam, odkoder ga opazujejo brezposelni ali tisti, ki dobivajo plače v višini približno zajamčenih osebnih dohodkov. Od tam je vse skupaj videti postavljeno na glavo.

Zakaj? Vlada je napore za preživetje povečala: podražila je osnovna živila, saj se je davek povečal na 5 odstotkov. To je sicer najnižja stopnja obdavčitve, toda doslej marsikatero živilo tega bremena ni poznalo. Vlada ima ob tem naslednjega asa v rokavu: za tiste, ki tega bremena ne bodo zmogli, bo poskrbela s sistemom socialnih pomoči. Vendar je istočasno govor tudi o ukinitvi subvencioniranja osnovnih živil, češ da je primerneje socialno šibkim pomagati z direktno pomočjo (v denarju). Ker pa se bodo tako

živila precej podražila, se bo povečal tudi krog občanov, ki bodo potrebovali socialno podporo. Toda, ali bo tudi dovolj denarja zanj?

S tega zornega kota so nove davčne stopnje za dražje in luksuzne predmete videti prav smešne; saj jih je vlada zmanjšala z nekaj deset in celo nekaj sto odstotkov na borih 3? odstotkov. Rečem pa se najbrže ne zdi smešno, da so se precej pocenili avtomobili, pa gradbeni material, pa zlato, krzno itd. Kateri revež si bo kljub močno znižanemu prometnemu davku lahko privoščil nov avto, gradnjo hiše, krznen plašč za ženo itd.? Edina »tolažba« jim je lahko močno povišan davek na motorna goriva. Kdor si bo še privoščil avto in se lahko vozil, bo pač kupoval dražje gorivo (če bo vlada izkoristila možnosti in uveljavila ves davek). Pa še ta tolažba je grenka: funkcionarji, managerji in drugi, ki so se znašli, se vozijo v službenih avtomobilih in kurijo službeni bencin.

No, morda pa bodo takrat, ko bo pri nas uveden res moderen davčni sistem, tudi naše plače dovolj velike, da si bomo privoščili našteje dobrote.

B. Rugelj

Rekli so:

»Izjemni časi? Izjemni so morda zaradi sestave strank, parlamenta. Ko gledam parlament, se velikokrat z žalostjo vprašam: je to res tisto, čemur rečemo Zakonodajalec, ki pravi to, pravi ono, po čemer naj bi se vsi ravnali?«

prof. dr. Aleksander Bajt

Biznis? Zelo preprosto: to je denar drugih.

Aleksandre Dumas

HOTELOM 60 MILIJONOV TOLARJEV

Leta 1990 je Slovenija zasluzila s turizmom 550 milijonov dolarjev, posredno seveda še precej več. Lani pa je bila bera turističnega gospodarstva le 25-odstotna v primerjavi z letom poprej, zato gre mnogim podjetjem že na moč za nohte. Marsikje se, seveda v prepričanju, da bodo prišli boljši časi, že tolčejo za golo preživetje.

Sedaj je tem delavcem, ki so zaradi višje sile ostali brez dohodka, priskočila na pomoč naša vlada. Ministrstvo za gostinstvo in turizem je po

sklepu komisije za oceno vojne škode v Sloveniji dodelilo gostinskim in turističnim podjetjem 60 milijonov tolarjev za delno povračilo vojne škode. Pomoči so bila deležna tista podjetja, ki so v običajnih razmerah ustvarila več kot 70-odstotni delež tujih prenočitev, in ki so imela lani več kot 60-odstotni izpad turističnega prometa. Pogoj za pomoč je bil tudi sezonski način poslovanja.

Glede na dejansko škodo in katastrofalno sezono, ki mnogim ni prinesla niti za preživetje, je 60 milijonov tolarjev,

kolikor so jih prejela podjetja, malo. Slovenska hotelska podjetja so namreč ocenila, da jim je vojna odnesla 1,7 milijarde tolarjev. Hoteli Bernardin so, denimo, dobili 7 milijonov, izračunali pa so, da so bili lani kar ob 350 milijonov tolarjev. V portoroški Rivieri so bili lani prikrajšani za 85 milijonov, sedaj pa so prejeli 5 milijonov tolarjev. Pomoč torej res ni bila kdo ve kako učinkovita, toda mnogim bo omogočila, da bodo poravnali vsaj del tekočih obveznosti, kot so računi za elektriko in podobno, in da bodo sploh

lahko – preživeli. In to je v tem primeru, in seveda še v mnogih drugih, najbolj pomembno.

Pomoč je prejelo 25 hotelskih organizacij. Pri tem pa velja poudariti, da gre le za nekakšen predjuni in da vlada z omenjeno akontacijo v višini 60 milijonov tolarjev še ni rekla zadnje besede. Če se bomo želeli izogniti posameznim stečajem velikih turističnih organizacij, bo nadaljnja pomoč prav gotovo še potrebna.

Andrej Ulaga

Igre s sindikati, ne med njimi

Socialni sporazum oziroma premirje med sindikati kot predstavniki delojemalcev na eni ter vlado in delodajalci na drugi strani, je že na začetku naletel na ovire, ki se jim objektivno ni mogel izogniti. Najprej so vsi sindikati družno zavrnili možnost za začetek pogajanj, če vlada pri tem ne bo olajšala položaja delavcev. Že v naslednji fazi pa se je pokazalo, da v pisani sindikalni družini le ni enotnosti, ki bi omogočila soglasje o začetku oziroma zavračanju pogajanj v sedanjih razmerah.

Danes ni odveč ugotoviti, da je vlada pomislila na socialni pakt šele potem, ko so ji to svetovali drugi, tudi neodvisni znanstveniki, ki so verjetno spoznali, da bi nadaljevanje vladinega odnosa do delavstva lahko privedlo do dogodkov, ki bi imeli rušilne posledice, zlasti za tiste, ki so najbolj odgovorni za obstoj slovenske države. Iz besed ministrskega predsednika pa lahko uganemo, da je s socialnim partnerstvom mislil zlasti na porazdelitev te odgovornosti tudi na tiste, ki jim je do zdaj odklanjal vse odgovore. Mislimo na Svobodne sindikate, ki so bili ves čas edini pravi nasprotnik vlade Lojzeta Peterleta.

V sindikatih in tudi med njimi so se v tem tednu razvile prestižne igre, ki ne kažejo le na tradicionalna politična nasprotja med Neodvisnostjo na eni ter Svobodnimi sindikati in drugimi avtonomnimi sindikati in zvezami na drugi strani. Videli smo tudi poskuse slednjih za posredovanje v sporu, seveda le toliko, kolikor gre za lastno promocijo.

O različnih pogledih voditeljev večjih in manjših sindikatov na socialni pakt smo v DE pisali, ko smo poročali s sestankov, ki so bili, roko na srce, vse prej kot začetek nastajanja močnega sindikalnega lobija. France Tomšič je ostro javno protestiral, ko je pred mesecem dni ugotovil, da imata projekt socialnega pakta le vlada in njegova konkurenca v Svobodnih sindikatih. V sindikalnih dogodkih v letošnjem januarju ni nobenega dokaza, da so si Svobodni sindikati na tiskovni konferenci 27. januarja lastili stališča, skupna vsem sindikatom. Prvi javni sestanek je bil 7. januarja. Takrat je vodstvo Svobodnih sindikatov skupaj z ROS-i ocenilo vladin predlog pakta za nesprejemljiv. Zahtevalo je polno veljavo kolektivnih pogodb in drugačno gospodarsko in socialno politiko. Dan kasneje so se na vabilo Svobodnih sindikatov odzvali vsi sindikati oziroma zveze. Na tem sestanku je Dušan Semolič predlagal pakt o nenapadanju med sindikati, Tomšič pa skušal prodreti z mislijo, da sestanka ne bi vodili tisti, ki so udeležence povabili v svojo sejno dvorano. Kljub temu zapletu so sindikati soglasno odbili vladino vabilo za pogovor in zahtevali njegovo preložitve.

Na naslednjem sestanku so vsi sindikati določili vsebino štirih pogovov, ki jih mora vlada izpolniti pred začetkom pogajanj o socialnem paktu. Vsebinsko teh zahtev smo objavili v DE 24. januarja. Če primerjamo te zahteve in sklepe sveta ZSSS z dne 23. januarja, ki jih objavljamo danes, lahko ugotovimo, da je podobna le ena točka, in to tista o uveljavljanju kolektivnih pogodb in odpravi zakona o zamrznitvi plač. Vse druge točke pa niso podobne sklepom sveta ZSSS, o katerih je Semolič skupaj s kolegi govoril na tiskovni konferenci, ki je bila 27. januarja. To, kar pišemo, seveda ne velja za novinarska sporočila v drugih medijih, na katera so se nekateri od sindikatov odzvali predvsem brez potrebe.

Ponudba za socialni pakt je prva priložnost, da sindikati med seboj ugotovijo, kdo je kdo, kdo koga predstavlja in kdo bo za morebitni podpis pakta odgovarjal pred stvarnim članstvom, ki se s plačo več ne more preživljati. Če sindikati oziroma njihovi voditelji tega ne zmorejo, če so obremenjeni s politiko in skrivalniciami o številu članstva ter osebnimi vodstvenimi ambicijami, bi bilo prav, da namesto njih to ocenijo tisti, ki so jih menda dobronamerno povabili v igro, v kateri objektivno nihče ne sme zmagati. Vladi bi kljub temu, da vedno ravna drugače, lahko svetovali še to: socialni pakt podpišite s tistim, za katerega veste, da je članstvo za njim, in ki ves čas jamči za tisto, kar podpisuje. Nihče vam ne bo zameril, če med podpisniki ne bodo sindikati, ki so načelno proti stavkam, čeprav s to metodo zbirajo članstvo enkrat na Ravnah, drugič v Šarnusnu, tretjič v Beltu in še bi lahko naštevati.

Pod pogoji, ki jih predlaga vlada, in v razmerah vsakodnevne naraščanja cen hrane in stroškov bivanja je podpis socialnega pakta utopija, v katero lahko verjamejo le tisti, ki ljudem, ki 20 dni nimajo kaj dati v lonec, pridigajo o postu enkrat na teden. Ljudje vedo, da je proračun še naprej odprt za vse obrambne in policijske potrebe, in tudi to, da zagotavlja varnejši položaj in višje plače zaposlenih v negospodarstvu. Vsak sindikat, ki v teh razmerah podpiše socialni pakt, tvega izgubo svojega članstva. Ni nobenih znakov, da oblast načrtuje izboljšanje položaja zaposlenih v gospodarstvu, iz besed Lojzeta Peterleta pa vidimo, da bi vlada odgovornost za kritično stanje najraje prevzela na sindikate, ne glede na to, ali bodo podpisali socialni pakt.

Racionalni smisel imajo le zahteve sveta ZSSS z dne 23. januarja. Gre za povečanje zajamčenih OD na znesek, ki bi vsaj fiktivno pokrival najnižje življenjske stroške. Gre za takojšnjo veljavo vseh kolektivnih pogodb (najnižja plača je bila na začetku ovrednotena s 440 DEM). Gre za ukinitve zakona, ki omejuje plače. Če vsega tega ne bo, podpis kateregakoli sindikata ne bo jamčil tistega, kar oblast pričakuje, ob tem ko pretežni del stroškov za novo državo vali zgolj na zaposlene, ki trepetajo tako za delo kot za plačo. Ni nobenih jamstev za konec gospodarskega nazadovanja, nihče več ne verjame ne vladi in ne strankam. Prej bi verjeli, da bi oblast sindikate rada opeharila še za ugled, ki si ga lahko pridobijo s pokončnim zavzemanjem za interese zaposlenih.

Franček Kavčič

Kmečka zveza – partner v socialnem paktu?

V torek, 28. januarja je bil v Pesnici pri Mariboru vodja poslanskega kluba Slovenske kmečke zveze – Ljudske stranke in podpredsednik stranke Marjan Podobnik. Sestal se je s predstavniki tamkajšnje podružnice SKZ-LS in s predstavniki občine, nato pa je o svojem obisku, o pogledih na aktualne razmere v Sloveniji in o ponedeljkovi zaprti seji izvršilnega odbora SKZ-LS govoril na tiskovni konferenci.

Novinarje je nemalo presenetil njegovo poročilo, da bo SKZ-LS ustanovila v okviru svoje stranke Kmečko zvezo, ki naj bi bila nekakšna kmečka sindikalna organizacija. Ugotovili so namreč, da bi morali tudi kmete zajeti kot partnerje v socialni pakt. O le-tem zadnji čas

veliko razpravljajo in polemizirajo. Interesov kmetov doslej na podobnem področju v resnici ni nihče zastopal. O cenah kmetijskih pridelkov in hrane pa ni mogoče sklepati brez kmetov, pravi Marjan Podobnik.

Ob tem je tudi povedal, da so z nedavno višjo ceno mleka kmetje sedaj zadovoljni, niso pa zadovoljni, ker vlada še ni ničesar storila na področju predelave in prodaje. Postregel je še z idejo, da bi morali trgovci v trgovini, kjer že dopoldne zmanjka najcenejšega mleka v vrečki, preostale dražje vrste mleka prodajati po najnižji ceni. Če bo kdaj tak sklep sprejet in če ga bodo tudi izvajali, bi to bil sicer dober temelj socialnega partnerstva, toda ali bomo doživeli tak salto mortale. B. G.

Rekel in ostal živ

S temi besedami pričujem komentar nedavne izjave gospoda Marjana Podobnika zbranim družničkom v Pesnici pri Mariboru. Tu, kjer zaradi požrtvovalnosti in zagnanosti kolega Šebeda že nekaj let uspešno dela prvi kmečki sindikat v Sloveniji, je gospod Podobnik modro ugotovil, da bi kmetje nujno potrebovali sindikat znotraj Kmečke zveze, organizacijo, ki bi ščitila interese kmetovalcev.

To je kolega Šebeder ugotovil že prve dni po nastanku Kmečke zveze, ko je spoznal, da le-ta ni stanovska interesna, temveč politična organizacija, ki je malo kasneje postala prava stranka. Sindikat ne sme biti znotraj stranke, temveč samostojna sekcija. Sindikat ne more in ne sme biti pod okriljem ene same stranke, četudi se ta deklarira za interesno. To dokazuje delovanje Kmečke zveze, ki je interese kmetov prodala za svojo pravico do sovladanja.

Če kdorkoli dvomi o tem, naj se zamisli nad temile dejstvi: Kmetijski proizvajalci so izgubili regres za pogonsko gorivo. Zmanjšane, skoraj ukinjene so obresti za kmetijsko proizvodnjo. Bistveno so se zmanjšale nepovratne investicije v kmetijstvo. Pravična cena mleka je iz ene marke padla na 0,33 marke. 130 tisoč malim kmetijam preti ekonomsko uničenje, da bi nastalo 35.000 tako imenovanih družinskih kmetij pravovernih. Mimo kmetov stranka vladi obljublja zamrznitev cen osnovnih živilom ob nezmognosti kontrole cen vhodnih surovin in zagotovitve kompenzacij. Če ne bi bilo kmečkega sindikata in pretežno trezno razmišljajočih kmetov, bi stranka uspela spreti delavca in kmeta, kar bi imelo za slednjega glede na razmerje sil, čeprav nič krivega, usodne posledice.

Za tiste, ki težje verjamejo, še tole v razmislek: Kdo bo imel največjo materialno korist od zakona o denacionalizaciji? Kdo pobira smetano zaradi nesprejetega zakona o gozdovih? Kdo in v čigavem imenu bo upravljal premoženje, ki bo deklarativno ob morebitnem sprejetju zakona o zadržgah pripadlo kmetu? Prepričan sem, da je članom kmečkega sindikata to že davno jasno. Naš in njihov partner pri pogajanjih za pravično ceno dela in realne dohodka od prigarane kapitala je država. Zato je popolnoma nesmiselno kakršnokoli sindikalno navezovanje na Kmečko zvezo, ki je dokazala, da je v službi vlade, ki kmetijstvu ni ravno pretirano naklonjena.

To mojo trditev dokazuje izjava dr. Kranjca na Bledu, dne 25. 11. 1991, kjer je jasno in glasno opredelil odnos Banke Slovenije do kmetijstva z izjavo: »Raje bom jedel kruh iz ameriške pšenice, če bo le-ta cenejša.«

Podobna oziroma enaka stališča imajo številni člani vlade, ki verjamejo demagogiji, da je moč z nekaj revanšističnimi zakoni urediti položaj v kmetijstvu in ga prepustiti samopreživetju. Državno poseganje v kmetijstvo Evropske skupnosti presega deset milijard dolarjev. Pri nas pa se grebemo za drobtinice, ki nam jih tudi po zaslugi kompromisarstva Kmečke zveze prepušča ne-sposobna, nekajkrat predimenzionirana državna administracija. Vloga in pomen sindikata, tudi kmečkega, je torej v pogajanjih z vlado, katere pomembnejši sestavni del je prav Kmečka zveza, ki jo nesmiselno podpira tudi sedaj, ko je večina strank že dvignila roke od nje.

Sindikat znotraj stranke bi torej pomenil isto, kot da je lastnik firme predsednik sindikata.

Zato, gospod Podobnik, pridobivajte volilce z dejanji in ne z demagogijo. Opravljajte delo, ki ga poznate, in se ravnajte po Prešernu: »le čevlje sodi naj kopitar«.

Srečko Čater,
predsednik ROS
kmetijske in živilske
industrije

Izvršni svet naj izboljša položaj delavcev

Kot smo poročali v prejšnji številki DE, se je v četrtek, 23. januarja sestel svet Zveze svobodnih sindikatov na 17. seji, ki jo je opravil za zaprtimi vrati. Najprej je obravnaval aktualni položaj delavcev in ob tem ocenil aktivnost svojega vodstva. Razprava se je osredotočila na odnose Svobodnih sindikatov z vlado oziroma na njeno podcenjevanje sindikatov. Člani sveta so sočasno govorili tudi o dose-danjih aktivnostih v zvezi s socialnim sporazumom. Svet je po polemiki razpravi sprejel sklepe, ki jih objavljamo v posebnem okviru z naslovom »Čakali bomo do 15. februarja«. Te sklepe so člani predsedstva dali novinarjem v ponedeljek, 27. januarja na tiskovni konferenci.

Svet je sprejel ugotovitve in sklepe o organiziranosti Svobodnih sindikatov in o financiranju ter finančno-materialnem poslovanju. Objavljamo prečiščeno besedilo **Pravilnika o financiranju**. Sklepe v zvezi z organizirano in finančno disciplino pa je predsedstvo posredovalo v pisni obliki vsem republiškim odborom sindikatov dejavnosti in vsem območnim organizacijam Svobodnih sindikatov.

Svet je s tajnim glasovanjem izvolil **Braneta Mišiča** za člana predsedstva, kjer bo skrbel zlasti za tako imenovani tarifni del kolektivnih pogodb.

Kljub temu, da o razpravi ne poročamo, moramo omeniti, da je v Svobodnih sindikatih vedno

bolj trdno prepričanje, da nobena oblika pritiska več ne daje sadov in da zato sindikatom preostane le še stavka. Stavka pa kot zdaj kaže, na začetku ne bo splošna, kot so sindikalisti razmišljali lansko jesen, ko so od nje odstopili, temveč se bo začela v dejavnostih in podjetjih, kjer je delavcem najtežje. Čas pa bo pokazal, ali bodo začeli kovinarji, energetiki, gradbeniki, šoferji ali kdo drug. Najodgovornejši v Svobodnih sindikatih so očitno spoznali, da v **stavki en sindikat ne sme biti ovira za drugega** in da torej kaže upoštevati izkušnje sodobnih stavkovnih gibanj iz razvitih dežel. Mogoče je prav iz teh razmišljanj zrasla ideja o posebnem povezovanju sindikatov s področja gospodarstva, ki bi delovali ločeno od bolj ali manj povezanih sindikatov iz negospodarstva.

Člani sveta so ponovno namenili veliko besed tudi odnosu uredništev RTV in Dela do akcij Svobodnih sindikatov. Razmišljali so tudi o bojkotu plačevanja RTV naročnine. Ostalo je pri tem, da se odnos uredništev do Svobodnih sindikatov izboljšuje. Posamezni sindikalni aktivisti pa bodo še naprej pozivali k bojkotu RTV naročnine, tudi zato, ker neuradni podatki kažejo, da 40 odstotkov prebivalcev Slovenije le-te tako in tako ne plačuje. V zvezi s tem objavljamo tudi pismo Rajka Lesjaka, naslovljeno Rudiju Šeligi in Janezu Jerovšku.

Franček Kavčič

Čakali bomo do 15. februarja

Zaradi neupoštevanja vseh dosedanjih predlogov in zahtev Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki jih je Zveza že več mesecev postavljala pristojnim organom, in zaradi vse slabšega socialnega položaja delavcev, ki je tudi posledica neupoštevanja predlogov in zahtev Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, je svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije na svoji seji dne 23. januarja 1992 sprejel naslednje sklepe:

Ukine naj se zakon o plačah in odpravi administrativno urejanje plač.

Sprejme naj se zakon o uresničevanju kolektivnih pogodb in zagotovi pravna varnost delavcev ter ustrezno sankcionira ne-spoštovanje kolektivnih pogodb.

Spremeni naj se zakon o zajamčenih plačah, in sicer tako, da bo do 1. januarja 1992 višina zajamčene plače najmanj 15.500,00 SLT (okrog 10.000,00 SLT neto).

Vlada naj v sodelovanju z gospodarsko zbornico nemudoma sproži aktivnost in sprejme ukrepe za izboljšanje gospodarjenja in razvoja, za povečanje socialne in materialne varnosti delavcev in za povečevanje možnosti za zaposlovanje delavcev.

Zahtevamo, da vlada v skladu z zahtevami ZSSS skupščini Republike Slovenije že na prvem zasedanju predlaga sprejem ustreznih zakonskih rešitev.

Če pristojni organi ne bodo ugodili zahtevam iz 1., 2. in 3. točke sklepov Zveze svobodnih sindikatov Slovenije do 15. februarja 1992, bodo Svobodni sindikati Slovenije z ustanovitvijo stavkovnih odborov začeli fazno uresničevati sklep o napovedi stavk v sindikatih dejavnosti Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Operativno usklajevanje teh aktivnosti bo vodilo predsedstvo sveta ZSSS skupaj s predstavniki sindikatov dejavnosti.

Predsednik ZSSS:
mag. Dušan Semolič

Pismo gospodoma Šeligu in Jerovšku

Pišem Vama, ker imata v svojih rokah pomemben vzvod za naše politično in družbeno življenje. Vajino premikanje tega vzvoda lahko pomaga k objektivnemu informiranju državljanov Republike Slovenije, predvsem pa oblikuje njihovo mnenje.

Po mnenju mnogih strokovnjakov je televizija najvplivnejši informativni medij. To je lahko dobro ali pa slabo. Dobro zaradi tega, ker lahko (če se za to odločiš), na ta način objektivno informiraš slovensko prebivalstvo, slabo pa (če se za to odločiš), da posreduješ reklamna naročila nekaterih političnih strank ali predstavnikov oblasti. Slednja odločitev je še posebej slaba zato, ker se v javnosti kaže podoba strank in njihovih prvakov ali predstavnikov oblasti v luči s tako svetloto in jakostjo, ko si jo sami želijo.

Povedati hočem, da so stranke (seveda ne vse enako) in njeni liderji na TV Slovenija dobili takšen prostor in čas, da je vtis, da so veliko več, kot pa samo eden od sicer pomembnih elementov družbenega in političnega življenja.

Na žalost se v naši javnosti še naprej najbolj prestavljajo »velike« politične teme in TV Slovenija pri tem ni izjema. Že večkrat sem slišal od naših najvišjih predstavnikov slovenske oblasti, da je konec velikih državnih tem, da se

je sedaj treba obrniti h konkretnim problemom gospodarstva, razvoja in socialne varnosti slovenskih državljanov. Ste se o tem, da boste dali v svojih programskih terminih več prostora problemom delavcev in njihovih družin kot pa medstrankarskemu obmetavanju, že pogovorili na sestankih sveta RTV in kolegijih?

Zato Vama želim, spoštovana gospoda, sporočiti, da v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije posamezni sindikati dejavnosti resno razmišljajo, da bodo zaradi takega odnosa TV Slovenije do Svobodnih sindikatov Slovenije ter ekonomsko-socialnih problemov delavcev in njihovih družin pozvali svoje članstvo, naj, dokler bo tak odnos, ne plačujejo naročnine, oziroma naj jo plačujejo zgolj tistim televizijskim hišam, katerih programe bodo gledali. Zahteve so spremljane tudi z zahtevo po programski pluralizaciji TV Slovenija.

Danes je torej zahteva po drugačnem odnosu TV Slovenije do delavskih in gospodarskih vprašanj povsem normalna in demokratična, jurji pa bo to lahko že državljanska neposlušnost. To pa je bolezen, ki se lahko naglo širi in razraste.

Rajko Lesjak,
sekretar ZSSS

Pravilnik o financiranju in finančno-materialnem poslovanju ZSSS

(Prečiščeno besedilo)

I. Splošna določila

1. člen

S tem pravilnikom Zveze svobodnih sindikatov Slovenije se urejajo načela financiranja in porabe sredstev članarine v organih in organizacijah sindikatov dejavnosti ZSSS (v nadaljevanju: sindikati dejavnosti) in ZSSS, zlasti način plačevanja in obračunavanja članarine, vodenje evidence o vplačani članarini, namembnost članarine, način zbiranja in delitve članarine, sestava finančnih načrtov organizacij in organov sindikatov dejavnosti in ZSSS, naloge odredbodajalca, oblikovanje in poslovanje s skladi organizacij in organov sindikatov dejavnosti in ZSSS, upravljanje nepremičnin, pravice članov do materialne pomoči.

2. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti Slovenije in ZSSS vodijo finančno-materialno poslovanje po tem pravilniku, zakonu o računovodstvu in v skladu z drugimi predpisi.

3. člen

Dejavnost organizacij in organov v ZSSS se financira po načelih samofinanciranja, solidarnosti in vzajemnosti.

4. člen

Sindikati podjetja poleg prihodka iz članarine pridobivajo še prihodke iz:

- obresti od denarnih sredstev,
- drugih prihodkov, ki izvirajo iz aktivnosti sindikatov podjetij (prihodek iz lastne dejavnosti),
- dotacij podjetja iz dobička.

Ostale ravni sindikalne organiziranosti pridobivajo dodatni prihodek iz:

- prihodka od lastne dejavnosti,
- drugih prihodkov,
- obresti od denarnih sredstev.

S temi sredstvi posamezne ravni sindikalne organiziranosti samostojno gospodarijo.

5. člen

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije z načelom solidarnosti in vzajemnosti zagotavljamo članom izvedbo dogovorjenega programa in sprejeto organiziranost. Sredstva solidarnosti in vzajemnosti se določijo z letnim finančnim načrtom.

Solidarnost in vzajemnost med sindikati dejavnosti Slovenije se opredeli v posebnem izvedbenem aktu tega pravilnika.

6. člen

Prihodki, zbrani s članarino, so last organizacij in organov sindikatov dejavnosti ter drugih oblik sindikalne organiziranosti. Sredstva članarine niso družbena sredstva. Članarina je namenjena za financiranje dejavnosti in akcij organizacij in organov sindikatov dejavnosti ter drugih oblik sindikalne organiziranosti. Sredstva članarine niso vračljiva.

7. člen

Organi na vseh ravneh sindikalne organiziranosti morajo najmanj enkrat letno seznanimi člane v organizacijah s plačevanjem članarine in porabo sredstev.

II. Načini plačevanja in obračunavanja članarine

8. člen

Višina članarine v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije znaša najmanj 0,6% od obračunskega mesečnega bruto osebnega dohodka oz. vseh prejemkov, od katerih se plačuje davek od osebnega dohodka. Višino članarine na podlagi dogovora med članstvom določijo sindikati dejavnosti in druge oblike sindikalne organiziranosti v Svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Osnova za obračun članarine za:

- kmeta je osnova, od katere se obračunavajo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- svobodnega umetnika je osnova, od katere se obračunavajo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

9. člen

Upokojenci, ki ne prejemajo varstvenega dodatka, plačujejo članarino v letnem pavšalnem znesku, ki ga vsako leto opredeli svet ZSSS.

10. člen

Članarine ne plačujejo začasno nezaposleni člani, ki prejemajo nadomestilo osebnega dohodka ali socialno pomoč pod zneskom, ki zagotavlja materialno in socialno varnost, in člani, ki služijo vojaški rok, ter upokojenci, ki prejemajo varstveni dodatek.

11. člen

Sindikati podjetij in sindikati dejavnosti lahko na podlagi dodatno sprejetega programa določijo višino članarine od 0,6% in s tem delom samostojno razpolagajo.

12. člen

Člani plačujejo članarino v podjetjih oziroma drugih oblikah organiziranja dela. Član sindikata je dolžan vsak mesec plačati članarino od osnove, opredeljene v 8. členu tega pravilnika. Člani plačujejo članarino tako, da opravi obračun in izvrši nakazilo članarine strokovna služba podjetja ali druga oblika organiziranosti dela. Posamezni člani, ki niso vključeni v organizirane oblike delovanja, nakazujejo članarino na območno organizacijo ZSSS.

III. Razporeditev članarine in vodenje evidence o vplačani članarini

13. člen

Članarina iz 8. člena tega pravilnika se razporeja tako, da:

- 45% ostane sindikatu podjetja oziroma drugi obliki organiziranja dela,
- 55% se odvede za potrebe sindikatov dejavnosti in drugih oblik sindikalne organiziranosti.

14. člen

Zbrana 55% članarina za potrebe sindikatov dejavnosti in drugih oblik sindikalne organiziranosti se deli med posamezne uporabnike v naslednjih osnovnih delitvenih razmerjih:

- za sindikate dejavnosti 30%
- za območne organizacije ZSSS 60%
- za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije 10%

15. člen

Sindikat podjetja zadrži 45% deleža članarine, preostalih 55% pa takoj ob izplačilu osebnega dohodka nakaže na žiro račun območne organizacije ZSSS.

Na viranskem nalogu oziroma položnici sindikata podjetja morajo biti naslednji podatki:

- mesec, za katerega je nakazana članarina,
- število članov sindikata podjetja,
- število članov, ki so plačali članarino,
- 100-odstotna osnova, od katere je obračunan delež članarine,
- pravilen naslov sindikata podjetja.

Te naloge za sindikat podjetja opravi strokovna služba podjetja.

16. člen

Območne organizacije ZSSS so dolžne do 5. in do 20. v mesecu nakazati delež članarine iz 14. člena pravilnika za sindikate dejavnosti in ZSSS na skupni prehodni račun članarine pri svetu ZSSS, in sicer od vse zbrane članarine v posameznem mesecu.

Iz skupnega prehodnega računa članarine pri svetu ZSSS se sredstva delijo po stroškovnih mestih posameznih sindikatov dejavnosti in zveze.

17. člen

Sredstva članarine, ki pripadajo posameznim ravnam sindikalne organiziranosti, so namenjena za stroške njihovega rednega delovanja in izvajanja programskih nalog, opredeljenih v dokumentu o organiziranosti ZSSS ter njihovih aktivih.

18. člen

Območne organizacije ZSSS vodijo evidenco o vplačani članarini, in sicer o:

1. številu sindikatov podjetij po dejavnostih,
2. številu članov sindikata podjetja,
3. številu sindikatov podjetij, ki so plačali članarino,
4. številu članov, ki so plačali članarino,
5. znesku vplačane članarine na območno organizacijo ZSSS po dejavnostih,
6. znesku 100% vplačane članarine,
7. znesku članarine, ki ga zadrži območna organizacija ZSSS,
8. znesku članarine, ki ga odvede območna organizacija ZSSS na skupni prehodni račun članarine pri svetu ZSSS za posamezni sindikat dejavnosti in zvezo.

Te naloge opravljajo v območni organizaciji ZSSS za to pooblaščen odgovorne osebe. Območne organizacije ZSSS so dolžne sindikate dejavnosti v rokih iz 16. člena pravilnika obveščati o gibanju članov in plačevanju članarine.

IV. Skladi organizacij in organov sindikatov dejavnosti in ZSSS

19. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in ZSSS oblikujejo sklade, ki so obvezni po zakonu. Sklade oblikujejo iz sredstev članarine in iz drugih prihodkov oz. iz presežka prihodkov po zaključnem računu. Sredstva za sklade se predvidijo s finančnim načrtom organizacij in organov sindikatov dejavnosti in ZSSS. Organi sindikatov dejavnosti in ZSSS s posebnim sklepom določijo tudi namembnost in način porabe sredstev skladov.

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in ZSSS ter drugih oblik sindikalne organiziranosti oblikujejo sklade rezerv, ki se uporabljajo za dopolnilno izvajanje načela solidarnosti in vzajemnosti.

20. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in ZSSS lahko poleg skladov iz 19. člena tega pravilnika ustanovljajo namenske sklade, kot so:

- stavkovni sklad za pomoč stavkajočim,
- solidarnostni sklad za dodeljevanje solidar-

nostno pomoči v primeru stečaja in likvidacije podjetja, poškodbe pri delu, poklicnih bolezni, bolezni, nezgode ali smrti.

Sklep o ustanovitvi namenskih skladov vsebuje naziv, namen, za katerega so ustanovljeni, vire in merila za porabo sredstev ter njihove organe upravljanja in nadzora.

V. Finančni načrti, zaključni računi

21. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in ZSSS na podlagi ovrednotenja programa dela sprejmejo finančni načrt, s katerim predvidijo sredstva za financiranje programa, materialne stroške, osebne dohodke ter sklade.

Vsaka organizacija in organ sindikatov dejavnosti in ZSSS je samostojna pri oblikovanju, usklajevanju ter sprejemu finančnega načrta v okviru svojih sredstev.

22. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in ZSSS sprejmejo vsako leto zaključni račun v skladu s finančnimi predpisi ter navodili o finančno-materialnem poslovanju ZSSS.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je na svoji 17. seji dne 23. januarja 1992 sprejel naslednji

sklep

o določitvi višine članarine ZSSS za upokojence in invalide

Članarina Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za upokojence in upokojene invalide znaša v letu 1992 mesečno 20,00 SLT ali letno 240,00 SLT.

Predsednik ZSSS:
mag. Dušan Semolič

23. člen

Presežek prihodkov nad odhodki razporejajo organizacije in organi sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije z zaključnim računom za namene, določene s programom in finančnim načrtom organizacij in organov sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ter v skladu s pozitivnimi predpisi.

VI. Naloge odredbodajalca in računovodje oz. blagajnika

24. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije določijo odredbodajalca in podpisnike žiro računa.

Odredbodajalec je odgovoren za izpolnjevanje finančnega načrta in za gospodarno ravnanje s sredstvi. Odredbodajalec ima predvsem naslednje pristojnosti:

- uresničuje finančni načrt v skladu s programom in dogovorjenimi nalogami organa sindikata dejavnosti in ZSSS,
- izvršuje sklepe organa v zvezi s finančno-materialnim poslovanjem,
- je eden od podpisnikov žiro računa,
- izdaja naloge za izplačila,
- podpisuje vse pogodbe, v mejah, ki jih s sklepom določi organ ZSSS in imajo za posledico spremembo stanja sredstev in njihovih virov,
- predlaga po potrebi organu spremembo finančnega načrta,
- podpisuje knjigovodsko dokumentacijo,
- je odgovoren za pripravo in izvedbo programa o nakupu, prodaji, odstopu in odpisu osnovnih sredstev v skladu s predpisi.

Sklep o nakupu, prodaji, odstopu in odpisu osnovnih sredstev sprejme pristojni organ sindikatov

dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Odredbodajalec in vodja knjigovodstva izvedeta v skladu s predpisi klasifikacijo med osnovnimi sredstvi in drobnim inventarjem.

25. člen

Računovodja oziroma blagajnik je dolžan izpolniti le tiste naloge odredbodajalca, ki so v skladu z veljavnimi predpisi. Če računovodja oz. blagajnik ugotovi, da je nalog v nasprotju z veljavnimi predpisi, mora na to opozoriti odredbodajalca in od njega zahtevati pisni nalog. Pisni nalog mora izvršiti, vendar je dolžan o tem takoj obvestiti nadzorni odbor.

26. člen

Finančna služba sveta ZSSS je pooblaščen za nadzor nad doslednim odvajanjem dogovorjenih deležev članarine na vseh ravneh organiziranosti.

Odredbodajalec na posameznih ravneh organiziranosti, ki dela v nasprotju z določili tega pravilnika, je disciplinsko odgovoren.

VII. Upravljanje premičnin in nepremičnin

27. člen

Premičnine in nepremičnine so last organizacij in organov ZSSS in sindikatov dejavnosti ter drugih oblik sindikalne organiziranosti.

Osnovna in druga sredstva ZSSS se lahko prodajo, odtujijo ali odpišejo le v skladu z zakonskimi predpisi. Sklep o odstopanju, prodaji in odpisu premoženja sprejmejo pristojni organi v ZSSS, sindikatih dejavnosti ter drugih oblikah sindikalne organiziranosti.

Odnos do premičnin in nepremičnin se opredeli s posebnim pravilnikom.

VIII. Pravice članov do materialne pomoči

28. člen

Organizacije in organi v ZSSS lahko članom nudijo materialne pomoči v primerih socialne ogroženosti.

O izplačani materialni pomoči se vodi evidenca pri organu, ki je to pomoč nudil.

Vire in način za dodeljevanje teh pomoči članom sindikata določi pristojni organ v ZSSS s sklepom ali pravilnikom na osnovi skupno dogovorjenih kriterijev.

29. člen

Sindikati podjetij lahko ustanovljajo blagajne vzajemne pomoči. Poslovanje BVP se določi s posebnim pravilnikom, ki ga člani sprejmejo na ustanovnem zboru.

IX. Prehodne in končne določbe

30. člen

Organizacije in organi sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ali od njih pooblaščen komisija na osnovi tega pravilnika sprejmejo izvedbene akte. Ta pravilnik razlaga predsedstvo Sveta ZSSS.

31. člen

Spremembe in dopolnitve tega pravilnika lahko predlagajo organizacije in organi sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Spremembe in dopolnitve se sprejmejo po enakem postopku, ki velja za sprejem tega pravilnika.

32. člen

Z dnem, ko prične veljati ta pravilnik, preneha veljavnost Pravilnika o financiranju in finančno-materialnem poslovanju Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil sprejet 29. 2. 1984, in njegovih sprememb in dopolnitev z dne 23. 6. 1989, ter sklepa o začasnem načinu financiranja v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije z dne 27. junija 1990.

33. člen

Ta pravilnik velja in se uporablja od 1. februarja 1991.

34. člen

Ta pravilnik je bil sprejet na 7. seji sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 8. 1. 1991, njegove spremembe in dopolnitve pa na 8. seji sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 31. 1. 1991.

Imate stanovanje? Nimate?

V OBEH PRIMERIH JE NOVA BROŠURA ZA VAS!

NOVO — NOVO

● Stanovanjski zakon ● Kako odkupiti družbeno stanovanje ● Kako urejati najemna razmerja s stanodajalcem ● Kdo upravlja stanovanja ● Kakšne pravice imajo vaši potomci pri razpolaganju s stanovanjem

To in še več boste zvedeli v novi brošuri

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM, v kateri je objavljen stanovanjski zakon s komentarjem in primeri, kako urejati posamezne pravice. Cena 350 SLT.

Naročila pošljite na:

Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 311-956.

Milan Utroša o reprezentativnosti sindikatov

Gre za administriranje

DE: Vlada je v skupščino poslala osnutek zakona o reprezentativnosti sindikatov. Zanima nas, kako je ta zakon sploh nastal in zakaj kljub pomislekom še vedno nadaljuje pot v skupščini?

Milan Utroša: »Pobudo za takšen zakon je marca 1991 dal France Tomšič, predsednik Konfederacije Neodvisnost in poslanec v slovenskem parlamentu. Mislim, da je bil ta predlog pripravljen zaradi rezultatov včlanjevanja v različne sindikalne zveze oziroma posamezne sindikate. Kljub hipotekam iz preteklega socialističnega obdobja, se je takrat v Svobodne sindikate včlanilo več kot 60 odstotkov vseh zaposlenih. Če upoštevamo predpostavko, da 20 odstotkov zaposlenih ni v nobenem sindikatu, in ker poznamo dokazljive podatke o številu članov Konfederacije 90, SVIZ-a, Sindikata zdravstva in PERGAMA, lahko sklepamo na vprašljivost števila članstva, o katerih so govorili funkcionarji Neodvisnosti.

Tomšič je torej predlagal, naj Neodvisnost dobi status z zakonom in naj norma nadomesti organizacijsko in akcijsko moč, ki praviloma izhaja le iz članstva.«

DE: Nam lahko poveste oziroma obrazložite načelno stališče svobodnih

sindikatov do tega zakona?

Milan Utroša: »Svobodni sindikati ves čas nastajanja tega zakona nismo spreminjali svojih načelnih stališč. Smo proti temu, da bi zakon določal partnerje v odnosih med delom in kapitalom, in smo za to, da se na vseh ravneh in v vseh okoljih upošteva le stvarna moč ene ali več sindikalnih organizacij. Prepričan sem, da bo tudi življenje dokazalo pravilnost naših stališč in zgrešenost administrativnega oziroma upravnega vpletanja v občutljive odnose na področju, kjer delujemo sindikati.«

DE: Javnost je obveščena, da je zakon utemeljen s podobnimi, »naprednimi« zakoni iz Francije in Italije. Se s tem strinjate?

Milan Utroša: »Kolegi iz številnih evropskih dežel nas nenehno opozarjajo, da so takšni zakoni, kjer so bili uveljavljeni, zmanjšali moč oziroma zavrli sindikalni razvoj. Povedali so nam, da tako v Franciji kot v Italiji spreminjajo zakonodajo, ki onemogoča naraven razvoj sindikatov in njihov resnični pluralizem. Kolegi iz Italije so nam potložili, da imajo najbolj nemogočo ureditev v Evropi, ker večina dežel takšnih zakonov sploh ne pozna.«

DE: Pred kratkim smo v našem časopisu pisali tudi o čudenju nemških kolegov nad predlogi Franceta Tomšiča.

Milan Utroša: »Manj bi se čudili, če bi vedeli, da je Neodvisnost rezultat pobude Demosa, koalicije strank na oblasti. Dokazuje to trditev je dal Jože Pučnik na pogovoru z vodstvom Svobodnih sindikatov, ki smo ga imeli lansko leto. Dejal je, da sta Demos in socialdemokratska stranka materialno in politično podprla nastajanje novih sindikatov oziroma Neodvisnosti. Tudi v okrožnicah Demosa je pisalo, da morajo njegovi aktivisti pomagati pri nastajanju in razvoju te sindikalne organizacije. Ne vem, kaj bi si nemški kolegi mislili, če bi vedeli, da je izmed vseh sindikatov le France Tomšič v parlamentu javno podprl vladin predlog zakona o zamrznitvi plač.«

DE: Osnutek zakona v ničemer ne spreminja statusa Svobodnih sindikatov. Zakaj mu torej nasprotujete?

Milan Utroša: »Mislimo, da zakon ni oprt na novo ustavo R Slovenije. Prav na ustavo so se predlagatelji sklicevali v prejšnji fazi, ko so v skupščino poslali predlog za izdajo s prvim osnutkom zakona o reprezentativnosti sindikatov.«

DE: Zakon predvideva odločbe upravnih organov o deponiranju sindikalnih statuten. Se s tem strinjate?

Milan Utroša

Milan Utroša: »Odločba je upravní akt, ki posega v svobodo sindikalnega organiziranja. Mislimo, da bi zadoščalo potrdilo. Ta člen se razume tudi tako, da bo upravni organ začel ocenjevati vsebino statuten, kar pa bi bilo izrecno v nasprotju z ustavo R Slovenije.«

DE: Zdi se nam, da so kriteriji za reprezentativnost zvez, sindikatov in drugih organizacij preohlapni in da dajejo upravnim organom proste roke pri odločanju. Se strinjate z nami?

Milan Utroša: »Kriteriji načelno niso sporni, enako velja tudi za vsebino reprezentativnosti, ki pa je prazna tako dolgo, dokler ne bomo dobili predpisov, na primer o soupravljanju delavcev, o katerih govori 8. člen tega zakona. Mislim, da bi namesto sindikalnega sodelovanja z organi upravljanja moralo pisati sodelovanje v organih upravljanja.

Z vami pa se strinjam glede formulacij v 7. in 9. členu, saj tam ne piše, ali je lahko reprezentativna Zveza, ki ima le sindikate v dveh panogah, ali tista, ki jih ima v večini panog. Enako nejasna je tudi določba o desetodstotnem članstvu. Na podlagi teh dveh členov ni mogoče oceniti, katera od sedanjih zvez ali konfederacij lahko pridobi status reprezentativnosti.«

DE: Se strinjate z določbo iz 10. člena, po kateri so v organizaciji (podjetju) reprezentativni sindikati, ki so povezani v reprezentativne zveze oziroma sindikate na višji ravni?

Milan Utroša: »Gre za izvedbo načela o avtomatični reprezentativnosti navzdol oziroma o največji reprezentativnosti, ki je v največjem nasprotju z načelom, da je v podjetju najbolj reprezentativen sindikat z največ članstva. Na zadnjem pogovoru na Ministrstvu za delo smo temu nasprotovali prav vsi sindikati z izjemo Neodvisnosti. Takšna določba bo od vseh podjetnikov zahtevala, da upoštevajo kot reprezentativne tudi tiste sindikate, ki članstva v podjetju praktično sploh nimajo.«

Franček Kavčič

Osnutek zakona o reprezentativnosti sindikatov

1. člen

Ta zakon določa način pridobitve lastnosti pravne osebe in reprezentativnosti sindikatov.

I. PRIDOBITEV PRAVNE OSEBE

2. člen

Sindikat postane pravna oseba z dnem izdaje odločbe o deponiranju statuta oziroma drugega temeljnega akta.

Statute oziroma temeljne akte sindikatov za območje občine in za podjetja, zavode in druge organizacije in delodajalce (v nadaljnjem besedilu: organizacije) ter za občinske organe deponirajo občinski upravni organi, pristojni za področje dela. Statute oziroma temeljne akte sindikatov za območje republike oziroma za več občin, panog, dejavnosti in poklicev ter republiških organov deponira republiški upravni organ, pristojen za delo.

3. člen

Pristojni upravni organ deponira statute ali druge temeljne akte tistih sindikalnih organizacij, ki so opredeljene kot neodvisne sindikalne organizacije, v katere se delavci prostovoljno združujejo, da bi varovali in izboljšali svoj družbeni, ekonomski in socialni položaj ter pravice na podlagi dela in iz delovnega razmerja.

4. člen

Ime, kratica imena in znak sindikata se morajo jasno razlikovati od imen, kratic imen in znakov drugih sindikatov, ki imajo že deponirane svoje akte.

5. člen

Deponiranje statuta ali drugega temeljnega akta zahteva pooblaščen oseba sindikata. Zahtevi za deponiranje morata biti priložena zapisnik s ustanovitvenega sestanka in akt, katerega deponiranje je zahtevano.

Pristojni upravni organ izda odločbo o deponiranju najkasneje v osmih dneh po prejemu zahteve.

6. člen

Pristojni upravni organ vodi evidenco deponiranih statuten oziroma drugih temeljnih aktov sindikatov.

Republiški upravni organ, pristojen za delo, predpiše način vodenja evidence iz prejšnjega odstavka.

II. PRIDOBITEV REPREZENTATIVNOSTI SINDIKATOV

7. člen

Reprezentativni so tisti sindikati, ki:

- so demokratični in uresničujejo svobodo učlanjevanja v sindikate, njihovega delovanja in uresničevanja članskih pravic in obveznosti,
- najmanj šest mesecev neprekinjeno delujejo,
- so neodvisni od države in delodajalcev,
- se financirajo pretežno iz članarine in drugih lastnih virov,
- imajo določeno število članov v skladu z določili tega zakona.

8. člen

Reprezentativni sindikati sklepajo kolektivne pogodbe s splošno veljavnostjo in sodelujejo z organi, ki odločajo o vprašanih ekonomskih in socialnih varnostih delavcev ter predlagajo kandidate delavcev, ki sodelujejo pri upravljanju, v skladu s posebnimi predpisi.

9. člen

Ob pogojih iz 7. člena tega zakona se kot reprezentativne določijo zveze ali konfederacije sindikatov za območje republike, v katere se povezujejo člani iz različnih panog, dejavnosti ali poklicev in v katere je včlanjenih najmanj 10 % delavcev iz posamezne panoge, dejavnosti ali poklica.

10. člen

V panogi, dejavnosti, občini ali organizaciji so reprezentativni sindikati, ki so združeni v zvezo ali konfederacijo sindikatov in so reprezentativni na območju republike.

Reprezentativen je tudi tisti sindikat v panogi, dejavnosti, poklicu, občini ali organizaciji, ki ni včlanjen v zvezo ali konfederacijo iz prejšnjega odstavka, če izpolnjuje pogoje iz 7. člena tega zakona in v katerega je včlanjenih najmanj 15 % delavcev posamezne panoge, dejavnosti, poklica, občine ali organizacije.

11. člen

Reprezentativni sindikati se na podlagi pogojev, določenih s tem

zakonom, določijo z odločbo, ki jo izda republiški upravni organ, pristojen za delo.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka sprejme odločitev o reprezentativnosti sindikata v organizaciji, ki ni včlanjen v zvezo ali konfederacijo, ob izpolnjevanju pogojev iz tega zakona delodajalec.

Za uveljavljanje pravic iz prejšnjega odstavka je zagotovljeno sodno varstvo v postopku pri sodišču, pristojnem za spore iz delovnih razmerij.

III. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

12. člen

V 30 dneh po uveljavitvi tega zakona republiški upravni organ, pristojen za delo, predpiše način vodenja evidence iz drugega odstavka 6. člena tega zakona.

13. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev

oziroma drugih temeljnih aktov sindikatov in izda odločbo o deponiranju v osmih dneh po prejemu zahteve sindikata.

Drugo poglavje osnutka ureja pridobitev reprezentativnosti sindikata. Reprezentativnost sindikatov se določi na podlagi pogojev, ki so taksativno naštet v zakonu. Reprezentativni so tisti sindikati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- demokratičnosti in uresničevanja svobode včlanjevanja v sindikate, njihovega delovanja in uresničevanja članskih pravic in obveznosti,
- šestmesečnega neprekinjenega delovanja,
- neodvisnosti od države in delodajalcev,
- financiranja pretežno iz članarine in drugih lastnih virov,
- imajo določeno število članov v skladu s tem zakonom.

Ti pogoji za reprezentativnost sindikatov se upoštevajo komulativno. Zakon v 8. členu določa pravice oziroma pristojnosti reprezentativnih sindikatov, ki jih le-ti uresničujejo oziroma uveljavljajo v panogi oziroma dejavnosti ali v podjetju, v katerem delujejo ali na območju republike, kjer sodelujejo s skupščino oziroma njenimi delovnimi telesi ali z vlado, prek pristojnega rosorja, kadar gre za reprezentativne sindikate na ravni republike. Pravice oziroma pristojnosti reprezentativnih sindikatov določajo posebni predpisi.

Pogoj za reprezentativnost na območju celotne republike je, ob izpolnjevanju pogojev iz 7. člena tega zakona, povezovanje sindikatov iz različnih panog oziroma dejavnosti ali poklicev v zvezo ali konfederacijo, delovanje na območju vse republike in določeno število članov (10 % delavcev) iz posamezne panoge, dejavnosti ali poklica.

V panogi, dejavnosti, organizaciji ali občini so reprezentativni sindikati, ki so združeni v zvezo ali konfederacijo sindikatov in so reprezentativni na območju vse republike. Poleg teh so na teh ravneh reprezentativni tudi drugi sindikati, ki izpolnjujejo vse pogoje, določene s 7. členom zakona in v katerih je včlanjenih najmanj 15 % delavcev v panogi, dejavnosti ali občini.

Odločbe o reprezentativnosti sindikatov v republiki, panogi, dejavnosti in občini v skladu s tem zakonom izdaja republiški upravni organ, pristojen za delo. Zoper tako odločbo je možno sprožiti upravni spor. Izjemoma odloči o reprezentativnosti sindikata v organizaciji, če ta ni včlanjen v zvezo ali konfederacijo in pod pogojem, da izpolnjuje vse pogoje za določitev reprezentativnosti po tem za zakonu, delodajalec. Zoper tako odločitev delodajalca je zagotovljeno sodno varstvo.

V prehodnih in končnih določbah določa zakon 30-dnevni rok od uveljavitve zakona v katerem republiški upravni organ, pristojen za delo, predpiše način vodenja evidence sindikatov, ki so zahtevali deponiranje statuta oziroma drugega temeljnega akta.

Zakon predvideva začetek veljavnosti osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Gre torej za običajen uveljavitveni rok.

IV. FINANČNE IN DRUGE POSLEDICE

Z uveljavitvijo zakona ne bodo nastale posledice za proračune družbenopolitičnih skupnosti. Izvajanje zakona ne bo zahtevalo večjih strokovnih in administrativnih opravil, tako da bodo upravni organi že s sedanjo zasedbo in sredstvi opravili naloge v zvezi z vodenjem postopkov deponiranja statuten sindikatov in organizacij, ter določanjem reprezentativnosti sindikatov.

ZAUPNIK sindikalni

KAJ DELAJO

v republiških odborih

ROS državnih in družbenih organov

Drago Ščernjavič, sekretar: »Dali smo pobudo IS skupščine R Slovenije (14. 1.) za drugačno določanje osnov za plače in skupno porabo delavcev v državnih organih. Določanje osnov za plače je bilo v letu 1991 ves čas problematično (več kot 2-mesečni zamiki, poročuni). Izvršni svet je s svojim sklepom že spremenil in izenačil določanje osnov za plače v zavodih in v državnih organih. Tako je osnova za januar 12.027, kar je v skladu s pobudo in zahtevo ROS.

ROS ponovno opozarja predsednike IS SO občin, naj ne zavlačujejo s pogajanjem in sklepami pogodb o pogojih dela sindikata v upravnih organih občin. Pogodba je sklenjena v treh primerih. V dvajsetih primerih so tik pred sklenitvijo, drugi pa so še v začetni fazi pogajanja. Predstavniki ministva za pravosodje in upravo, je pojasnil (8. seja ROS, v decembru, konferenca 24. 1.), da v ministruvstvu podpirajo sklenitev pogodbe in da so imeli dve resnejši vsebinski pripombi (2. in 5. člen pogodbe). ROS je sprejel te pripombe in z njimi so seznanjeni predstavniki organizacij sindikata in območnih odborov. Zato ponovno pozivamo vse predsednike sindikata, naj pospešijo aktivnosti in sklenitev pogodb.

Sindikati delavcev prometa in zvez

Hilda Žežko, sekretarka: »Pri izvajanju kolektivne pogodbe za cestni potniški promet, ki je začela veljati 16. novembra 1991, so se doslej s svojimi prispevki odzvale naslednje organizacije: 12. februarja obravnavala komisija za razlago kolektivne pogodbe.

Odprta vprašanja zadevajo:

33. člen – v katerem so opredeljeni pogoji za delovanje sindikata in pravice sindikalnih zastupnikov.

41. člen – v katerem je opredeljen oziroma ovrednoten čas čakanja voznega osebja izven kraja stalnega bivališča.

40. člen – ki opredeljuje domače dnevnice, katerih višina je vezana na objavo v DE, kjer pa je dejansko opredeljen maksimum.

kolektivna pogodba za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu Slovenije je bila objavljena v tretji letošnji številki Uradnega lista Republike Slovenije in začne veljati 31. januarja. Višine izhodiščnih osebnih dohodkov in nadomestil, ki so vezane na rast življenjskih stroškov, so bile objavljene v DE št. 1/2 z dne 10. 1. 1992 in št. 2 z dne 17. 1. 1992.«

Sindikati gozdarstva

Sindikati lesarstva

Marijan Ferčec, sekretar: Na našo akcijo za zbiranje humanitarne pomoči delavcem gozdarstva in lesne industrije Hrvaške so se doslej s svojimi prispevki odzvale naslednje organizacije:

Gozdarstvo: GG Novo mesto, Semesadiki Menges, Sindikat Semesadiki Menges, GG Ljubljana, Zavod za gozdosvarstvo in melioracijo Krasa Sežana, ki so skupaj prispevali 167.000,00 SIT; GG Maribor je pomoč poslal direktno na gozdno upravo Osijek.

Lesarstvo: Sindikat lesne industrije Litija, Sindikat Javor Privka, Sindikat Garant Polzela, Sindikat LIP Radomlje in Sindikat Lesonit Ilirska Bistrica, ki so skupaj prispevali 36.000,00 SIT; Tovarna pohištva LIPA Ajdovščina pa je pomoč prispevala preko občine Ajdovščina.

Prosimo Vas, da se s svojimi prispevki pridružite tudi ostali.

kng Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

IZJAVA

Člana sveta ZSSS iz Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije Janez Justin, SAVA Kranj in Branko Bambič, KRKA Novo mesto sva glasovala za sklepe, ki so bili sprejeti na seji sveta ZSSS dne 23. 1. 1992 in predstavljeni na tiskovni konferenci v ponedeljek dne 27. 1. 1992. Sprejeti sklepi ne predstavljajo nobene zdrahe oziroma ping-ponga med sindikati, ampak normalno delovanje Svobodnih sindikatov. Kdaj bomo o čem razpravljali in odločali in v Svobodnih sindikatih, bomo odločali sami v skladu s statuti in programi dela. Sami bomo tudi odločali o načinu in času seznanjevanja članstva in javnosti o naših stališčih, zahtevah in sklepih. To pravico priznavamo tudi drugim. Usklajevali pa bomo z drugimi sindikati le tiste interese, ki so skupni vsem.

Mnenja sva, da koordinacija sindikatov ne more postati organ, ki bo nadomestil organe sindikatov, kot se da razbrati iz novinarskih poročil.

Sindikati kmetijstva in živilske industrije

Srečko Čater, predsednik: »Preteklo je dokaj vode, da smo dobili pričakovani odgovor na zahtevo po dopolnitvi panožne kolektivne pogodbe. Zahteve so obsegale nujne spremembe glede na spremenjeno zakonodajo in nekaj kvalitativnih premikov pri uveljavljanju neizplačanih OD ter zagotavljanje večje socialne varnosti začasnim in trajnim presežkom.

Ne morem reči, da smo nad odgovorom navdušeni. Le-ta je odsev kaotičnega gospodarskega stanja v državi, zaskrbljenosti zaradi razpada trga surovin in izdelkov in včasih vse preveč trmastega vztrajanja pri že preživelih principih upravljanja. Toda že izražena pripravljenost za pogajanja je določen uspeh, zato bo v prihodnjih dneh naša pogajalska skupina dokončno določila taktiko pogajanj. Pri tem bo upoštevala pooblastila Gospodarske zbornice, Sekcije za agroživilstvo. Skupino vodi gospod Kolar s Ptujca.

Potem ko smo v sklepih zadnje seje ROS že opredelili našo vlogo na naslednjih volitvah, je to z malo zamude storil tudi republiški svet ZSSS. Naša opredelitev je jasna: nič več stati in kričati pred skupščino. S pomočjo članstva in za članstvo v skupščino. Vsi predsedniki območnih odborov bodo dobili natančna navodila, brž ko bo jasn volilni zakon, kajti od tega zakona je odvisna strategija predvolilnega boja.

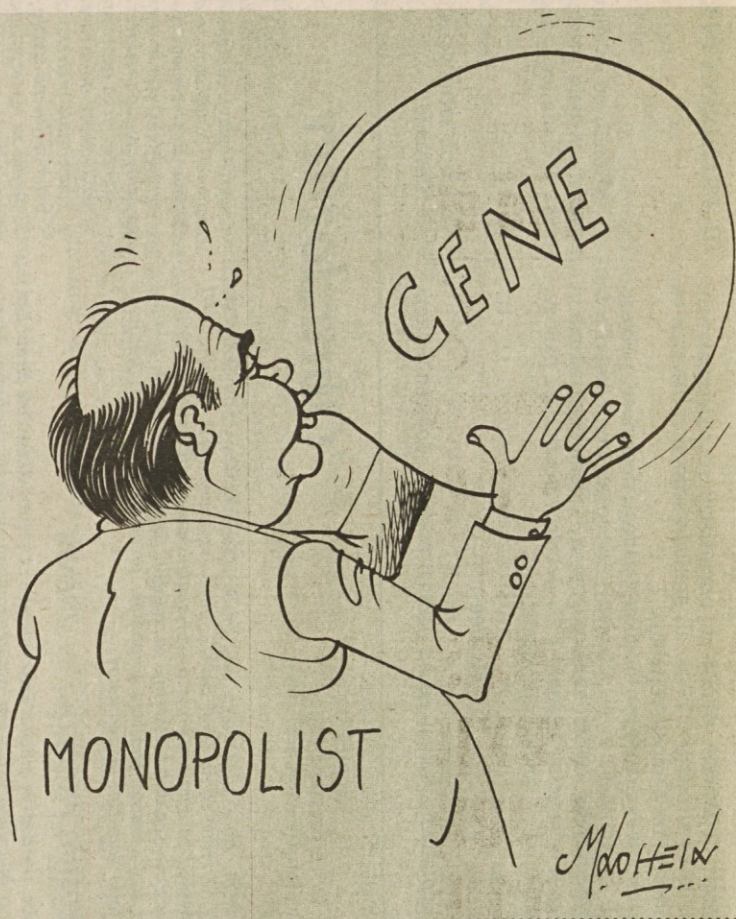
Pred nami je popravi izpit iz volitev, od nas je odvisno, ali bomo preživeli ali pa bomo imeli, tako kot je bilo napovedano v drugem TV dnevniku 26. januarja, 200.000 brezposelnih. Kar pomeni nekaj manj kot pol Slovenije lačne.«

Sindikati komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Miloš Mikolič, sekretar: Vsi sekretarji območnih odborov dejavnosti so bili s posebnim dopisom seznanjeni z osnutkom programskih točk za aktivnosti našega sindikata v letu 1992 in programom, ki ga napovedanega seminarja z namenom, da ju obravnavajo in dajo svoje mnenje, dopolnitve in predloge. Seminar za sindikalne zaupnike načrtujemo 28. februarja v Radovljici.

Osnutek programskih točk je objavljen v Sindikalnem poročevalcu. Program dela je zelo načelno in na kratko opredeljen in je seveda samo osnova, v katerega potem posamezne ravni organiziranosti sindikata dejavnosti vključijo še vse tisto, kar menijo, da je upoštevati njihov interes potrebno.

V dopisu na kratko opozarjamo tudi na problematično stanje sindikata dejavnosti, saj zaradi majhnega števila zaposlenih in s tem članov ne zberemo iz članarine dovolj sredstev za svoje

§ PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje:

Panožna kolektivna pogodba vsebuje določbo, da je podjetje dolžno izplačati delavcu, ki je tri mesece v bolniškem staležu, solidarnostno pomoč. Podjetje delavcu solidarnostne pomoči noče izplačati z izgovorom, da je v izgubi. Ali ima delavec pravico, da to solidarnostno pomoč dobi?

Odgovor:

Delavec žal ni navedel, za katero panožno kolektivno pogodbo gre. Pravica do solidarnostne pomoči je opredeljena v 72. členu Kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije (Ur. l. RS 12/91) in v 63. členu Kolektivne pogodbe celulozne, papirne in papirno predelovalne dejavnosti (Ur. l. RS 27/91). Druge panožne kolektivne pogodbe te pravice delavca ne vežejo na bolniško odsotnost treh mesecev, temveč na daljšo bolezen.

Navedeni pomožni kolektivni pogodbi določata solidarnostno pomoč v višini povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu Republike Slovenije za pretekle tri mesece.

Solidarnostna pomoč, opredeljena v panožni kolektivni pogodbi, je obveznost organizacije oziroma delodajalca in pravica delavca, saj sta se tako dogovorili pogodbeni stranki. Delavec naj od organizacije zahteva izpolnitev njene obveznosti, o svoji pravici naj obvesti tudi sindikalnega zaupnika. Če organizacija delavcu solidarnostne pomoči ne bo izplačala, naj se obrne na službo pravne pomoči.

Vprašanje:

Delavka je sklenila delovno razmerje kot pripravnica – frizerka v frizerskem podjetju. V času pripravništva je zanosila. Sprašuje, ali ima pravico do porodniškega dopusta oziroma če ji delovno razmerje preneha z dnem, ki je določen v pogodbi o zaposlitvi?

Odgovor:

Delavka sicer ni zapisala, za kakšen čas je sklenila delovno razmerje kot pripravnica. kolektivna pogodba med delavci in podjetji drobnega gospodarstva (Ur. l. RS 20/91) povzema ureditev trajanja pripravništva iz splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo (Ur. l. RS 31/91). Če ima delavka IV. oziroma V. stopnjo strokovne izobrazbe, lahko pripravniška doba traja največ 6 mesecev; delovno razmerje ji bo prenehalo z dnem, ki je določen v pogodbi o zaposlitvi. Delavka nima pravice do porodniškega dopusta, saj ta pravica izhaja iz naslova delovnega razmerja.

Na podlagi samoupravnega sporazuma o porodniškem dopustu (Ur. l. SRS 36/87, 36/88, 24/89) pa bo imela delavka kot iskalka zaposlitve položaj upravičenke do družbene pomoči. Na podlagi 27. člena navedenega samoupravnega sporazuma znaša družbena pomoč mesečno 50 odstotkov povprečnega čistega osebnega dohodka vseh zaposlenih delavcev na območju R Slovenije v minulem letu. Družbena pomoč se upravičnici izplača za dobo 84 dni, in to praviloma 28 dni pred datumom predvidenega poroda in za 56 dni po porodu.

Družbena pomoč se mesečno usklajuje z odstotkom rasti osebnih dohodkov vseh delavcev na območju občine, v kateri ima upravičenka stalno bivališče. Ana Krizanič, dipl. iur.

Sindikati in volitve

Ne le dosedanje sindikalne izkušnje, temveč tudi nova ustava Republike Slovenije zahteva aktiven odnos sindikatov do prihodnjih volitev. Ta odnos je potreben že zaradi volitev v državni svet. V njem bodo zastopani nosilci socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov – tudi interesov delojemalcev. Državni svet bo imel 40 članov. Med temi bodo tudi štirje predstavniki delav in delavcev. Žal malo, odločno premalo glede na interese delavstva. Pa vendar – glede na čase, v katerih živimo – bolje kot nič. In tu je možnost, ki jo je potrebno izkoristiti. Tudi v Svobodnih sindikatih Slovenije!

Žal je v tem trenutku interes političnih strank za pripravo ustrezne zakonodaje, ki bo uredila volitve v državni svet, potisnjen na obrobje. Tudi zato, ker je po ustavi večja moč odločanja povezana z delom državnega zbora. Žal zato, ker je odprtih problemov in dilem pri volitvah članov državnega sveta mnogo in lahko, če jih ne bomo rešili, blokirajo željo po čimprejšnjih volitvah.

Sindikati bodo morali imeti pravico predlagati, kandidirati predstavnike delojemalcev. Kako bomo volili naše predstavnike? Dilem je kar nekaj: Ali neposredno – ali posredno? Kdo bo lahko volil? Kako potegniti mejo med delodajalci in delojemalci, ko proces lastnjenja še ni končan? Itd.

Kakorkoli že – naš cilj mora biti: storiti moramo vse, da bomo dobili parlament, ki bo bolj delavsko čuten, saj so izkušnje s sedanjim slabe, da slabše skoraj ne morejo biti. Zatorej, če je še kje dilema, ali biti »neuvrščen« ali storiti vse, da bomo dobili poslance tudi po sindikalni meri – naj povem, da se sam opredeljujem za slednjo pot.

mag. Dusan Semolič, predsednik ZSSS

KAJ DELAJO

redno delo in smo odvisni od solidarnosti v Zvezi svobodnih sindikatov. Zato moramo za izvedbo nekaterih aktivnosti in ugodnosti najti dodatne vires in pričakujemo odziv tako od sindikatov podjetij kot območnih organizacij.

Območne odbore sindikatov dejavnosti pa smo že pozvali, naj z dopisovanjem v DE seznanijo s svojim delom in problematiko vse članstvo in javnost.

v območnih odborih sindikatov

Območna organizacija ZSSS Velenje

Mira Videčnik, predsednica S OO ZSSS Velenje: Na zadnji seji sveta območne organizacije so člani obravnavali problematiko ustanovitve konzumne trgovine za območje, ki bi imelo sedež v Velenju. Poleg finančnih sredstev območne organizacije, ki so za ta namen že uporabljena in še bodo, naj bi sindikati podjetij, ustanov in zavodov na območju prispevali za ustanovitev konzumne trgovine po 100 tolarjev na člana, in sicer v dveh delih: 50 do konca februarja in 50 do konca marca 1992. O načinu plačila prispevka naj bi se dogovorili v sindikatih podjetij, ustanov in zavodov.

Vlado Rančigaj, Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije na območju: Predsedniki sindikatov podjetij na območju in predstavniki RO SKEI se bodo sestali v ponedeljek, 3. februarja in obravnavali aktualno problematiko ter naloge v SKEI Slovenije in v podjetjih na območju. Na tej seji bodo obravnavali tudi pravila sindikata podjetja.

Jožica Notersberg, Sindikat delavcev vzgojne, izobraževalne in raziskovalne dejavnosti Slovenije na območju: V pripravi na sejo RO se bo v torek, 11. februarja sestal območni odbor dejavnosti. Na seji bodo člani obravnavali predlog zakona o plačah delavcev in javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih, navodila za financiranje osnovnega šolstva in prihodnjih mesecev leta 1992, sklep o določitvi normativov in standardov za opravljanje vzgojnoizobraževalne dejavnosti ter aktualne probleme in naloge v sindikatih zavodov in ustanov na območju.

Območna organizacija Zasavje

Predsednik sindikata podjetja Strojgradnja Trbovlje Leopold Očko in glavni direktor Gojmir Pešec sta po dolgotrajnih pogajanjih podpisala pogodbo za delo zveze svobodnih sindikatov v podjetju.

Območni svet ZSSS je glede na težko problematiko socialne varnosti nezaposlenih, ki jih je v občini že okoli 1.500, in njihovih družin ter ob dejstvu, da je občina Trbovlje v lanskem letu doživela stečajni »šok«, predlagal predsedniku skupščine in predsedniku izvršnega sveta skupen sestanek s predstavniki nezaposlenih delavcev višje Strojne tovarne in predstavniki območnega sveta ZSSS.

Na razgovoru s najodgovornejšimi predstavniki oblasti bi v ospredje postavili vprašanje socialne in materialne varnosti brezposelnih, še zlasti ob dejstvu, da se nekaterim delavcem, ki so ob stečaju ostali brez dela, izteka rok prejemanja denarnih nadomestil.

Ciril Urek

v samostojnih sindikatih

Sindikati zdravstva in socialnega skrbstva

Pobuda za pospešitev aktivnosti za uveljavitev 40-urnega delovnega tedna v vseh zavodih s področja zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije

Izhajajoč iz 29. in 30. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost zdravstva in socialnega skrbstva, izvršni odbor Republiškega odbora sindikata zdravstva in socialnega skrbstva poziva vse zavode, naj sprožijo potrebne aktivnosti za prehod na 40-urni delovni teden.

Pri tem je treba upoštevati:

- izkoriščenost delovnega časa,
- možnosti za racionalizacijo delovnega časa,
- zagotavljanje neprekinjenega zdravstvenega varstva in drugih oblik varstva tudi ob predvidenem krajšem delovnem tednu.

Krajši delovni čas ne sme povzročiti povečanja števila zaposlenih.

– vpliv skrajševanja delovnega tedna na stroške poslovanja. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da skrajševanje delovnega tedna lahko vpliva na produktivno reševanje presežkov delavcev, tj. na manjše število tistih, ki ostajajo brez dela.

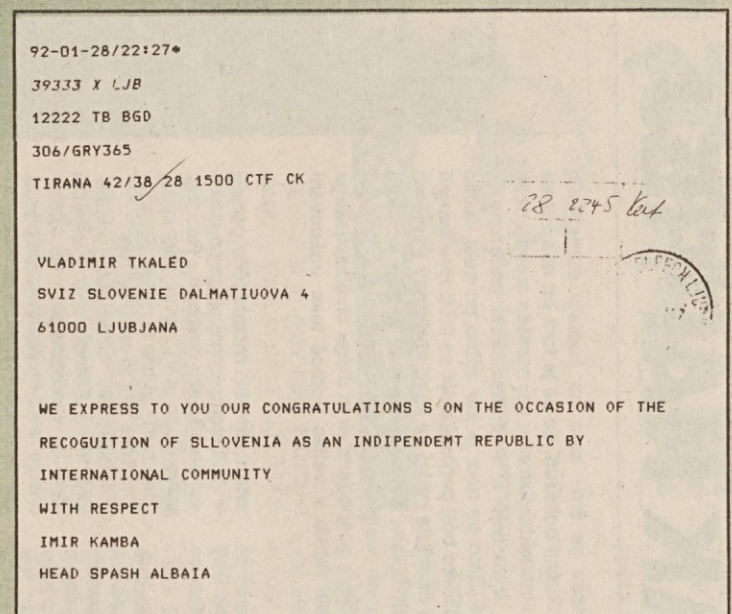
Pospešitev navedenih aktivnosti je še posebej pomembna v zavodih, v katerih delavci delajo v posebej težkih delovnih razmerah.

Določila kolektivne pogodbe predvidevajo prehod na 40-urni delovni teden do 30. junija 1992.

Prehod na 40-urni delovni teden v posebnih socialnih zavodih naj ne bo ovira za nadaljnje aktivnosti za uvedbo skrajšanega delovnega časa. Skrajšani delovni čas narekujejo posebno težki psihofizični pogoji dela in s tem v zvezi nujnost njihove humanizacije. Ti procesi bodo prispevali k ohranjanju zdravlja in delovne sposobnosti delavcev.

Prosimo vse zavode, da nas sproti obveščajo o svojih aktivnostih za uresničevanje tega dela Kolektivne pogodbe.

Nevena Lekše, sekretarka

Imir Kamba, predsednik Neodvisnega sindikata učiteljev Albanije je poslal Vladimirju Tkalcu, sekretarju SVIZ-a (sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije) telegram s sporočilom: »Cestitamo vam ob mednarodnem priznanju Slovenije.«

Prekinitev dela v SGP Gradnje Domžale

Po šestih mesecih prejemanja plač v višini zajamčenega osebnega dohodka je delavcem SGP Gradnje Domžale zavrelo. V sredo, 22. januarja 1992 so se ob 7. uri zbrali v jedilnici samskega doma istega podjetja v Črnučah.

Prejšnji dan so namreč prejeli plačo, ki ni dosegla niti zajamčenega OD, ampak približno 60 odstotkov tega. Ostalih 40 odstotkov naj bi prejeli v bonih, se je šušljalo.

Ob pomoči sindikalistov območne organizacije ZSSS Domžale in republiškega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije so z vodstvom podjetja stekla pogajanja za uveljavitev zahteve, da se razlika do zajamčenega OD izplača v gotovini, ravno tako pa tudi regres za malico.

Ob koncu dneva, ko so prekinili delo, so delavci opredelili zahteve. Zahtevajo, naj vodstvo podjetja SGP Gradnje do 1. 2. 1992 zagotovi izplačilo OD za december, potnih stroškov in regres za malico v gotovini.

Če vodstvo te zahteve do tega roka ne bo uresničilo, napoveduje sindikat podjetja 3. februarja začetek stavke, ki bo trajala do uresničitve zahteve.

Justi Arnuš

V novi številki DE preberite Železničarska kolektivna pogodba buri duhove

stran 2

Spopad med delom in kapitalom v Hidromontaži Sindikalni zaupniki letijo na cesto

stran 4 in 15

Kmetje ustanavljajo politični sindikat V Poročevalcu preberite, zakaj nastaja strankarski sindikat po vseh bitkah za neodvisne, nadstrankarske sindikate

Preberite uvodnik na 2. strani in naročite se na

časopis slovenskih delavcev

ATRIS Borza sindikalnega turizma

Zime niti še ni konec, pa vas Borza sindikalnega turizma že vabi, da ji sporočite želje za poletni dopust. V letošnjem poletju pričakujemo nekoliko več gostov na slovenski Obali, zato vam predlagamo, da se z vašo željo kaj kmalu oglasite. Sporočite nam vsaj dva termina vašega oddiha, za koliko oseb naj vam ga poiščemo, če želite penzijsko uslugo ali bungalov, prikolico, počitniško stanovanje ipd. Uvrstili vas bomo med prednostne goste Borze sindikalnega turizma.

Nedvomno bomo tudi v prihodnje polnili počitniške domove, ki jih imajo slovenska podjetja v Istri in na otokih. Upravljalce teh počitniških zmogljivosti vabimo, da nam jih ponudite. Našim skupnim gostom jih bomo posredovali prek borznih sporočil, ki jih objavljamo v Delavski enotnosti, glasilu slovenskih delavcev.

O ponudbi tega tedna, ki je še zelo zimska, pa na straneh DE, glasila slovenskih delavcev.

Pričakujemo vaše predrezervacije.

Atris

Namensko varčevanje delavcev

Delavska hranilnica v sodelovanju s sindikati podjetij in ustanov na osnovi interesa delavcev organizira varčevanje delavcev v obliki hranilnih vlog, kar naj bi postala stalna dejavnost Delavske hranilnice.

S tem naj bi zagotovili:

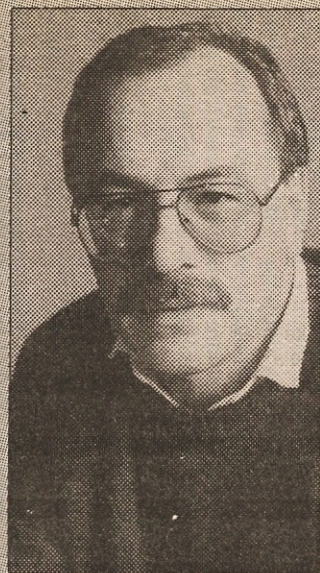
- varno in ekonomično naložena sredstva in ohranjanje vrednosti sredstev,
- zagotavljanje sredstev za nakup oziromne ali za drug namen,
- sredstva za kreditiranje varčevalcev, ki bi se lahko povečala s sredstvi sindikalne članarine, vezana v Delavski hranilnici.

Če smo se še lani upehanemu maratonceu nekje okrog Radencev nasmihali, ko je med tekom Tofu v TV kamero pripovedoval, kako odlično se počuti po sedemdnevnom postu, potem je dandanes vrag odnesel šalo. Televizijske kamere nam neprizanesljivo kažejo dolge vrste pred trgovinami s praznimi policami in presušene bencinske črpalke v baltiških državah, ki so si med prvimi izbojevale samostojnost, torej v deželah, ki so tudi nam nekako napovedovale (boljše) življenje. Pri nas ni praznih polic v trgovinah in tudi najbolj zagrizeni nasprotniki prejšnjega režima priznavajo, da smo nekakšen trg vendarle imeli oziroma da le nismo bili tako okovani v verige komunističnega kolektizma, kot so nam to slikali v predvolilni dirki. Takrat so nam seveda obljubljali tudi boljši jutrišnji dan. Tega pa ni in ni, še več, doživeli smo, da nam sam predsednik vlade gospod Peterle ponuja recept, kako bo (njegovo) slovensko podjetje lahko preživel; državljani naj bi se vsaj en dan postili.

Skrb za zdravje

Kot vemo, nam post ponuja cela vrsta preučevalcev različnih religij. Verjamemo, da ima prezir do hrane v določenih obdobjih – enkrat določenih s položajem lune, drugič s kakšnim drugim nebesnim znamenjem – v sebi tudi zrno racionalnosti. Predvsem kar zadeva mentalno, duhovno in siceršnje zdravje. Toda ko ga svetuje država, ki bi je še tako goreč in pristranski opazovalec ne bi mogel označiti za državo blaginje in izobilja, ko to slišimo iz ust njenega najvišjega upravnika, potem se lahko upravičeno sprašujemo o njenem (njegovem) zdravju. Kolikor bolj se približujemo dnu gospodarske in socialne krize – to dno, kot začetek novega vzpona, vsi napovedujejo, vendar kaže, da nihče ne ve, kje pravzaprav je – bolj državo skrbi

»zdravje« njenih podanikov. Nenadoma nas skušajo prepričati, da moramo spremeniti nekatere škodljive navade, na primer uživanje mesa. Direktor Instituta za higieno (?) nam prek javnih medijev pove, da je s stališča zdrave prehrane sto gramov mesa v minimalni košarici državljanovih potreb na dan odločno preveč. To utemeljuje z analizo prehrane v domu upoko-jencev (?), ki da je energetska potratna glede na potrebe tam živečih upokojencev. Povedano drugače, vsebina košarice, ki naj bi povedala, koliko je najmanj, s čimer se še dá preživeti, je z živili mesnega izvora preveč bogata. Treba jo je torej olajšati.

Jože Poglajen

Načeloma ne bi imeli nič proti, če ne bi vedeli, da gre za statistična povprečja, ki so podlaga za odmerjanje ne le višine najnižje plače ali štipendije, pač pa tudi vrste socialnih pravic. Ne pa za splošno zdravje ljudi. Če pa državo že tako skrbi državljansko zdravje, potem bi bila v tej skrbi precej bolj prepričljiva, če bi na primer lani poskrbela za poceni ali zastoj cepivo proti gripi in tako v začetku letošnjega leta ne bi obležala doma kar tretjina ljudi, predvsem otrok.

Tudi sicer je skrb za zdravje prej licemerje kot ne. Država je poleg tega, da je dopuščala občutne podražitve hrane in hkrati na vaje držala plače, tudi z novim prometnim davkom na kruh, mleko, olje in druge osnovne sestavine prehrane poskrbela, da bodo nekatere skupine ljudi prisiljene upoštevati Peterletove postne predloge in izsledke higienskega inštituta. Svobodni trg je neusmiljen, pa tako ni nič ostalo od zaklinjanja naših političnih predstavnikov, da bomo, če bo treba, jedli tudi travo. Odzval se je tako kot povsod po belem svetu: trava se je podražila. Ne verjamete? Za kilogram zelenega motovilca v našem primorju boste odšteli kar osemsto tolarjev, to je malenkost manj kot desetino vaše minimalne plače. Nič hudega, bo pa življenje bolj zdravo.

KORAK NAPREJ, DVA NAZAJ

V članku »Krog obupancev se širi« smo na podlagi statističnih podatkov v besedi in sliki skušali dokazati, da se je tudi pri nas začela brezposelnost čedalje bolj »intelektualizirati«, naj narašča število tistih iskalcev dela, ki se lahko izkazujejo s srednješolskimi maturami in z univerzitetnimi diplomami. Zato se nam je kar samo po sebi vsililo vprašanje: ali je smiselno ob vse bolj poglobljajoči se krizi zanemarjati skupino izobražencev, ki bi nam bila lahko še kako koristna? Pаметen odgovor bi se gotovo glasil takole: izobražencem bi kazalo ponuditi čimširše možnosti za strokovno uveljavitev in samopotrditve, s čimer bi prispevali tudi k razvoju našega gospodarstva in dvigu civilizacijskega indeksa. Pri tem bi nam bili lahko v veliko pomoč tako imenovani podjetniški inkubatorji.

Ker se že tako radi zgledujemo po razvitem svetu, naj navedemo vsaj dva zahodna vzora, po katerih bi se veljalo zgledovati:

Pittsburgh, središče jugozahodne Pennsilvanije (ZDA), je konec sedemdesetih let zaradi sprememb v tehnologiji pridobivanja jekla in naftne krize doživel pravi gospodarski zlom in veliko socialno krizo. Kaj so storili? V opuščeni železarni je na površini 130 tisoč kvadratnih metrov v letih od 1982 do 1989 mreža Speed razvila 15 podjetniških inkubatorjev. V njih trenutno vzgaja okoli 180 mladih podjetij, približno toliko pa jih je v teh letih že »diplomiralo«; propadla so le štiri Drug primer je iz Barcelone (Španija), kjer je 30 zaposlenih svetovalcev z denarjem mestnega sveta in v njegovih prostorih

inštruiralo 55 nastajajočih podjetij v inkubatorju (zunaj njega so svetovali še 13 tujim družbam). Rezultat: ustvarili so 440 novih zaposlitev; »smrtnost« je bila le desetodstotna.

In kako je s to rečjo pri nas? »Podjetniški svetovalni inkubatorji, ki na Zahodu tako v zasebni sferi kot v državnem okrilju funkcionirajo relativno pozitivno, so pri nas zaenkrat dobili podporo le v zasebni sferi,« pravi Vesna Stepišnik z republiškega zavoda za zaposlovanje. Taka »stvar« potrebuje za svoj zagon in obstoj poslovne stavbe, finančna sredstva in administrativno ter poslovno svetovalno pomoč. »Pri nas sta težje dostopna prva dva elementa. Torej bi morala tudi država v obliki skladov, davčne politike, subvencij ali pa donacij podpreti razvoj podjetniških inkubatorjev.«

V katero smer?
(Slika: Sašo Bernardi)

Država bi lahko nudila pomoč inkubatorjem tudi z razpolagalno pravico ali olajševalnimi okoliščinami pri

uporabi poslovnih stavb. Nastajali bi lahko v prostorih bivših vojašnic ali propadlih podjetij. Pri nas je obojega več kot preveč. »Tovrstna pomoč naj bi trajala leto dni. V tem času pa bi novonastala podjetja toliko zaživela, da bi bila sposobna kriti normalne stroške obstoja,« meni strokovnjakinja.

V okviru projekta CUROS si pri nas Zavod za zaposlovanje tu s pomočjo posebnih brezplačnih seminarjev za brezposelne prizadeva spodbuditi in čimbolj razviti obrtništvo in podjetništvo, vendar pri tem ne uspeva najbolje. Podatki namreč kažejo, da le peščica usposablja-čih se posameznikov realizira pridobljeno znanje z ustanovitvijo obratovalnice ali podjetja. Zakaj? »Menim, da je tu poleg objektivnih razlogov (ceneni prostori, finance) močan tudi psihološki moment,« sodi Stepišnikova. »Samostojnost, riziko in konkurenca posameznika so bili pri nas v času socializma tabu; odgovornost je imela družbeni, ne pa individualni predznak. Danes pa so se vsi ti elementi nenadoma pojavili pred nami. Torej bi se morali poleg strokovnih usposabljanj lotiti tudi »obdelave« psiholoških blokad na tem področju...«

In Zahod nam bo ušel še za korak naprej...

D. K.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Dolžnosti delavcev pri delu

Delavci imajo pri delu dolžnosti, ki jih morajo upoštevati, da ne pride do poškodbe na delu. Zakon o varstvu pri delu določa poleg pravic tudi dolžnosti delavcev pri delu. Opravljati, voditi, organizirati ga morajo s tolikšno pazljivostjo, da varujejo svoje življenje in zdravje, kakor tudi zdravje in življenje drugih.

Delavec ima pravico in dolžnost uporabljati varnostne naprave in sredstva ter opremo za osebno varnost, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti za njihovo neoporečnost. Če delavec pri delu ne upošteva predpisanih varnostnih ukrepov in normativov, če ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo ter ne izpolnjuje drugih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu, s takim ravnanjem ogroža svojo varnost in varnost drugih delavcev. Takemu delavcu, ki kljub opozorilu ne izpolnjuje varnostnih ukrepov, pooblaščenec vodi prepoved nadaljevanja njegovega dela, dokler ne uporabi predpisanih sredstev in opreme za varstvo ali dokler ne ravna po predpisanih varnostnih ukrepih. Obenem uvede postopek zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti.

V praksi se pogosto dogaja, da delavci ne upoštevajo varnostnih navodil. Dokler se kaj ne zgodi, je vse v redu. Po nesreči ali še huje po poškodbi pa vsi iščejo in raziskujejo, zakaj je do nesreče prišlo. Že pred leti sem svetoval, naj v podjetju raziskujejo vsako nesrečo, čeprav ni bilo posledic, čeprav ni bilo poškodbe. Kadar je poškodba, je tisti delavec tako ali tako kaznovan že s poškodbo. Lahko je poceni odnese – brez posledic, lahko pa je kaznovan s posledicami te poškodbe za vse življenje.

Vodje del morajo poznati tako pravice kot dolžnosti delavcev, pa tudi svoje pravice in dolžnosti. Včasih morajo tudi kaj zabeležiti in podpisati. Tak podpis jim lahko prav pride, če je poškodba hujša in pride do sodne obravnave o krivdi za poškodbo.

Zelo dobro se spominjam primera izpred mnogih let. Vodja varnostne službe v nekem podjetju je opazil, da dvigalo ni popolnoma v redu. Prepovedal je obratovanje tega dvigala. Vsi so dvignili vik in krik, češ da bo podjetje zaradi tega imelo hude izgube, da ne bodo mogli do roka opraviti nekega dela. Prvo napako je naredil, ker ni dal prepovedi pisno, drugo napako pa je napravil, ker je popustil. Nekaj dni zatem se je dvigalo zrušilo, v njem je bil delavec z mlinarskim vozičkom. Težak mlinarski voziček mu je polomil obe nogi. Težka telesna poškodba, dolgo zdravljenje. Invalidnost. Na koncu je bil zaradi teh poškodb tudi upokojen. Vodja službe za varstvo pri delu je na sodišču trdil, da je prepovedal obratovanje; vodja obrata, ki je bil dejansko kriv, pa se je izgovarjal in se tudi rešil z izgovorom, da njemu ni nihče nikoli nič rekel. Čeprav vemo, da je za varnost delavcev odgovoren neposredni vodja, je bil varnostni referent kaznovan s pogojno kaznijo. Ni imel papirja, da je opozoril na nevarnost.

Ravno tako se dobro spominjam klepetu z vodjo gradbišča o čeladi na delovnem mestu. Trdil je in trdil, da delavca on ne more prisiliti, da bi nosil čelado na delu. Potem pa na delu nima kaj početi na gradbišču, sem ga poskušal prepričati. Potem bo pa on ostal brez delavcev na gradbišču, me je poučeval. Priznati moram, da je to bilo pred leti. In sedaj, ko je brezposelnost tu in so delavci na čakanju in želijo delati? Ali je kaj boljše?

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Novo o invalidskih pokojninah

Kaj prinaša nova pokojninska in invalidska zakonodaja (XV.)

Pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine

Zakon dokaj natančno predpisuje, kdaj zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine. Tako pridobijo pravico do invalidske pokojnine:

- invalidi I. kategorije invalidnosti;
- invalidi III. kategorije invalidnosti, ki niso zmožni za drugo ustrezno delo brez poklicne rehabilitacije, le-ta pa jim zaradi starosti nad 50 let (moški) oziroma nad 45 let (ženske) ni zagotovljena;
- invalidi II. in III. kategorije invalidnosti, brez poprejšnje poklicne rehabilitacije zmožni za drugo ustrezno delo, ki pa jim ni zagotovljena ustrezna zaposlitev oziroma razporeditev zaradi dopolnitve starosti 58 let (moški) oziroma 53 let (ženske).

Zavarovanci – vojaški invalidi od I. do VI. skupine imajo pogoje za pridobitev pravice do invalidske pokojnine določene nekoliko drugače, saj pridobijo pravico do invalidske pokojnine že, če niso zmožni opravljati svojega dela več kot polovico polnega delovnega časa, seveda ob izpolnjevanju ostalih navedenih kriterijev.

Za priznanje pravice do invalidske pokojnine, razen v primerih, ko gre za invalidnost, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, mora biti izpolnjen tudi pogoj delovnih let. Delovna leta so leta pokojninske dobe od dopolnitvi praviloma 20 let starosti pa do nastanka invalidnosti, štejejo pa se kot polna leta.

Zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali poklicnega obolenja ne glede na doseženo pokojninsko dobo.

Če gre za poškodbo izven dela ali bolezni, zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine pod pogojem, da je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino razdobja od dopolnitvi 20 let starosti do nastanka invalidnosti. Delovna leta se zavarovancu, ki je pridobil višjo strokovno izobrazbo, štejejo od dopolnitvi 23. leta starosti, zavarovancu, ki je pridobil visoko izobrazbo, pa od dopolnitvi 26. leta starosti. Pod drugačnimi pogoji dobijo pravico do invalidske pokojnine tudi zavarovanci, ki so postali delovni invalidi pred dopolnitvi 21. letom starosti ali med 21. in 30. letom starosti. V prvem primeru zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine že, če je bil ob nastanku invalidnosti obvezno zavarovan, v drugem primeru pa, če je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj četrtino delovnih let.

Osnova za odmero invalidske pokojnine

Enako kot starostne pokojnine se tudi invalidske pokojnine odmerjajo od pokojninske osnove. Ker se zaradi zgodnjega nastanka invalidnosti večkrat pripeti, da je pokojninska doba krajša, kot je določeno za izračun pokojninske osnove pri starostni pokojnini, zakon določa, da se v takem primeru pokojninska osnova izračuna po plačah, doseženih v času, kolikor je trajalo zavarovanje. Tudi v tem primeru pa se ne upoštevajo plače, dosežene v koledarskem letu, v katerem je uveljavljena pravica do invalidske pokojnine.

MREŽA ZA – ZDRAVJE

Vprašanje

Predlog Zakona o zdravstveni dejavnosti opredeljuje tudi varovanje zdravja. Ta pojem nam ne pove mnogo.

Odgovor:

Področje socialno-medicinske, higienske, epidemiološke in zdravstvenoeколоške dejavnosti naj bi poimenovali »dejavnost varovanja zdravja prebivalstva«. Predlagatelj ocenjuje, da ta naziv, žal, ne zajema celotne dejavnosti oziroma bi utegnil skrb za varovanje zdravja usmeriti na določeno ustanovo. Zato predlagatelj ohranja sedanjí naziv za inštitut in zavode oziroma predlaga ime Inštitut za zdravstveno varstvo in zavodi za zdravstveno varstvo. Dejavnost namreč mora s socialnomedicinskega vidika spremljati in vrednotiti celotno področje zdravstvenega varstva, od programov krepitve zdravja, posebnih preventivnih programov do izvajanja zdravstvenega varstva na osnovni, specialistični in klinični ravni, ter predlagati ukrepe za izboljšanje dejavnosti in zdravja ljudi vsem tem področjem. V osnutku predlagamo ime Inštitut za javno zdravstvo pa bi se glede na dosedanje razprave utegnili zamenjavati z »mrežo javne zdravstvene službe«.

Vprašanje:

Ali bodo v splošnih bolnišnicah tudi porodni oddelki?

Odgovor:

Pri opredelitvi pogojev za splošno bolnišnico je na predlog

PRAVNIK SVETUJE

zdravstvenega sveta izpuščen porodniški kot obvezni oddelek bolnišnice. Univerzitetna ginekološka klinika sicer meni, da so skoraj v vseh slovenskih ginekoloških oddelkih splošnih bolnišnic izpolnjeni pogoji tudi za obrodno varstvo, vendar predlagatelj meni, naj ne bi s trdo zakonsko določbo povzročali potrebe po neracionalnih organizacijskih oblikah.

Vprašanje:

Odbor za zdravstvo je predlagal, naj predlagatelj prouči možnost, da se v zakon na ustrezen način vključi pravica zdravnika, da odkloni določen poseg, če mu to narekuje njegova vest oziroma mednarodna določila o medicinski etiki.

Odgovor:

Predlagatelj sicer meni, da gre za ustavno pravico, ki je ne bi bilo treba pisati v ta zakon. Zakonska določba bi tudi lahko pomenila posledično neumestno razvrščanje ali označevanje zdravnikov, omejila pa bi lahko druge pravice, npr. pravico do svobodnega odločanja o rojstvu

otroka, ki je prav tako z ustavo zagotovljena pravica ljudi. Vprašanje je obravnavala tudi republiška medicinskoetična komisija, ki pa predlaga, naj se v zakon vključi člen, ki bo dajal zdravstvenemu delavcu pravico do odklonitve zdravstvenega posega, če ni v skladu z njegovo vestjo in mednarodnimi določili o zdravstveni etiki.

Predlagatelj je to mnenje upošteval, vendar je dodal določbo, kakršno vsebuje tudi avstrijski zakon o zdravnikih. Dodana je določba, da mora zdravstveni delavec v primeru, ko namerava odkloniti poseg, bolnika o tem pravočasno obvestiti, ter da v primeru življenjske ogroženosti ne sme odkloniti nujne medicinske pomoči.

Vprašanje:

Ali bodo ženske lahko imele svojega izbranega ginekologa?

Odgovor:

Določbo o osebnem in napotnem zdravniku (46. člen) so delno spremenjene tako, da za napotnega zdravnika veljajo le specialisti na sekundarni in terci-

arni ravni, medtem ko na primarni ravni lahko pride do določene delitve dela, tako da bodo npr. ženske poleg svojega siceršnjega osebnega zdravnika imele tudi svojega ginekologa.

Vprašanje:

Zakaj zobozdravniki ne bodo mogli uveljavljati sekundariata?

Odgovor:

Predloga, naj bi zakon predpisal sekundariat tudi zobozdravnikom, predlagatelj ni sprejel. Meni namreč, da je mogoče vsa potrebna znanja in usposobitev za samostojno delo zobozdravnika pridobiti v času 6-letnega študija, ki se je podaljšal tudi za študij stomatologije, in v času pripravništva, ki traja 12 mesecev. Zato podaljševanje študijskih obveznosti za zobozdravnike ni potrebno.

Vprašanje:

Ali zakon določa preverjanje strokovne usposobljenosti za vse zdravstvene delavce?

Odgovor:

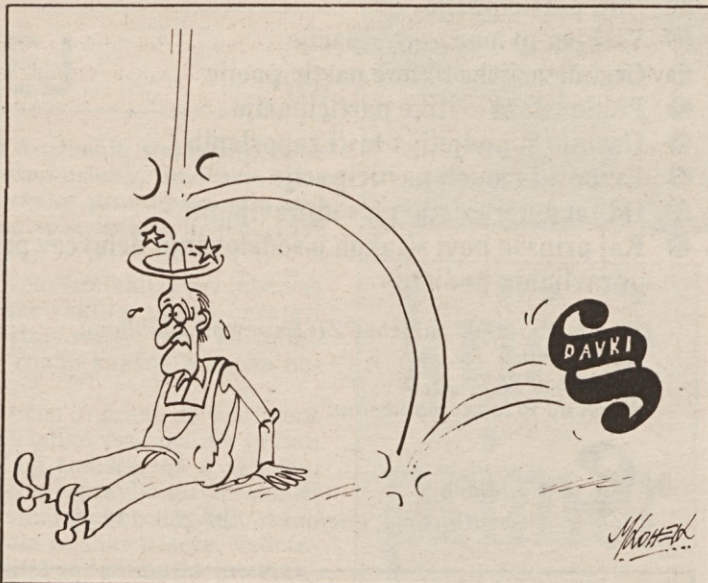
Predlog zakona nalaga obveznost stalnega strokovnega izpopolnjevanja vsem zdravstvenim delavcem in sodelavcem, medtem ko je preverjanje strokovne usposobljenosti vsakih 7 let obvezno le za zdravnike in zobozdravnike. Ta naloga je poverjena zdravniški zbornici (podobno pa tudi lekarniški zbornici za diplomirane inženirje farmacije). Za druge zdravstvene delavce in sodelavce tak redni preskus ni predviden.

(Vir: Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije)

Dobra misel

Če je klatež bogat, ga imenujejo turist.

Paul Richard

Ali ste že kdaj pomislili, da bi kdo potreboval vaše znanje? Ali ste ga že komu ponudili? Niste? KAŽIPOT DE vam ponuja tole možnost. Napišite, kdo ste in kaj znate!

Ime in priimek:

Naslov ali telefonske številke:

Poklic:

Stopnja izobrazbe:

Posebna znanja:

Oglas bomo brezplačno objavili v KAŽIPOTU DE. Izpolnjen kupon pošljite na naslov: Uredništvo DE, za Kažipot, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Slovenija v številkah

Ob priznanju Slovenije in naši samostojnosti se spodobi, da zapišemo še nekaj števil, s katerimi bomo lahko predstavili svojo državo. Tako zavzema Slovenija **20.254** kvadratnih metrov, s sosedami nas deli **1.160** km mej in sicer največ (**546** km) s Hrvaško, morska obala pa se razteza v dolžini **37** kilometrov. Na dan popisa (31. marca 1991) je bilo v Sloveniji **1.974.839** prebivalcev, med njimi **1.017.110** žensk, naravni prirastek na 100 prebivalcev je **3,0** odstotka, medtem ko je upokoencev in uživalcev invalidnin **433.615**, zaposlenih pa **802.323**.

Največja občina je Tolmin, saj ima kar **940** kvadratnih kilometrov, je pa tudi najredkeje naseljena občina (**22,3** ljudi na kvadratni kilometer). Na drugi strani pa je najgostejše naseljena občina Izola s **493,1** človeka na kvadratni kilometer, če izvezamo Ljubljano in Maribor. Slovensko gospodinjstvo ima povprečno **3,1** člana, uvozimo za **4,35** milijarde ameriških dolarjev, izvozimo pa za malenkost več, in sicer **4,51** milijard dolarjev.

Upajmo, da bodo vsaj zadnje številke prihodnje leto precej drugačne, predvsem pa večje.

Ministri radi potujejo

Da slovenska vlada s svojimi ministri ni edina, ki rada potuje, tako po domačih krajih kot po svetu, je verjetno znano. Poglejmo, kako potujejo in Nemčiji oziroma koliko denarja porabijo za to posamezna ministrstva. Upajmo, da je predsednik Peterle poleg obljub dobil tudi te podatke.

Največ je za potovanja porabilo obrambno ministrstvo, in sicer **6.600.000** DEM. Sledi mu gospodarsko ministrstvo, ki je porabilo **4.850.000**, zunanje pa **4.600.000** DEM. Na četrtem mestu je finančno ministrstvo s **4.050.000**, takoj za njim pa prometno ministrstvo s **3.640.000** DEM. Na koncu lestvice pa so tale ministrstva, ki so za potovanja porabila manj kot milijon DEM: za izobraževanje (**950.000**), pravosodno (**900.000**), gradbeno (**632.000**), za zdravstvo (**615.000**), kanclerjev urad (**530.000**), za ženske in mladino (**235.000**) in za družino (**230.000**) DEM.

**Novo in koristno
Za vse, ki vas zanima**

Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Avtor: **mag. Aleksej Cvetko**

Hkrati o tem, ko predstavljamo priročnik Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pripravljamo tudi seminar o novem pokojninskem in invalidskem sistemu.

Razčlenjene bodo vse spremembe zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju s posebnimi poudarki na temah:

- zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji,
- spremenbe pogojev za upokojevanje,
- nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni,
- nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti,
- spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo,
- organizacijske spremembe,
- kako s pridobljenimi pravicami

Seminar bosta vodila avtor priročnika **mag. Aleksej Cvetko** in **dr. Ivan Žužek**, sodnika Sodišča združenega dela Republike Slovenije.

Kotizacija za seminar, ki bo v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, znaša 2.000 tolarjev.

OPOZORILO: Seminar bo organiziran po sprejetju zakona. Točen datum bo objavljen, vse udeležence bomo pravočasno obvestili.

V kotizacijo je vključen priročnik. Kotizacijo nakažete na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834. Prednaročniška cena priročnika je 430 tolarjev. Naročite ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni št. (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam izvod(ov) priročnika ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- račun bomo plačali v zakonitem roku
- priročnik pošljite po povzetju

Posameznim kupcem in naročila po telefonu pošiljamo po povzetju!

Žig Podpis naročnika:

PRIJAVNICA ZA SEMINAR O NOvem POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM SISTEMU

Naslov:

Ulica, pošt. št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- Kotizacijo 2.000 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834
- Potrdilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.

Žig Podpis:

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

NAROD HRANI UDBOVCE

BOJAN DOBIL 7 LET

KAKO DO SVOJIH DEVIZ

MORILCI TUJIH NOVINARJEV

Dober časopis za slabe čase

RAČUNAJTE NAME

EKONOMSKO KOMERCIALNI TEHNIK (V. stopnja)
pripravnik, Andreja Pelko, telefon (061) 746-388, posebna znanja: stroje-pisje, voznik B kategorije.
DIPL. ANGLIST IN NEMCIST (VII. stopnja)
Valerija Jerman, Tomšičeva 23, 62250 Ptuj, posebna znanja: pasivno italijan-sko, špansko, stroje-pisje, vozniki izpit.

STROJNI KLJUČAVNIČAR (IV. stopnja)
Rajko Ojstrež, lg 440, 61292 lg, posebna znanja: delo na stiskalnicah – prešah.

INŽENIR (VI. stopnja)
Marko Jevnikar, Ul. M. Pijade 14, Maribor, telefon (062) 208-76 posebna znanja: general management, nagrajevanje podjetništva.

D. INŽ. ARHITEKTURE (VII. stopnja)
telefon (061) 345-060, posebna znanja: oblikovanje pohištva, oblikovanje – o-prema stanovanjskih in javnih prostorov.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 4

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in potovanja.

Posebno pomoč nudimo tudi pri lastninjenju počitniških objektov sindikalnih organizacij.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Bungalov na Rogli** – za 5 oseb; dnevni prostor, kuhinja, TWC, spalnica. Cena 850,00 SLT na dan. Termini v marcu.

2. **Apartmaji na Pokljuki**: veliki apartma za 4 osebe – bivalni dnevni prostor, kuhinjska niša, jedilni kot, spalnica, kopalnica, velik balkon. Cena: veliki apartma 620,00 SLT na dan. Prosto od 8. marca dalje.

3. **Počitniška hišica v Bohinju**, Bohinjsko Jezero – za 7 oseb v treh spalnicah, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinja in kopalnica. Prijazna okolica v malce odmaknjenem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termini po 16. februarju. Cena dnevnega najema 730 SLT. Doplačilo za ogrevanje 100 SLT na dan.

4. **Mladinski dom Bohinj** – ob ugodni smuki na Voglu nudijo polpenzijske usluge za 33 DEM v toarski protivrednosti.

5. **Počitniška hišica na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 osebam. Hišica ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Cena dnevnega najema je 1.400 SLT. Možen je obračun za manj gostov. Termini v drugi polovici februarja.

6. **Apartma v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica, opremljena kuhinja. Cene: mali app. 420,00 SLT na dan, veliki 690,00 SLT. Termini po 9. februarju.

7. **Sobe v kmečki hiši v vasi Sorica** – dve štiriposteljni sobi, skupna kuhinja, TWC. Dnevni najem sobe je 230,00 SLT. Termini po 10. februarju.

SVEŽE S TRGA

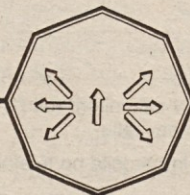
Osrednja ljubljanska tržnica od 27. do 31. januarja 1992

Mlevski izdelki

ajdova moka	120–140	solata endivja	120–160
koruzna moka	30–70	solata mehka	180–220
pšenična moka	30–50	špinača	300–400
		kislo zelje	60–80

Zelenjava

cvetača	130–160	Sadje	
čebula	40–60	hruške	70–90
česen	190–240	jabolka	30–70
fižol v zrnju	60–100	orehova jedrca	550–600
krompir	20–30	mandarine	140
korenje	40–80		
motovilec	600–800	Jajca	8–12
ohrov	60–80		
radič	240–320	Med	250–300

KAZIPOT CEN

Kazipot cen, ki ga vsak teden objavljamo, je na neki način vsakič zgodovinski, saj so cene vedno drugačne. Tudi tokratni sprahodi oziroma cene bodo veljale verjetno samo do sobote, 1. februarja, saj nas je vlada »osrečila« z novimi davki. Ti so res na evropski ravni, vendar se bo zaradi tega podražila hrana, kar pa nas navadne državljanke najbolj prizadene. Sicer pa, kdo si lahko sedaj privoščiti nakup luksuznih avtomobilov in predmetov, če pa še za kruh ni dovolj!

Tokrat pogledimo, kaj ni novega, ker to pomeni, da se cene niso spremenile. Tako se nikjer ni podražila moka, za malenkost je dražja sol, pralni prašek se prav tako ni podražil. Presenetljivo, kajne? Se bolj pa je presenetljivo to, da se že štirinajst dni ni podražila salama. Kot kaže, sedaj že jemo sendviče brez salame, saj nespremenjena cena pomeni, da se zaloge kopičijo. Opozorili bi vas radi tudi na to, da sedaj spremljamo cene jabolčnega sadnega sirupa iz Fructala in Mlinotestovih špagetov Ceres.

8. **Apartmaji na Krvavcu** za 4 osebe – cena 1400 SLT. Termini po 15. februarju. Popust pri smučarski vozovnici.

9. **Počitniški dom v Kranjski Gori** – v celoti obnoven; dve-, tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi TWC. Skupaj 80 ležišč. dom ima več skupnih prostorov, TV, video, dnevni prostor v vsakem nadstropju in skupno restavracijo. Cena polnega penziona 605,00 SLT. Termin od 2. do 9. februarja – nekaj tudi po 10. februarju.

10. **Počitniški dom Kranjska Gora – Jasna** – več dvo- in štiriposteljnih sob z etažnim TWC. Cena polpenziona 790 SLT – turistična taksa 65 SLT. Termini od začetka februarja dalje.

11. **Apartmaji v Podkorenu** – za tri oziroma štiri osebe od 9. do 16. februarja. Cena: mali 26 DEM, veliki 28 DEM dnevno v toarski protivrednosti.

12. **Bovec – Kanin** – apartma za 6 oseb od 9. do 16. februarja. Cena 34 DEM v toarski protivrednosti na dan.

13. **Velika planina** – apartma za 6 oseb od 8. do 15. februarja. Cena 30 DEM na dan v toarski protivrednosti.

Zdravilišča

1. **Počitniški bungalov v Čatežu** – za 5 oseb, v celoti opremljen. Cena 670,00 SLT na dan. Termini od 9. februarja naprej.

2. **Hišica v Čatežu** – opremljena za 4 osebe. Cena 590 SLT dnevno za hišico in 6 DEM dnevno za odrasle osebe. Termini do 8. 2. 1992.

3. **Atomske Toplice** – apartma za 3 osebe v celoti opremljen, TV. Cena 980 SLT na dan. Za kopališke karte 60% popust.

4. **Zdravilišče Čateške Toplice** – opremljena hišica za 5 oseb, cena 640 SLT. Možnost nakupa cenejših plavalnih vstopnic. Termini po 25. februarju.

POSEBNA PONUDBA

ŠOLA V NARAVI – hotel na Arehu – Pohorje – 80 ležišč v času od 15. februarja do 21. februarja. V času od 21. do 29. februarja pa 40 ležišč. Cene: za osnovnošolce 15 DEM, za srednješolce 18 DEM v toarski protivrednosti. Smučišče ob hotelu.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Vabimo vas, da nam posredujete proste zmožljivosti za organiziranje šole v naravi v februarju. Kapacitete od 50 oseb dalje.

NOVA KNJIGA • PRED IZIDOM PRED IZIDOM • NOVA KNJIGA

Dr. Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ

Iz vsebine:

- Participacija – kaj je to?
- Vzroki participacije
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike participacije
- Prednosti in kritike participacije
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Knjiga bo izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Cena: 250 SLT.

Naročite jo lahko na naslov:

Ljubljana,
Dalmatinova 4, telefoni št. 321-255, 110-033.

C. KUPIMO

1. **Opremljeno garsonjero v Kranjski Gori**, velikost 30 kvadratnih metrov. Ponudbe s podrobnejšim opisom prostorov in opreme pošljite na Borzo sindikalnega turizma. Kupnina bo v celoti poravnana ob podpisu pogodbe.

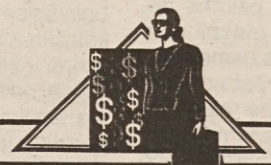
2. **Rabljeno počitniško prikolico za 4 osebe**, staro od 5 do 8 let, kupimo.

POSEBNO POVPRASEVANJE

V mesecu juniju, juliju in avgustu potrebujemo več počitniških domov za letovanje skupin otrok iz tujine. Skupine bodo štejele od 30 do 40 otrok, pričakujemo 15 takih skupin. Organizatorji letovanja ob morju želijo tritedenske turistične pakete. Sporočila čimprej pošljite Atrisu – Borzi sindikalnega turizma.

Želimo vam prijetno bivanje, pa kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

Borzna sodelavca
Metod Zalar in Doro Hvalica

POT DO BOGASTVA

Namensko varčevanje delavcev

Delavska hranilnica v sodelovanju s sindikati podjetij in ustanov na osnovi interesa delavcev organizira varčevanje delavcev v obliki hranilnih vlog, kar naj bi postala stalna dejavnost Delavske hranilnice.

S tem naj bi zagotovili:

– varno in ekonomično naložena sredstva in ohranjanje vrednosti sredstev,

– zagotavljanje sredstev za nakup ozimnice ali za drug namen, – sredstva za kreditiranje varčevalcev, ki bi se lahko povečala s sredstvi sindikalne članarine, vezana v Delavski hranilnici.

Višina mesečne varčevalne vloge, čas varčevanja je odvisen od dogovora na osnovi interesa in števila varčevalcev. Ker gre za namensko varčevanje smatramo, da bi bil primeren čas od januarja do oktobra.

Od izraženega Vašega interesa je odvisna organizacija varčevanja v vašem podjetju in ustanovi, ki ga organizira Delavska hranilnica.

Zato ne odlašajte – čas je denar – zahtevajte informacije od vaših sindikalnih zaupnikov in od Delavske hranilnice na Dalmatinovi 4 ali po telefonu (061) 312-098, 316-881, kjer vam bomo radi posredovali dodatne informacije.

Obrestne mere za toarske depozite so:

	MESEČNE		LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–70%R	11,6%–12,7%	266%–310%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R – 1%	15,5%	448%
– vezava sredstev nad 2 mesec	R – 2%	15,6%	454%
– vezava sredstev nad 3 mesec	R – 3%	15,7%	459%

Zato pohitite in zahtevajte pojasnila na Dalmatinovi 4 ali po telefonu (061) 312-098, 316-881 ali pa pri tistih, ki že tako gospodarijo s sindikalno članarino.

DELAVCEM, KUPCEM STANOVANJ!

Stanovanjski zakon je odprl možnost za nakup stanovanj pod precej ugodnimi pogoji. Seveda pa je potrebno imeti denar. Vemo, da kupci stanovanj iščete različne oblike in načine, kako si ga zagotoviti. 60-dnevni zakonski rok vam omogoča, da svoja sredstva oplemenitite. Kako?

Odgovor vam ponuja Delavska hranilnica, d.o.o. Za vezavo sredstev pri nas do 59 dni, in sicer:

	MESEČNA OBRESTNA MERA	LETNA OBRESTNA MERA
OBRESTNA MERA do 10 dni R	15,4%	443%
nad 10 dni R + 5	15,9%	470%

Če bi varčevali 100.000,00 SLT 59 dni, bi pod temi pogoji dobili vrnjeno glavnicu z obrestmi v višini 132.388,00 SLT. Zato se čimprej oglašite v Delavski hranilnici, d.o.o. Dalmatinova 4, Ljubljana, ali pa pokličite po tel.: (061) 312-098, 316-881, kjer vam bomo radi posredovali dodatne informacije.

Delavska hranilnica, d.o.o.

	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Titova	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatesa Titova 28	Emona Hubad.	Kašča Vojkova	Sončnica Ulica nar. zašč.	Fortis Vojkova	Forum Titova
BLAGO/TRGOVINA												
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	109,90	109,90	–	109,90	93,60	109,90	112,00	110,80	–	93,60	–	93,60
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	86,30	89,70	–	–	104,30	108,50	–	89,70	90,00	–	–	–
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	–	–	–	57,30	61,20	–	49,00	–	56,00	60,30	51,90	39,40
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	39,20	39,20	–	43,80	39,40	39,20	37,90	39,20	39,00	48,20	39,10	27,10
MOKA – 1 kg Mlinotest-tip 500	21,60	–	–	–	21,50	–	28,80	–	–	22,30	24,10	–
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	355,40	355,40	–	355,40	–	355,40	–	355,40	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1 l Fructal-jabolko	116,00	–	–	115,90	132,60	115,90	132,60	–	116,00	122,40	–	–
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	30,40	30,40	–	30,40	30,40	30,40	30,40	30,40	30,40	30,50	30,40	30,40
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest-Ceres	52,50	52,50	–	52,50	–	–	–	52,50	53,00	89,70	54,70	–
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	622,50	622,50	–	632,90	564,40	622,50	–	622,50	–	632,90	–	–

PRANJE STARIH PLENIC

Obljuba o novi družinski politiki se bo te dni, s sprejetjem zakona o družinskih dajatvah, začela uresničevati. Zakon naj bi na novo ustavil pravico do t. im. »materinskega dodatka« – posebne denarne dajatve porodnicam, ki nimajo pravice do nadomestila za čas porodnega dopusta in pa otroške dodatke, ki naj bi sčasoma postali univerzalna pravica – torej pravica vsakega otroka – zaenkrat pa je narejen le en korak v tej smeri. Z zakonom in novo družinsko politiko sploh, naj bi država tudi praktično pokazala, kako so otroci pomembna, recimo tako, »narodova« investicija.

Predno se začnemo veseliti, sicer kaže pogledati še v osnutek republiškega proračuna za leto 1992, kjer je rečeno, da so otroškemu varstvu, torej stvarjem, ki se opredeljujejo kot nova družinska politika, na-

Zanimiva usoda

Otroški dodatek, h kateremu se zdaj vračamo je sploh pravica, oz. socialna dajatev, ki je doživljala zani-

plačo in otroškim dodatkom tako ugodno; res pa je, da so bile plače izredno nizke in niso zadoščale, da bi se družina prehranila. No, sčasoma so plače rasle, delitev po potrebah je bila zamenjana

Otroški dodatek je postal pomoč družinam z nižjimi dohodki. Meja »nizkih dohodkov« pod katero je družini potrebna pomoč, se je določala različno, kakor je bila pač država radodarna s sredstvi. Ves čas pa je nekako veljalo, naj bi družine z nadpovprečnimi dohodki zmogle same vzdrževati otroke, drugim pa je treba pomagati. Omeniti pa kaže, da se je takrat otroški dodatek na sploh odmaknil od zavarovanja, da so pravico do pomoči dobili tudi otroci iz kmečkih in drugih družin; s tem se je nekako sledil trend razvitejših držav, kjer je otroški dodatek prav tako iz pravice iz socialnega zavarovanja postajal vse bolj splošna, državljanska pravica.

Denar na lanski ravni

Zadnja sprememba se je dogodila v osemdesetih letih, ko je bil otroški dodatek vključen v sistem enotnih socialno-varstvenih pomoči. V tem sistemu so do otroškega dodatka upravičene družine, pri katerih do-

hodek na družinskega člana ne dosega meje, ki je postavljena kot dohodek, ki pokrije minimalne življenjske stroške, višina dodatka pa je enaka razliki med to mejo in dejanskim dohodkom družine. Sistem je bil lepo zamišljen; vsaki družini, ki sama ni sposobna zaslužiti za spodobno preživetje, do tega pomaga država z različnimi socialnimi dodatki. Žal se koncept ni do konca uveljavil. Družini, ki ni dosegla postavljene meje dohodka na družinskega člana, se je razlika pokrila le za otroke; »manjko« za odrasle člane (starše) pa ni nadomeščen. Tako je bilo (in je!) še veliko družin, ki morajo preživeti z precej manj sredstvi, kot bi po izračunih zadoščala za minimalno preživetje.

Zdaj se torej ponovno vrača dobri stari otroški dodatek, ki naj bi za začetek pomagal preživeti otroke revnejšim družinam, kasneje pa bi se morda razlagal tudi kot neke vrste kompenzacija družinam, ki vzdržujejo otroke in so zavoljo tega znatno na slabšem v primerjavi z onimi, ki otrok nimajo, pomenil pa naj bi ne nazadnje tudi spodbudo za rojevanje in posebno podporo številnejšim družinam.

Zelo podpiram vsako dajatev za otroke, opozorila pa bi

na dvojce: prvič, še tako lepa politika nič ne pomeni, če se ne izkaže tudi v sredstvih; zato me nova družinska politika, dokler bodo sredstva ostajala »na ravni prejšnjega leta« čisto nič ne prepriča. In drugič, pripisovanje različnih, tako ali drugače ideološkoobarvaranih učinkov dajatvi, kot je otroški dodatek, se navadno konča z razočaranjem.

Naj spomnim, denimo, da je v letih po vojni otroški dodatek moral igrati tudi vlogo spodbujevalca industrializacije, saj je posedovanje zemlje ali pa tudi samo življenje na kmetiji imelo za posledico izgubo pravice zaposlenih do otroškega dodatka. To je bil, skratka, eden izmed načinov, ki naj bi eliminirali polkmete. Kakega posebnega uspeha ni bilo. Prav tako se mu je v sistemu enotnih socialno-varstvenih pomoči na tistem pripisovalo, da bo dodatna spodbuda za vključevanje otrok v vrtee; mislim, da tudi tu ne gre pripisovati uspehov. In ne verjamem, da bi, tudi če bodo otroški dodatki kdaj resnično veliko višji, to v ljudeh vzbujalo veselje, da imajo več otrok. Najbolje bi bilo, če bi otroškemu dodatku pustili, da je to, kar je: dobrodošla dopolnitev družinskega proračuna!

Marija Cigale

menjena sredstva, kot je rečeno, »realno na ravni iz l. 1991«; torej nova politika za staro ceno. Zdaj bo verjetno zvenelo demagoško, če spomnim na tisto 250 % povečanje za obrambo. Ampak nekoliko grenkobe pa mora človek le začutiti ob spoznanju, da nas bo npr. samo oborožitev stala precej več, kot otroški dodatek. Otroci pa so menda v tej državi tako zelo zaželeni in potrebni!

mivo usodo. Je pravica, ki izvira iz socialnega zavarovanja in je bila prvotno zgolj pravica zaposlenih staršev. Pri nas se je po vojni otroški dodatek pravzaprav razvil iz tedanjega sistema bonov, oz. kart, ki so se delile, upoštevajoč število družinskih članov.

Ko je karte zamenjala plača v denarju, se je velik del namenil otrokom; nikdar kasneje ni bilo razmerje med

z »delitvijo po delu«, otroški dodatek pa je vse bolj izgubljal na pomenu. Zanimivo, metoda je bila ista, kot jo poznamo še danes: plače so se dvigale, dajatve iz socialnega zavarovanja, zlasti otroški dodatek, pa se niso usklajevale.

Zaradi tega je konec šestdesetih let otroški dodatek pri vsaj nekoliko spodobnejši plači pomenil le še zanemarljivo majhno pomoč.

PREBERI IN POVEJ NAPREJ

(12)

Kako bodo razmišljali in ukrepali novopečeni lastniki nekdanjih družbenih stanovanj, ko se bodo soočali z obveznostmi, ki jih bodo morali prevzeti? Kajti lastnina prinaša predvsem nove obveznosti in pogosto tudi hude skrbi. Kot imetnik stanovanjske pravice pravzaprav nisi imel druge skrbi, kot da si poravnal stanarino, ki je bila praviloma vedno »previsoka«, in svoj delež obratovalnih stroškov.

Če si imel smolo, si bil izvoljen v hišni svet in se uspešno, večinoma pa neuspešno spopadal z logiko takega ali drugačnega stanovanjskega podjetja. In če je bila hiša slabo vzdrževana, je bilo vedno mogoče kritizirati bodisi stanovanjsko podjetje, stanovanjsko skupnost, občinsko in mestno oblast, obrtnike itd.

Zdaj pa minister že napoveduje, da se je ali pa se še bo, kar 50 % imetnikov stanovanjske pravice odločilo, da bodo postali lastniki dosedanjih družbenih stanovanj. Če izvzamemo nekaj tisoč družin in posameznikov, ki so »kupili« družbeno stanovanje s pomočjo prodaje stanovanjske pravice, je velik del (mnogo prevelik) kupcev postregel zadnje tolarje in devize v najširšem možnem družinskem krogu, da je le izkoristil neverjetno možnost, ki mu jo je z razprodajo stanovanj ponudila država. In prav ti novi lastniki bodo v novi vlogi lastnikov postali hud problem.

Kot vemo, bodo v spremenjenih pogojih o upravljanju stanovanjskih objektov odločali lastniki stanovanj. Nobene razlike ni med obveznostmi etažnih lastnikov in lastniki najemnih stanovanj. Vsi skupaj se morajo sporazumeti o načinu upravljanja, medsebojnega dogovarjanja; na osnovi idealnih lastniških deležev ugotoviti ključ za delitev stroškov (razen individualnih obratovalnih stroškov), za zbiranje potrebnih akcij itd. V slabo vzdrževanih objektih – ali slabo grajenih, oz. dotrajanih – bodo morali sprejeti dogovor o izvajanju prednostnih vzdrževalnih del itd. In vsak posameznik bo moral podpisati pogodbo o upravljanju, v kateri bo vse to zapisano. Šele takrat bodo številni državljani spoznali, kaj pomeni lastnina stanovanja. Da ne razmišljam o tistih – za zdaj še neznanih državljanih, ki so naložili denar v nepremičnine z obljubami, da bodo imetniki stanovanjske pravice brez skrbi in brez stroškov živeli v dosedanjih stanovanjih do smrti.

Zato je treba pričakovati, da v marsikaterem objektu ne bo prišlo do podpisa pogodbe o upravljanju, ker se bodo novi lastniki temu

podpisu upirali ali celo izmikali. Prav lahko se zgodi, da bodo enako taktiko ubrali nekateri lastniki najemnih stanovanj – vsaj za toliko časa, dokler ne bo znano kakšna bo nova ne-profitna najemnina.

Zakon je pragmatičen in pravi, da v primeru nesklennitve pogodbe lahko vsak lastnik in tudi najemnik, zahteva od sodišča, da s sklepom nadomesti pogodbo o upravljanju in določi tudi upravnika. Mislim, da bo zelo slabo, če se bodo sodišča odločala za take poteze. Vzdrževalna dela – med njimi so tudi nujna intervencijska dela – so lahko izredno draga in participacija posameznikov na osnovi idealnih deležev, nepremostljiva težava. Preveč lahkoten je bil svoj čas ministrov odgovor na take očitke, češ, kdor stroškov ne bo mogel poravnati, se bo pač odpovedal lastništvu in znova postal najemnik – ob poračunu plačane kupnine kajpak.

V takih razmerah bodo enako nesprijemljivi kot omenjeni sklepi sodišča, tudi napovedani ukrepi, oz. posegi stanovanjske inšpekcije, ki naj bi kot nekakšen žandar odrejala izvedbo nujnih del na skupnih napravah posameznih objektov, če se lastniki zato ne bodo sami odločili. Odločba občinskega upravnega organa bo v takem primeru posegla naravnost v žepe lastnikov.

Na vse te zaplete opozarjamo zato, ker smo državljani najbolj jezni, kadar ugotovimo, da nas je država ogoljufala. Divja razprodaja stanovanj je premamila mnogo državljanov, ki se niti v sanjah niso nadejali, da bi lahko postali lastniki stanovanj. Novi lastniki počasi stopajo na realna tla in preračunavajo obveznosti. Več kot očitno je, da se bodo težko odločali za kakršnekoli upravitelje, ki bodo, kot pravijo, zgolj odnašali denar. Zato nujno priporočam vsem tistim, ki se pogovarjajo o upravljanju stanovanj, strpnost, mnogo pojasnjevanja, tudi izobraževanja – in predvsem nobene naglice!

Vika Sauta

kričec primer SAJ TO NI RES – PA VENDAR JE

Saj to ni res, bi najbrž porekli tudi vi, če bi vam nekdo pripovedoval o tem, da je nekdo dobil izplačanih 755,00 SLT OD za mesec november 1991. Tudi jaz sem tako mislila, dokler mi delavec ni pomolil izplačilni list svojega osebnega dohodka. Takoj sem se zakopala v rubrike in številke. Ker izhaja iz gradbene dejavnosti, so imeli delno prazporazporeditev delovnega časa (158 ur), obračunana pa mu je bila razlika do zjamčenega OD.

Delavec nima kreditov ali drugih odteglajev. Pač pa stanuje v samskem domu. Pri plači 6.355,00 SLT so mu za stroške prehrane v samskem domu odbili 4.101,00 SLT, za stanovanje 1.050,00 SLT, za

malico 515,00 SLT, 1 % samo prispevek pobere 54,00 SLT in 100 SLT gre za blagajno vzajemne pomoči. Skupni odteglaji znašajo 5.600,00 SLT. Za nakazilo je torej ostalo 755,00 SLT. O bog, pomagaj.

Nenehno se trudimo dokazovati, da je nivo zjamčenega OD nesprijemljiv, da ne zagotavlja niti minimalnega preživetja. Tudi računica OD tega delavca to nazorno dokazuje.

Ali se zavedate, da temu delavcu ne ostane niti toliko, da bi si kupil »štrik« in se obesil od obupa. Ali pa bi v navalu jeze in obupa moral obesiti koga drugega? O, bog pomagaj!

Da temu delavcu lahko pomaga le sam gospod Bog, sem se prepričala tudi sama. Kajti

ko gre na nekoga nesreča, ga mahne krepko, malo se ne splača.

Delavec je iz okolice Varaždina, tam ima stalno prebivališče, v samskem domu je prijavljen začasno. Kako naj preživi, kam naj se obrne za pomoč? Na tukajšnjem Centru za socialno delo ne more uveljaviti nobene pomoči zaradi tega, ker tukaj nima stalnega prebivališča. Če bi za pomoč zaprosil v občini stalnega prebivališča, bi ga vsaj čudno gledali in mu dopovedovali naj pravice uveljavlja tam, kjer dela. O, bog, pomagaj!

Povrhu vsega, delavec ni član sindikata. Pravzaprav nobenega. Tako mu ne more pomagati niti njegova sindikalna organizacija. Poslušam ga in mu dopovedujem, da tako pač je, da red mora biti. A on me ne razume, ne more razumeti. Saj tudi sama ne razumem. On bi rad samo vedel, kako naj s tem denarjem, ki ga je zaslužil, preživi, kaj naj je v nedeljo, ko v samskem domu ni hrane, kako naj se kdaj odpelje domov.

Trdo postavlja vprašanje: »Kdo mi bo pomagal?« O, bog, pomagaj!

Greh je po nemarnem uporabljeni božje ime, vem, ampak greh zoper življenje in postavo, je tudi to, kar doživlja in živi ta človek.

O, bog, pomagaj!

Marija Eraković

Pik Vest:

Rdeča vizija

I.
Zvočnik hrumi sredi vasi
Tovarišiii!
Tudi za vašo vas
napočil je svobode čas!
Živijo
in pa
hura!
Slava
naši JNA!
Tovariš kmet!
Kulakom smo zemljo pobrali!
Kmete v zadrugo segnali!
Mi novi vam gradimo svet!
Mi bomo pšenico sejali!
Pšenico na tuje prodali!
Tudi če kruha ne bo!
Ne bo?
Ne bo! Prav zato! Naj vidijo!
Mi žito imamo! Mi znamo!
Mi smo mi! Tovariš Staljin naj živi!
Rdeča vizija

II.
Delavci!
Pred nami novih je pet let!
Nad nami bo osupnil svet!
Na poljih raste kombinat!
Medklic:
Zakaj
ni
dolgih
gat!

Nove tovarne bomo odprli!
Souzrahnike ljudstva bomo zatrli!
Mi novi vam gradimo svet!
Že spet?

Rdeča vizija,
siva ekonomija

III.

Občani!
Treba je zategnit pas!
Križa je prišla nad nas!
A mi gremo čvrsto po poti!
Naj se nihče ne moti!
Mi novi vam gradimo svet!
Spet in
spet?
Še petdeset
let?

Rdeča vizija,
siva ekonomija.
Rdeča vizija,
črn obup.
Le vkup, le vkup,
....

IV.

Z zaslona glas
maziljen se cedi:
Dame moje in gospodi!
Zdaj naš prišel je čas!
In spet
se v drugo barvo
pleska svet!

Reminiscence

Predzadnji januarski pone-
deljek sem se zvečer odločil
udeležiti otvoritve izbranih
primerov grafike Weimarske
republike. To je tiste repu-
blike, ki jo je zrušilo naci-
stično divjanje in enoumje, ki
je nato Nemčijo pripeljalo
v vojno in svet v nove težke
grozote.

Gledal sem grafike, ki odsli-
kavajo čas stisk po prvi vojni,
nastajanje nove nemške jare
gospode in plehklega malo-
meščanstva, njegove salone,
kavarne in bordele; napuh, ki
veje iz njihovih obrazov. Videl
sem stiske malih ljudi in nji-
hovo bedo, videl z medaljami
okičene vojne invalide, videl
sestradane obraze, smrt in
grozo v očeh, brezciljne po-
glede in tavajočo množico.
Vame je vel veter tistih časov
in razmer, ki so omogočile
vzpon Hitlerja in nacizma in
zadušile demokracijo, ki je
imela v svoji ustavi oprede-
ljeno celo samoupravljanje.

Otvoritvene besede nemških
predstavnikov in njihova iz-
jemno kritična naravnost
do nemške zgodovine in na-
cizma mi je vedno znova ka-

zala obraz drugačne Nemčije,
drugačnih ljudi in obzorja
sveta, zgrajenega na zlomu
nacizma in fašizma. Misel mi
je uhajala k nam, k naši spravi
in domobranstvu, belogar-
dizmu, raznim zavezam in po-
izkusom danes in tukaj z da-
našnjimi očmi in razmerami
opravičiti početje, ki mu je
zgodovina mesto in prostor že
določila. Počutil sem se prit-
lehnega, še posebej, ko sem
nato zvečer poslušal predvo-
lilne zdrahe, koalicije, govo-
rice in ugibanja.

Naslednji dan sem se oglasil
na ministrstvu za kulturo in
na steni eno pisarn našel te
Cankarjeve misli:

»Beseda vas razodeva, da
niste publikum, temveč slo-
venski recenzent. Ljudje te
sorte namreč ne razlagajo,
kakšen je umotvor, v kakšni
in kateri zvezi da je umetnikovo
delo s kulturo naroda in časa,
temveč le ugibajo ter izprašu-
jejo, če je umetnik po slniku
dišal ali ne. Kadar doženejo,
da je res dišal po slniku, ugi-
bajo še nadalje, kje da si je
tisti slnik kupil ter kako mu
je teknil; navsezadnje zabelijo

svojo slaniško modrost še
z naukom, kje da naj si umet-
nik v prihodnje kupuje svoje
slanike in kdaj naj jih uživa.
Ko je recenzent na ta način
opravil svoj posel, si zasuje
brke in je učenjak.«

Te lepe misli mi ne gredo iz
glave, ko poslušam o prizade-
vanjih za novo vladno, novo ko-
alicijo in o novih formulah po-
litične stabilnosti ter nehoten-
ju uskladiti določilo pokoj-
ninskega zakona in tako tret-
jini državljanov urediti pogoje
njihovega življenja itd.

V času Weimarske repu-
blike je pri nas ustvarjal
Srečko Kosovel, ki se tudi ni
mogel izogniti slankom in jih
je zabeležil takole: »V Ljub-
ljano je prišel (sod s slaniki.
Vprašali so jih) po političnem
prepričanju. (Povedali so,) da
so z Islandije. (Moderni pes-
nik) opozarja na propad. (Slan-
iki so bili) zaprti ves teden
v sodu) in se usmradili.«

Kdaj neki bodo volitve, kdo
vse bo ambasador, kakšna bo
nova kulturna politika,
kakšni bodo davki?

Milan Bratec

Prijatelj

»Jesen je, jesen. Vročina po-
jema in ptice se selijo v to-
plejše kraje. Kam naj se pa jaz
umaknem, da me ne bo zeblo
in da bom imel dovolj hrane?«
se je v mislih spraševal Ga-
šper, ko je zrl za zapozneno
jato ptic, ki je urejena zaja-
drala čez nebo.

Gašper je bil slabe volje.
Bolje rečeno – obupan. Dve
leti že čaka na delo. Iz šole je
prišel poln upov. Sanjal je
o družini, o toplem domu, ka-
mor se vrne po delu, o otrocih.
Res, nekaj želja se mu je ures-
ničilo. Poročil se je, našel stan-
ovanje, čeprav na vasi, am-
pak streha nad glavo je le. Po-
tem je privekal v svet Bine.
»Bine. Ah ta debelušček, kako
poredno se mu včasih zais-
krijo oči,« in tudi z Gašperje-
vega lica je, četudi samo za
trenutek izginila zagrenje-
nost, lice pa mu je obsijala ču-
dovita svetloba, ko se je spom-
nil na svojega malega sinka.

Toda le za trenutek, kajti že se
je spomnil, da jutri preteče
rok, ko mora plačati elektriko.
Že je dobil opomin. Če mu od-

klopijo? Pa zima je pred
vrati. On pa brez kurjave.

»Prekletu življenje. Le kaj
sem mu storil, da me tako
tepe?«

»Hej, Gašper! Imam dobro
novico za tebe,« je njegovo
razmišljanje prekinil Janez.
»Kaj pa takega? Menda mi ne
ponujaš srečke z glavnim do-
bitkom ali delovnega mesta,«
je vprašal Gašper, s prioku-
som grenkobe v glasu. »Ja,
srečke nimam, imam pa delo
zate, seveda, če ga boš hotel.
Moj bratranec, Brane, želi za-
poslit delavca tvoje stroke.
Seveda, če hočeš, jaz nikogar
ne silim,« je povedal, skomig-
nil z rameni in še dodal: »Si-
cer te pa ne silim, sam se od-
loči, samo čimprej!«

»Veš da bom sprejel, pa naj
delam kar koli.«

*

Minilo je leto in pol. Gašper
je pridno delal in z delodajal-
cem Branetom sta postala
prava prijatelja. Skupaj sta
delala, skupaj sta prekrokala
marsikatero noč. Čeprav je
moral Gašper trikrat obrniti
vsak dinar, je svojemu deloda-
jalcu izpolnil vsako željo, pa
naj si je ta zaželel svežih, neš-

kropljenih jabolk ali solate ali
postrvi iz ribnika za vasjo. Ze-
lja se mu je izpolnila, četudi je
željene dobrote plačal Gašper.
Stari stric Blaž ga je pogosto
karal, ko je kaj kupoval za
Branka: »Ej, Gašper, Gašper.
Gospodar je vedno gospodar,
hlapec pa hlapec. Le čemu si
tako neumen, da nosiš vodo iz
mlake v morje? Raje bi za ta
denar sebi kaj kupil ali dru-
žini, ne da bogatašu poma-
gaš.«

»Stric Blaž, on je moj pravi
prijatelj. Vedno mi stoji ob
strani.«

Minevali so meseci in go-
spodarska kriza, ki je oplazila
ves svet, je dosegla vrhunec.
Vsak dan so propadala po-
djetja in vse več ljudi je osta-
jalo na cesti. Tudi iz Branko-
vega podjetja so že nekateri
moralo oditi. Pa še jih je od-
puščal. Nazadnje sta ostala
Branko in Gašper sama. Že
nekaj časa sta delala sama.
Samotno delo ju je še bolj
zblizalo in povežalo. Nekega
dne pa, ko je Gašper prišel na
delo, je bil Branko molčeč. Že
več kot uro sta delala, ne da bi
spregovorila eno samo besedo.
Potem pa je Branko spregovo-
ril: »Gašper, dela nimamo.
Veš, najbolj pametno je, da se

dogovoriva in daš spora-
zumno odpoved. Prijatelja sva
in zakaj bi se z jezo razha-
jala,« je še rekel in pred Ga-
šperja pomolil kos lista, kate-
rega vsebino Gašper sploh ni
prebral, saj sta bila prijatelja,
jo je pa brez besed podpisal.

Po tednu dni se je Gašper
oglasil na Zavodu za zaposlo-
vanje. Prosil je za nadomestilo
za čas brezposelnosti, ki bi mu
pač moralo po vseh pravilih
pripadati.

»Gospod, žal mi je, toda ni-
ste upravičeni do nadome-
stila, ker ste podpisali spora-
zumno prekinitev dela,« so
bile besede, ki jih je izgovorila
uslužbenka in so ga vrnilo
v realno stvarnost.

»A, mislite tisti papir, ki
sem ga podpisal?«

»Da, prav tisti. Zakaj le ni-
ste vprašali za nasvet? Zakaj
ste tako lahkoverno nasledil?«

»Torej je on vedel, kaj
dela?« je še vprašal in skoraj
pozabil zapreti usta.

»Seveda je vedel. Vse kaže,
da vas je kar zavestno izigral.«

»Kako je le mogel? Pa saj
sva bila najboljša prijatelja,«
je še rekel bolj zase kot njej,
nato se je obrnil in odšel s tež-
kim, počasnim korakom, kot
hlapec Jernej, iz pisarne.

Viktor Gloria

Naj vam ne bo nerodno! Ali ste to vi?

Zaimek **vi** žal velja le še za tri med vami. Za nagrajence
pač. Žal so le trije, čeprav smo pri podelitvi nagrad
tehtali med precej večjim številom kandidatov. Izbor je
vendarle treba opraviti in iskreno žal nam je, da morda
med nagrajenci niste tudi vi. Vi, ki ste nas dobesedno
zasuli s svojimi zgodbami in ki bi tudi zaslužili nagrado.

Tokrat so nagrade prejeli:

1. nagrada (6.000 SLT) zgodba »Bolečina« avtorice
Zofke Krapša;
2. nagrada (3.000 SLT) zgodba »Dela, zame pa ni« avto-
rice s psevdonimom Vanesa;
3. nagrada (2.000 SLT) zgodba »Hladen tuš« avtorja
Janeza Sterkuša.

Za vas, ki tokrat niste med nagrajenimi natečaj nada-
lujemo. Še vedno bomo objavljali zgodbe, ki jih piše
življenje, še vedno bomo veseli vaših pripovedi o življenj-
skih krivicah in – žal – vedno redkejših radostih, ki pa
jih vendarle doživljamo. Saj veste, marsikaj je odvisno
tudi od zornega kota. Ko nam je najtežje, dobrovoljnost in
humor precej pomagata.

Za naše zgodbe še vedno velja: največ šestdeset vrstic;
vsebinska čimbolj povezana s konkretnim življenjem; zla-
sti se ne bomo branimo humoresk in satir, lahko nam priložite
tudi likovno opremo ali karikature za svoj prispevek.

Še bomo sodelovali, kajne!
Uredništvo DE

Skok v Južno Ameriko

(6.)

Pravzaprav sem se prišel v Rio
odpočit po živčni vojni pri izdaja-
nju moje ameriške knjige. Prve
dni sem se tako potikal po Copa-
cabani, potem pa predvsem po
Flamengu, četrti Ria med njego-
vim centrom in Copacabano. Tu
sem imel možnost spoznati življe-
nje povprečnih ljudi, saj gre za
bolj mirno četrt z nekaj manjšimi
hotelčki, že omenjenim športnim
centrom in plažo ter velikim šte-
vilom restavracij, ki so bile po
balkansko ves čas polne.

Posebej se mi je v spomin vtisnil
majhen trg pred cerkvico, kjer so
se domačini zbirali ob večerih,
posedali po klopcah, razporejenih
okrog njega, stoli, ki so jih prine-
sli kar s seboj. Majhni trgovci, ki
jih povsod mrgoli, kar kaže na
prekupčevalski duh Brazilcev, so
po trgu razpostavili svoje stojnice
ter prodajali razne pijače, kuhano
koruzo, meso na palčicah, po-
dobno našim raznjičjem, razne vr-
ste sadja in zelenjave. Okrog in
okrog trga pa tudi po celotnem
Rio so številne »stojke restavra-
cije« – nekakšni šanki, kjer si iz-
bereš naravne sokove iz sadov, ki

ti jih zmlejejo. Ker sem vsakič na-
ročal drugačen sok oziroma meša-
nico sadežev, ne da bi za večino
vedel, iz kakšnega sadja ali zele-
njave so, sem enkrat naletel na
sok iz rdeče pese. Moram reči, da
niti ni bil tako slab, čeprav sicer
nisem ravno ljubitelj te zelenjave.

Pogosto se tak trgovčič opremi
še z radiom ali magnetofonom,
samo da nekaj hrešči, in takoj je
njegova stojnica bolj obljudena.
Bolj zanimivo je, ko se nekaj lju-
biteljev glasbe dobi skupaj in
vsak prinese s seboj še kakšen in-
strument. Ponavadi so to razna
tolkala, predvsem bobni ter ena
ali dve brazilski kitari. V trenutku
je v zraku ritem sambe, bossa-
nove, telesa se pričnejo spontano
pozibavati v neustavljivem ritmu.
Posebej zagreti, ki jih je povsod
na pretek, pa plešejo.

Poleg športa, plesa, restavracij
Brazilci zelo ljubijo kino. Čeprav
imajo videorekorderje, kasete itd.,
je pomembno, da si zvečer zunaj,
da se sprehajaš, videvaš s prijate-
lji, giblješ. To je latinostil, ki ga
imamo tudi pri nas v čudovitih
dalmatinskih mestih.

Piše:
Bogomil
Ferfila

Nevarnosti Ria

Takoj po prihodu iz urejene
ameriške družbe v Rio sem doži-
vel kulturni šok. Na letališču so
menjavali dolar za 251 kruzado-
sov. Zamenjal sem 20 dolarjev
– torej 5020 kruzadosov. Dobil
sem jih 5000, ko pa sem menjalca
vprašal, kje jih je še dvajset, mi je
odvrnil, da jih pač nima in da itak
to ni veliko denarja!!!

Ob takšnih dogodkih se vedno
spomnim, ko sem s kolegom, pro-
fesorjem Alvinom Magidom, en-
krat v Schenectodyju odšel v trgo-
vino po nakupih. Vedno grem zelo
rad v ameriške trgovine. Prav go-
tovo jim po izbiri, konkurenci,
nizkih cenah ni para na svetu. Al-
vin, ki je ameriški Žid, kar velja
za velik del ameriških univerzi-
tetnih profesorjev, ki so se zapo-
slovali v 40-tih, 50-tih in 60-tih

letih, je šel na tedenski nakup ži-
vil.

Naložil je cel voziček raznih ar-
tiklov, morda dvajset ali trideset.
Vse cene so bile izpisane do sto-
tinke dolarja natančno, večina ne-
kaj centov več ali manj od dveh ali
treh dolarjev. Ko je prodajalka
odmagnetavala posamezne iz-
delke, je blagajna tudi z glasom
pripovedovala številke, ki jih je
prodajalka vtipkavala. Pri morda
dvajsetem artiklu, ki je imel ceno
en dolar in triinštrideset centov
je Alvin nenadoma poskočil in
zavpil: »STOP – napačna cena!«
Prodajalka je nehala vtipkavati in
vprašala: »Kaj pa je narobe?« Al-
vin je odvrnil: »Kako, kaj je na-
robe – cena je 1,41 centa, ne pa
1,43 centa.«

Prodajalka je zatrjevala, da je
cena 1,43 dolarja, Alvin pa da je
cena 1,41 dolarja. Prišel je še po-
slovodja trgovine in poslal prodaj-
alko preverit ceno na polici. Al-
vin je imel prav – cena je bila res
1,41 dolarja.

Ko sva odhajala iz trgovine, je
bil Alvin čisto penast. »Treba bi jo
bilo vreči iz službe. Lahko bi to
tudi dosegel, saj poznam mana-
gerja, ampak naj ji tokrat bo.«

Meni Balkanci je bilo ob vsem
kravalu za dva centa sila nerodno.
Ni mi bilo tudi jasno, kako se je
Alvin zapomnil cene v centih za
cel voziček artiklov, ki sva jih na-
kupila. Ko sem ga vprašal, je le
skomignil z rameni: »Dober spo-
min pač.«

Spominjam se še enega njego-
vega bisera. Nekaj let nazaj sem
z Alvinom naredil intervju o de-
lavskem lastništvu podjetij
(ESOP) v ZDA. Nato sem ga v pi-
smu prosil, naj mi pošlje svojo
sliko, ki bo objavljena hkrati z in-
tervujem. Res mi je poslal sliko,
takšno kot je potrebna za osebno
izkaznico in jo je moč dobiti iz
cenenega avtomata za nekaj cen-
tov. Glavni pa je bil pripis na zad-
nji strani slike: »Ko slike ne boš
več rabil, mi jo, prosim, pošlji na-
zaj.«

Ameriška kolega, specialista za
Južno Ameriko na Univerzi
v Pittsburghu, Jim Malloy in van
Mettelheim, sta mi oba pripove-
dovala o vrtočavih cenah hotelov
v Rio: »Tam so cene enake kot
v New Yorku in Washingtonu
– 100 in več dolarjev na dan.« To
seveda velja le za hotele na Copa-

cabani, Ipanemi ali Leblonu, ki so
tri najbolj znane plaže v Rio. Na
avtobusu z letališča (Američani so
mi zaradi varnosti seveda pripo-
ročali taksi) sem na srečo sedel
skupaj z Italijanko, ki je že vrsto
let živela v Braziliji in ki mi je
svetovala, naj si najamem hotel
v Falmengu, četrti tik ob središču
(downtownu) Ria. Tam so bili ho-
teli mnogo cenejši.

Rio ima odlično organizirano
avtobusno službo, ki učinkovito
pokriva to šestmilijonsko mesto.
Ima tudi podzemno železnico, ki pa
je bila mara, ko je bilo konec
brazilskega poletja, neznosno
vroča in je nisem uporabljal. Z av-
tobusi pa sem se prevažal po ce-
lem mestu ter vsak dan do razli-
čnih plaž v Rio.

Nadaljevanje prihodnjice

DE
časopis
slovenskih
delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
- DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupniki) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kriznik (Kažipot), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 50 tolarjev
- Ziro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Metka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

RAZPRODAJA NAJBOLJ OSREČUJE – ŠPEKULANTE

Nova lastninska zakonodaja, s katero razpadli Demos na Slovenskem uvaja kapitalizem v najbolj surovi, v Evropi že zdavnaj preseženi obliki, povzroča vse večjo nejevoljo

Ljudje so se začeli (končno)avedati, da s spremembami izgubljajo, kar je že bilo njihovo. Eden izmed takšnih primerov so stanovanja. Pogoji a odkup stanovanj so ugodni primeru normalnega stanarja delavcev. Pri njihovi sejanji obubožanosti pa so večinini dosegljivi samo navidezno.

Vprašanje je tudi, ali zakon dejansko omogoča enakopraven odkup stanovanj vsem.

Pravica je dana sicer vsakemu, kupi pa ga lahko le tisti, ki ima dovolj denarja. Špet so pridobili tisti, ki so imeli in imajo več kot drugi.

Se breme ponovno pada na delavce. Stanovanja, ki so zdaj naprodaj, so bila že odlašana ali zgrajena z delavskim denarjem, vendar tega zdaj nihče noče vedeti. Pretresljivo, za slovenske poslance še kako poučno, je pismo bralke Dela, Francke Kropovšček, ki med drugim pravi:

staršev, sva obvarovala otroke) stiskala in še bolj stiskala, da sva si kupila človeka vredno stanovanje in ga uremila. Potrebovala bi avto, saj so bili otroci v jasli in vrteu velikokrat bolni in prav nič prijetno ni bilo hoditi k zdravniku v zimi, dežju in vetru z dežnikom v roki ob potiskanju otroškega vozička in po možnosti še z enim otrokom v naročju. Toda za naju je bila streha nad glavo važnejša.

Družba nam je pomagala toliko, da sva dobila s pomočjo namenskega varčevanja posojilo. Solidarnostnega stanovanja za naju ni bilo, ker sva s srednjo izobrazbo presegla cenzus. Žalostna pa sva bila, ko sva ugotovila, da so dobili solidarnostna stanovanja v bloku obrtniki, ki so se vozili z avtomobili, hodili na večerje in kosila in se prav mogočno obnašali. Takšna krivica pa človeka hudo boli...

Kje najti izhod? Pokažite mi ga tisti, ki ste pristojni za to in ki odločate o usodi ljudi.

Ne le, da nihče »od zgoraj« ne odgovarja na takšna vprašanja; oblast tudi ni še ničesar ukrenila, da bi preprečila špekulacije, ki se pojavljajo v zvezi z novo stanovanjsko zakonodajo. S stanovanjsko pravico se na veliko trguje; o tem pričajo oglasi v vseh časopisih.

Stanovanjska pravica – do 35.000 DEM

Večina oglasov se obrača na starejše, upokojene imetnike stanovanjske pravice. Obljubljajo jim zlate čase (življenje brez stroškov do smrti), ponujajo visoke nagrade (najvišja dosedanja 35.000 DEM!), kot

darilo nove evropske avtomobile ali druge nagrade – po želji.

Precej manj je ponudnikov, ki pošteno dajejo v zamenjavo manjša stanovanja ali kako drugo lastnino (do kmetij in atrijskih hiš) in s tem odkrito povedo, da pričakujejo izpraznitev stanovanj. Opogumili pa so se tudi nekateri imetniki stanovanjske pravice, ki prek oglasov ponujajo svojo pravico v odkup za nagrado. Med takimi ponudbami so se znašla tudi nekatera solidarnostna stanovanja z napovedjo izpraznitve in stanovanja na podeželju, ki jih domiselni imetniki stanovanjske pravice ponujajo kot vikend stanovanja.

Povsem razumljivo je, da so nagrade, ki so sedaj v igri, neskončno bolj privlačne od 30 odstotkov knjigovodske vrednosti družbenega stanovanja, ki jo kot spodbudo za izpraznitev ponuja zakon. Le kako se je lahko tako izpridila pobuda republiškega poslanca g. Magajne, ki je prepričeval skupščinske kolege (in javnost!), da bo zaradi takšne spodbude izpraznjenih kar 50.000 družbenih stanovanj?!

Ob takšni tržni ponudbi seveda tudi lastniki ne bodo dobili priložnosti, da bi izpraznjena stanovanja dodelili svojim delavcem, ki stanovanj še nimajo. In jih zato tudi nikoli ne bodo imeli.

V. B.

X-25 javlja

Politika, ki je v vzponu, je treba pozorno spremljati. Tako se glasi temeljno pravilo dobrega obveščevalca. X-25 je zato iz številnih pisem bralcev, s katerimi nas je predsednik Demosa za mesto Ljubljana osrečil, izbral tole globoko misel:

Za zaključek še misel: Bolje bi bilo zapisati v ustavo obvezno preventivo v primeru, da nekdo ne želi spočiti otroka, kot pa pravico do splava.

Dr. LOJZE MARINČEK

Ker je sam dr. Jože Pučnik opazil navedenega dr. Lojzeta Marinčka med moščanskimi demosovci, in ker ga je predvidel za poslanskega kandidata na naslednjih volitvah, lahko upravičeno sklepamo, da razpad Demosa dr. Marinčka pri poslanski karieri ne bo bistveno oviral.

Zato pa se volilci morajo ravno tako upravičeno vprašati, kakšen bo \$ 55. a. Kdor dr. Lojzeta Marinčka pozna, ta ve, da je navedeni politik mož beseda. Konec koncev je prav on sprožil razpito »moščansko afero«, ko je za hrbotom koalicijske demosovske stranke raje podprl (bivšega) komunista za občinskega sekretarja za SLO. Sedanje protestno socialdemokratsko pismo Manice Lorenčič in B. Terčlja je le bled odsev tedanjega pisanja moščanskih socialdemokratov. Toda Lojze Marinček dobro ve, kako se takim zadevam streže. Zato je podprl slavnega Lesarja – Fleksarja, zato bo podal tudi prvi amandma k novi slovenski ustavi. Vprašanje je zato samo še eno – kako bo vrli dr. Marinček kontroliral izvajanje obvezne preventive pri tistih dejanjih?

O dejstvu, da bo izvoljen in da bo poslanec, X-25 ne dvomi. Delavstvo, ki si je izvolilo Peterleta, Rupla, Omana, Demos in 63 Bavčarjevih beamvejev, si zasluži predvsem dr. Marinčka za svojega poslanca.

Iz delavskih Most za KOS, VOS, VIS in Vas javlja

X-25

Črna lista!

V EM – Hidromontaži je del vodstva podjetja pričel obračun s sindikalnimi predstavniki, še posebej iz Neodvisnih sindikatov Slovenije. Ta dejanja so posledica nedavne stavke v podjetju, kjer so se delavci zavzemali za pravočasno izplačilo plač. Na naš sindikat so prihajale tudi pritožbe zakoncev

delavcev, ki delajo na terenu v tujini, da so le-ti del plač prejemali tudi z večmesečno zamudo. V.d. generalnega direktorja O. Gornik je za člana predsedstva podružnice podpisal sklep o odstranitvi z delovnega mesta. V obtožnici je navedenih dvanajst »kršitev«, za predsednico podružnice je podpisal zahtevek za uvedbo disciplinskega postopka, v katerem je navedenih pet kršitev delovnih obveznosti. Tretji član je bil premeščen na teren. Podobno se je dogodilo s stavkovnim odborom. Takšni postopki in metode nas spominjajo na pretekle čase. Menimo, da sindikalisti kljub svoji delovnopравни imuniteti niso preganjani zaradi stavke in zahtev stavkajočih, temveč da je v ozadju neki interes. Že dalj časa se med zaposlenimi »šušlja« o morebitnih nepravilnostih v poslovanju, prikrivanju informacij in podobno s strani dela vodstvenega kadra. Pred letom in pol je eden izmed direktorjev, g. Šmid dal besedo pred zborom delavcev, da odpuščanja ne bo in da če bi morebiti do tega prišlo, bodo odpuščeni tudi direktorji. G. Šmid, sedaj ste vi na vrsti, da odstopite. Le tako vam ne bo mogel nihče oporekati, da niste mož beseda. Beseda ni konj.

Na osnovi navedenih dejstev in še mnogih drugih uvršča NSS podjetje EM-Hidromontažo na ČRNO LISTO. Tri, enkrat še neimenovane vodilne pa na ČRNO LISTO direktorjev. Upamo, da nam je ne bo potrebno nikoli objaviti. Uvajamo tudi belo listo, na kateri bodo direktorji in podjetja, katerih delovanje je s strani sindikata korektno.

Vsaka resnica pride enkrat na dan.

Rastko Plohl

Priročnik za sindikalne zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

(1) Več avtorjev: **KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI**
Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
Cena 350,00 SLT

(2) Janez Kopač: **DAVKI PO NOVEM**
Nove neposredne dajatve in socialni prispevki in nove dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega svežnja
Cena 150,00 SLT

(3) Več avtorjev: **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**
Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – Varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb sindikalne pravne pomoči
Cena 200,00 SLT

(4) Mira Becele: **STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM**
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali...
Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe določil stanovanjskega zakona
Cena 350,00 SLT

(5) Več avtorjev: **KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI**
Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA
Cena 300,00 SLT

(6) **ROKOVNIK – PRIROČNIK 92**
Vsebina: koledarski vložek – zapisniški vložek – priročnik za sindikalne zaupnike
Cena 480,00 SLT

(7) Gregor Miklič: **NOVA DELOVNA ZAKONODAJA**
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem
Cena 350,00 SLT

(8) Aleksej Cvetko: **ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO**

zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – spremembe pogojev za upokojevanje – nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – organizacijske spremembe – kako s pridobljenimi pravicami

Prednaročniška cena je 430,00 SLT.

Knjige lahko naročite pri:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4
ali po telefonu št. 321-255, 110-033

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) knjige (1) KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO

izvod(ov) knjige (2) DAVKI PO NOVEM

izvod(ov) knjige (3) MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

izvod(ov) knjige (4) STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

izvod(ov) knjige (5) KAKO POSTATI PODJETNIK

izvod(ov) priročnika (6) ROKOVNIK-PRIROČNIK 92

izvod(ov) knjige (7) NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

izvod(ov) priročnik (8) ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Naročeno bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig

2. Naročeno mi(nam) pošljite po povzetju

Individualnim kupcem in knjige, naročene po telefonu, pošiljamo po povzetju.

Zig

Podpis naročnika:

Humoreska

Pretežni izvozniki

»Ali ste videli, kako nas je prehitela Jugoslavija?« je vprašal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok izza šanka v bifeju. Bliznja srečanja posebne sorte in se pomembno ozrl po lokalu.

– Kako prehiteli?
»Poglejte, kar čez noč so za 400 odstotkov devalvirali svoj dinar in nas krepko prešišali.«

– Tega pa ne razumemo čisto dobro...

»No, torej zdaj je marka v Beogradu po 65 din, pri nas pa le 37 tolarjev.«

– To so uradne številke. Na črno je marka pri nas okrog 50 tolarjev.

»V Beogradu pa je marka na črno po 90 dinarjev.«

– Ampak še vedno nam ni jasno, zakaj nas je Jugoslavija z devalvacijo prehitela. Devalvacija že ni dobra stvar...

»Kako da ne! Kaj pa za izvoznike. Čim manj je vreden naš denar, tem lažje naši izvozniki osvajajo tuje trge.«

– To res kar narpej zatrjuje naše gospodarstvo, ampak saj Slovenci nismo vsi izvozniki...

»Tu pa nimate čisto prav. Predvsem smo vsi Slovenci izvozno usmerjeni. Kdor to ni, si je sam kriv. V izvoz nas je silila že prejšnja oblast in sedanja prisega isto. Le če bomo izvažali, bomo preživeli.«

– Pa saj vi nič ne izvažate.

»Posredno izvažamo, oziroma sem izvažal.«

– Kako?

»Glejte, pod Markovičem, ko je bila menjava marke uradna in ugodna, sem svojo plačo skoraj celo zamenjal za marke. Torej sem svoje delo izvozil Nemcem, ker sem za to delo pač dobil plačano v markah.«

– Ja, ampak zdaj na ta način zagotovo ne izvažate več. Koliko mark pa lahko zdaj dobite za svojo plačo?

»No, zdaj izjemoma uvažam. Posredno seveda.«

– Kako?

»Zdaj prodajam marke za tolarje. Zdaj se to izplača.«

– Torej dobro živite?!

»Oh, če bi Slovenci ostali v Jugoslaviji, bi živel še bolje, saj bi za svojo marko dobil še enkrat več dinarjev, kot dobim tolarjev. Ali zdaj razumete, da so nas Srbi prehiteli!«

Bogo Sajovic

Podobnikova konzervativnost

Marjan Podobnik, zet kmeta Omana, je ugotovil, da je s propadom Demosa hudič vzel šalo in da s tistimi 4 odstotki bruto narodnega dohodka, ki jih je predstavljajal v skupščini, nikoli več ne bo mogel delati takšnega kravala, kot ga je delal po prvih demokratično zmehnenih slovenskih volitvah. Odločil se je torej, da Kmečko zvezo spremeni v Slovensko ljudsko stranko in pri tem stavi na »prevladujočo slovensko zmerno konzervativnost«. Cilji so že vnaprej znani: meso in mleko bosta še dražja, Slovenci pa bomo kmalu ostali brez gozdov!

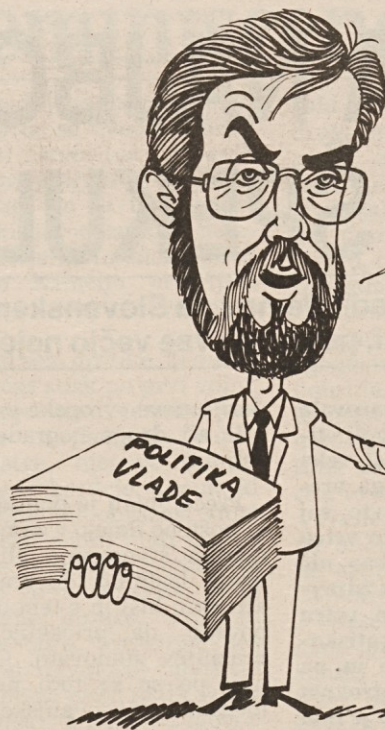
Vodovnikova hosta

Albert Vodovnik, najmočnejši slovenski sindikalni lider, pa je brez dlake na jeziku prvi dregnil v to kmečko lobijevsko igro. Na neki tiskovni konferenci je Peterletu očital, da ne zna pobrati davkov od črne sečnje gozdov, pobira pa jih od tistih, ki imajo zajamčene plače. Bertl se boji, da ne bi mogli iti ponovno v hosto, ker je preprosto več ne bo.

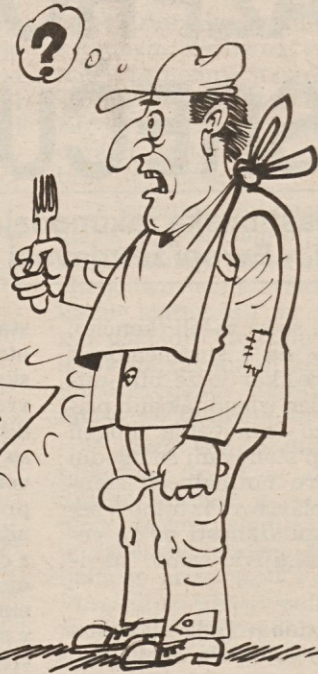
Plutov pesek

Dušan Plut, član predsedstva R Slovenije in lider zelenih, se ob tem vede kot noj. Zanima ga vse tisto, kar bi mu utegnilo prineesti kakšno politično točko, medtem ko pred vedno večjimi goličavami v naših gozdovih tišči glavo v pesek. Po volitvah ga bo pohrustal kočevski medved!

Volilni golaž

NASLEDNJI!

Mikličeva samovoljnost

Gregor Miklič, član vodstva Svobodnih sindikatov, je po besedah predstavnice nekega sindikata Alenke Orel »samovoljno« zapustil sestanek sindikalistov, ker niso hoteli sprejeti njegovega predloga, da bi imeli svobodni dva predstavnika v pogajalski delegaciji. Res, nezaslišano: oditi z nekega sestanka, ne da bi ti to dovolil razpadli Demos!!! Po volitvah bosta »samovoljno« zapuščala takšne sestanke ravno Alenka Orel in France Tomšič. Še prej pa morajo svobodni imeti v vsaki takšni delegaciji resnično najmanj dva člana. Prvega zato, da bo držal Alenko za koleno, drugi pa Franceta za jezik.

Kuli

Horoskop

Revolucija se dela

Slovenski politik dr. France Bučar (rojen 2. februarja 1923) je bil celo življenje revolucionar. Prvo se je med vojno kot študent pravne fakultete vključil v OF, za kar so ga poslali v koncentracijsko taborišče v Italijo in kasneje v Nemčijo. Po pobegu iz taborišča se je priključil partizanom in kasneje tudi politični policiji OZNA. Po svojih besedah je iz nje zahteval odpust, ko je spoznal njeno nedemokratičnost. Tako je tvegal posledice, namesto da bi v njej naredil kariero kot mnogo drugih. Dokončal je fakulteto in deloval v več državnih organih. Kasneje je postal predavatelj na fakulteti, toda s svojim delom »Podjetje in družba« je postal politično nezanesljiv, izgubil je službo in se moral upokočiti. S svojim nastopom pred evropskim parlamentom si je od svojega sedanjega kolega, sopollanca Jožeta Smoleta prislužil naziv narodnega izdajalca. Ni miroval in je bil med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze in po njenem razcepu postal član Demokratske stranke. Bil je ena vodilnih osebnosti pri slovenskem osamosvajanju, saj je predsednik skupščine Slovenije. Ostal je zvest načelu, da se o revolucijah ne razpravlja, saj vodnarji raje delajo kot o čem govorijo, čeprav jim, če je potrebno, tudi jezik dobro teče.

Poljski revolucionar in junak Tadeusz Kosciuszko (rojen 4. februarja 1746) je bil celo znan po svoji paroli, ki jo je ranjen izdobil v neko skalo in je postala simbol poljskega narodnega ponosa. »Se Poljska ni propadla«, je bil tudi prekaljen revolucionar. Le da ni imel takega uspeha kot mnogi drugi. Večkrat je moral bežati, večkrat je bil tudi ranjen, bil pa je poosebljenje poljskega boja za svobodo. Nekoč ga je v družbi vprašala znana gospa de Stael, naj ji pove kaj o revoluciji. Precej mlajšo gospo je slavni revolucionar zavrnil:

»Gospa, o revolucijah se ne govori. Revolucije se dela.«

V tem tednu so bili rojeni še avstrijski skladatelj Franz Schubert, irski književnik James Joyce, slovenski pesnik Valentin Vodnik, hrvaški državnik in škof Josip Juraj Strossmayer, nemški gospodarstvenik Ludwig Erhard, ameriški letalec Charles Lindbergh in predsednik Ronald Reagan, italijanski komediograf Carlo Goldoni in francoska pisateljica Marie de Sevigné.

Deni

Šef

»Kakšna kurbarija neki pa je zdaj to,« se je paničen spraševal šef, ko je uvidel, da spomladi ne bo volitev in da bo za krmilom še naprej nekompetentna in politično mrtva Peterletova vlada.

Ljudstvo je lačno, gospodarstvo je na tleh, politikanti pa se gredo svoje oblastniške igrice. Bavčar je delal rompom, dokler se je šel za novega mandatarja za sestavo vlade; ko je spoznal, da ima za to več možnosti Drnovšek, je utihnil. Le za kaj gre Bavčarju? Za blagor ljudstva? Neumnost, samo za oblast mu gre. Gre za kaj drugega Peterletu, Pučniku, Podobniku, Omanu...? Zdravstvo crkuje, Katja je odšla za veleposlanico na Dunaj. Capi je uničil še tisto malo kulture, kar je bilo zdaj gre v Pariz. »Slikajte se s takšno demokracijo,« je sklenil šef in odšel na inštrukcije k upokoženemu Popitu.

ČUDOVITA SOPROGA, POGOST POJAV V SLOVENSKEH ZAKONIH	SKLADATELJ FRIDERIK ŠIRCA	PINOCCHIO	BARVA IGRALNIH KART	POLITIK IZET-BEGOVIČ	AMERIŠKO MOŠKO IME, ROD	LEPA RAST TELESA, POSTAVNOST	GROFIJA V ANGLIJI	OBROK ODPLAČILA DOLGA	OBVEZNO ŠOLSKO BERILO	ORIENT. SPLAV IZ KOZJIH MEHOV	LUKA V ČILU
VELIK PTIC S ČRNIM PERJEM						TELOVADNI ELEMENT					3
PRIPO-MOČEK ZA RISANJE		1				GLEDA-LIŠČE		12			
IME PISATE-LJICE LINDGREN					5	AMERIŠKO OTOČJE	6				
TISKARSKI DELAVEC (DVE BESEDI)						DRŽAVA V ZDA					
DEL JEDILNEGA PRIBORA			ST. GRŠKI POTUJOČI PEVCI			8	DERIVAT ALKOHOLA	ORIENTAL-SKA UTEŽ			
			TRUD					KRISTINA (KRAJŠE)			
BOLGARSKI CAR IZ 12. STOL.			4	ANGLEŠKI REŽISER (PETER) SVITKI					UČITELJ ETIKE	SESTANEK	PRIPADNIK AVAROV
MEHANIČNE STATVE, TUDI TKANINA						SPREMLJE-VALK					
						LOG					
ELDA VILER		DOBRA POSTREŽBA KAREL DESTOVNIK	9						2		
IZUMITELJ TESLA					10	DRUGO IME ZA TRAKULJO					
DRAMATIK HIENG		11				VELIKO SREČE PRI ŽREBU!	LOVEC RAKOV	7			

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 5

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj napišite po vrsti od 1 do 12. Tako boste dobili geslo, ki nam ga pošljite do 11. februarja 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici v pismu s pripisom na ovojnici: Nagradna križanka št. 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev
Pravilno geslo križanke št. 3 je: **Kri ni voda**

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 3

- Simon Stevo, Kajuhova 4, 68340 Črnomelj
- Jože Podbevšek, Žiže 94, 63215 Loče pri Poljčanah
- Živana Poje, Podpreska 1, 61319 Draga

Nagrade bomo poslali po pošti.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Kar svečana ozeleni, se rado posuši

Zopet je vse po starem. Vremensko dogajanje se je umirilo, padavin ta teden ni bilo. Le burja na Primorskem je razgrajala in hladila vesele Primorci.

Pred nami je februar, ko se dnevi že krepko »potegnejo« (letos še posebno, ker je mesec za en dan daljši – naj ob tem voščim vsem, ki imajo 29. rojstni dan!). Zanimivo je, da so februarja pri nas izmerjene najnižje temperature, čeprav so noči že krajše, torej se zrak nima več toliko časa ohlajati. K temu pripomore več jasnih noči, ki so decembra, pa tudi januarja, ponavadi rekejše. Staro slovensko ime, svečan, ni nastalo zaradi pogostih redukcij elektrike. Sonce je že dovolj močno, da podnevi tali sneg na sončnih straneh streh, zato ponoči nastajajo ledene sveče, ki se, ob ugodnih vremenskih razmerah združujejo v prave ledene gmote. Te so ob odjugi ali preveliki lastni teži lahko nevarne. Pazite torej, kje parkirate svoje avtomobile. Če bi nosili čelade, bi vas verjetno prav čudno gledali. Seveda pa v zadnjih, razmeroma suhih zimah tudi svečan ni mogel pokazati svojih lepov.

Počasi se bližamo pomladi. Velja pa biti potrpežljiv, kajti »Kar svečana ozeleni, se rado posuši«. Letos nam vsaj glede tega dobro kaže. »Ako je svečnica (2.) zelena, bo velika noč snežena.« Sneg pokriva skoraj vso Slovenijo in ne bo ga še tako kmalu vzelo. Po prehodni otoplitvi v četrtek bo za konec tedna spet zapihal hladnejši severovzhodni veter. V prvi polovici prihodnjega tedna pa lahko pričakujemo celo novo, sicer skromno pošiljko snega.

